

ILISIMATUSARFIK

GRØNLANDS UNIVERSITET

Institut for Kultur, Sprog & Historie

Speciale afhandling:

Modifikation mellem forfædrene og nutidens inuit:

Redegørelse på revitalisering af traditionel
tatooveringer

Af Angerlartunnguaq Steenholdt

Bedømmer: Klaus Georg Hansen

Afleveret til Afdeling for Kultur- og samfundshistorie

15. August 2025

Tegn med mellemrum: 170.570

Qujassutit

Qujanaq allaaserinninnerma aqqutaani qanimut ungasianiillu peqataasunut, tusarnaartunut, tusarnaakkannut, isummaminnik avitsisunut, tapersersuisunut siunnersortinnullu Ebbemut.

Arnaq, illuk, uinga ilaqtakkalu immikkut ilissinnut qujanaq.

Una inaarutaasumik allaaserisara erninnut Manumut pingitippara.

Eqikkaaneq

Ukiuni kingullerni nunatsinni qangatut kakiornert ukiorpassuit atungaanngereerlutik takussaaqqilernikuupput. Hans Egede 1721-mi ajoqersuiartorluni tikinnerata kingorna kalaallit inuusaasitoqqamiit kristumiuunermut ikaarsaarput. Tamanna ilutingalungu ileqqutoqqat qimanneqarput, soorlu qilaatersorneq, kakiornert allallu upperisamut nutaamut tikilluaqqusaanngittutut naapertuutinngittutullu nalilernerqartut.

Kalaallit ileqqutoqqaminnik annaasaqarnerat misingissutsikkut kinguaariinni ingerlateqqittakkanik kingunerluuteqarpoq, suli ullutsinni inuiaqatingiinni ajornartorsiutunik pilersitsisartunik. Nunatta 1953-mi nunasiaataajunnaarnerata kingorna nunarput Danmarkimut amtitut taallungu ilaalerpoq. Piffissami tassani ineriartornerujussuaq, inuiaqatingiit aaqqissuussaannerata allanngortiternera inuinillu misileraaffiunera ilutingalungit inuiaqatingiinni ajornartorsiutit qaffapput, naak nunap piinik atungarissaarneq qaffassarneqaraluartoq. Tamanna kalaallit anersaakkut nakkarnerannik nalilernerqarpoq, piffissamimi tassani imminut toquttartut nalunaarsukkat qaffarujussuarput, imingassamik atornerluineq qaffappoq tamatingullu inuiaqatingiinni ajornartorsiutit takussaalrput ulloq manna tikillungu.

Ullutsinni siulit inuunermut isinginnittaasaannut soqutinginnittut amerliartorput ileqqutoqqallu pillungit eqeersaaneq ingerlavoq. Taakkununga ilaapput kakiornert. Uuma ilisimatuutut allaatingisap siunertaraa misissussallungu kakiornert uterteqqinneqarneri ileqqumik uummarissaqqissaanerunersoq imaluunniit nassaareqqiinnarneqarnersoq. Taassuma saniatingut misissorneqassapput ajoqersuiartornerup kinguneranik piorsarsimassutsikkut attassiinnarneq piiaaffingineqarnerlu qanoq sunniivingineqarsimanersoq. Aammattaaq suut aallaavingalungit kakiornert uterteqqinniarnearnersut qanorlu tamanna inuit kinaassusaannut piorsarsimassusaannullu isumaqarnersoq. Naggataattut misissorneqarpoq qanoq inuit akunnerminni nunasiaataajunnaarsarnersut, qanorlu tamanna ileqqunik utertitsiniarnermut attuumassuteqarnersoq nunasiaataasimanermut sanilliullungu.

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion.....	6
1.1 Etiske overvejelser	7
1.1.1 Positionering	8
1.1.2 Informanter	9
1.2 Begrebsafklaring.....	9
1.3 Rammesætning og problemstilling.....	12
1.4 Metode.....	13
1.5 Teori.....	19
1.6 Læsevejledning.....	22
2. Bevaring og udelukkelse af kulturelle værdier	23
2.1 Mangfoldighed	23
2.2 Mission og kolonisering	25
2.3 Traditioner og praksisser af indfødte i Arktis i nutiden	28
3.3 Angakkut – åndemanere	29
Delkonklusion	32
3. Traditionelle Tatoveringer: Antropologi og Oprindelig Visdom.....	33
3.1 Bygden hvor inuit tatoveringer aldrig blev usynlig.....	33
3.2 "Din tatovering ligner fra Nuuk"	36
3.3 Genoplivning eller genopfindelse af traditionel tatoveringer?	43
3.4 Fra tradition til fornyelse	51
3.5 De tatoverede fra Grønland og søstre fra Akilineq.....	52
3.6 Antropologisk tilgang af traditionel tatoveringer	58
Delkonklusion	62
4. Afkolonisering	63
4.1 Afkoloniserings bevægelsen	64
4.2 Sørgeligt rekord.....	66
4.3 Hvad kæmper vi for?	68
Delkonklusion	72
Konklusion	74
Bilag	77
Figure	78
Referencer.....	80

1. Introduktion

Hvis du gik ud på gaderne i Nuuk vil du kunne helt sandsynligvis møde mindst én med inuit tatoveringer, enten på ansigtet, som vi ser for det første på én, eller på hænderne. I de seneste år er inuit tatoveringer boomet og bredt sig som en dis der omfavner og dækker landoverfladen med sin egen hastighed der pludselig tager hele udsigten væk i vindstille tilstand.

Jeg har igennem de sidste par år set folk med inuit tatoveringer i stigende grad, men der er stille i mellem folkene. Ligesom tågen der kommer. Jeg kan gætte at der er samtaler i vennegrupperne, men selv jeg har en inuit hagetatovering, den eneste i min lille cirkel af familie og nærmeste venner, man taler og spørger ikke åbent om min hagetatovering eller andres inuit tatoveringer. Jeg er aldrig (måske synes ordet at være for udelukkende, men) blevet spurgt om min tatovering af mine nærmeste eller fra andre. Det virker underligt hvis nogen skulle spørge om dem åbent.

Da jeg fik min hagetatovering kan jeg huske at min mor syntes det var smukt, hun er også accepterende som sin natur, men ikke mere end det. Jeg har en far, to brødre og tre lillesøstre, de sagde ikke noget bemærkelsesværdigt, bare en stille accept og smil af hvad jeg har gjort til min ansigt. Da jeg først fik min hagetatovering, mødte jeg et par folk med inuit tatoveringer jeg lidt kender, vi hilser på vores egen måde, stille med et smil, navigerer med øjnene og anerkender hinandens tatoveringer, og ikke mere end det. Det er som om man lige har noget at sige, men der kommer ikke ord. Stille accept. Stille af vores natur? Men når vi ikke kender hinanden går man bare som normalt, uden at hilse, uden et smil. Der er måske et par stykker der stirrer lidt, men der er stille. Og: behøver vi at larme omkring det? Stilheden er jo vores stærke side, vi inuit finder ro i stilheden, vi finder svar i stilheden, men at skulle skrive om stilheden delvist i vestlige metoder, larmer stilheden. Man er nysgerrig hvad der ligger bag stilheden.

Kort efter jeg bestemte mig for at skrive en kandidatafhandling om revitalisering af inuit tatoveringer, var som om dørene åbnede for forskellige oplevelser og begivenheder på perfekt timing, ud over at finde informanter som var svært for mig. Dette information er vigtigt at adressere for læseren, at der var få informanter omkring folks egen oplevelse om revitalisering af inuit tatoveringer. Men nysgerrigheden og analysen stopper ikke med at der mangler folk til at fortolke tilbagevenden af håndfuld af traditioner man igen dyrker.

Det er en tid hvor alverdens medier og stormagter som lille, viser interesse overfor Grønland og dets politiske status. Eftersom debatterne i dagligdagen erobrer emnet hvor eller hvem Grønland tilhører, om USA's nuværende præsident Donald Trump vil købe landet eller om landet stadig skal være under Danmark eller skal løsrive sig fra, tales emnet i min arbejdsplads. En mangfoldig arbejdsplads med flere kulturelle forskelle.

En almindelig arbejdsdag kom jeg ind på mine to danske kollegas kontor for at aflevere nogle mapper. De siger de havde snakket om inuit tatoveringer i pausen og var nysgerrige og ville spørge om hvad min hagetatovering betyder. Det er første gang jeg direkte bliver spurgt om det. Hvis jeg skal være ærlig ved jeg næsten ingenting. Jeg prøver at forklare, de lytter og giver lidt dumsmarte bemærkninger fordi det er deres humor og måde at hyggesnakke på. I det jeg prøver at forklare og der bliver lidt grint får jeg det direkte ubehag og finder mig selv ud til min egen kontor. Jeg har det ikke godt i min krop, min hjerte hamrer og føler jeg hurtigt skal i kontakt med dem jeg stoler mest på. Det at blive spurgt til om min egen krop og markeringer var alt for grænseoverskridende for mig. De ramte noget dybt, men hvad var det de ramte? Jeg vidste godt jeg ikke vidste nok om min "traditionelle" tatovering. Min reaktion over situationen kom som en overraskelse, jeg havde ikke oplevet lignende før. Vi taler jo ikke om vores tatoveringer, så hvordan skulle jeg vide noget omkring det? Men hvorfor er der så meget stilhed over de "larmende" små sorte streger og prikker?

1.1 Ethiske overvejelser

Det er vigtigt at adressere og skelne mellem mine egne meninger omkring relaterede emner og det fakta som andre har udtalt fra deres egne perspektiver. Det er bemærkningsværdigt at pointere at mine udtalelser viser den viden og mening jeg udtrykker lige nu, er min grænse for forståelse af det givne punkter. Det skal være klart at det er den grænse for forståelse jeg udtrækker, og at der er altid mulighed for udvikling og rettelse. Ligesom fænomenet bag bevægelsen inuit tatoveringer kan være mange ting, med forskellige fortolkninger, er det vigtigt at skrive om emnet som ikke er generaliserende. Der kan være ting jeg har overset i forhold til analyse af det materiale jeg har fået og ikke har fået. Jeg har også bevidst udelukket nogle fund, denne tekst vil handle mere om kvindernes tatoveringer, deres revitalisering og historie. Jeg har ikke alle svar og mine resultater er ikke hele sandheden, det betyder at teksten giver kun en ide om hvad der kunne ligge bag det undersøgte.

Det sagt, er jeg taknemmelig for de informanter jeg har kontaktet med og for evigt nysgerrig af information for det informanter jeg fandt men ikke kunne tale med. Denne tekst er et produkt af de samlede materiale jeg kunne og ville få fat på, og muligheden om et andet resultat er derfor sandsynligvis stor.

1.1.1 Positionering

For at forstå processen af min research og den endelige konklusion, har du brug for at vide hvem jeg er. Jeg er et afkom af inuit fra Vestgrønland. Den landsdel der blev koloniseret og missioneret som først. Fra en af det første folk som mistede arv som man praktiserede i tusinde år, og assimilerede til de nye. Jeg har fra lidt til ingen minde for mange af de traditionelle praksisser der blev erstattet med vestlige og kristne praksisser. Jeg har min talloquut (inuit hagetatovering), men har begrænset viden om historien, formålet og virke. Jeg er lige først begyndt at realisere og prøver af min livslang interesse og nysgerrighed omkring mit kulturarv virkeligt langsomt og forsigtigt. Det er som om at gense en familiemedlem man ikke kender så meget til, at man er lidt sky, men man ved at man er relateret til hinanden.

De ældste jeg kendte i min familie er mine bedsteforældre, som er født mellem 1917 og 1944. De er begge godtroende (kristne), især mine bedstemødre som gik til kirken hver eneste søndag, hvis de ikke kunne, hørte de gudstjeneste på radioen. Jeg kender ikke mine oldeforældre som levede tættest til den traditionelle levemåde før al den modernisering. Dog er der en dokumentar om min oldefar Otto Petersen: "Ortorujuup tumai atuarlugit" (Hansen 2013), om rensdyrjagt erindringer om min oldefar. Otto er en af de sidste mand som brugte umiaq (konebåd) som transport i Grønland, Otto Rosing har lavet en kortfilm "Umialik" (1971), om den sidste konebådsejer, min oldefar Otto Petersen, som Hansens dokumentar er inspireret fra. Otto er jeg stolt af, han valgte "de gamle" metoder frem for dengang de "hurtige" motorbåde ved lidt over 10 hestekræfter. Det er ikke så mærkeligt at jeg valgte min søns mellemnavn efter ham. Mine bedstemødre er virkelig gode til bearbejdning og syning af sælskind. Mine national kostume er delvist lavet af min mormor, mor og mostre. Min far er fisker og fanger. Den dejligste minde om min far er turen til Nassuttooq (Søndrestrømfjord) for ren jagt og ørred fangst samt frisk fangst af hvid- og narhvaler og lignende der bringer lykke i aftensmadsbordet.

Man kan sige at jeg er en balanceret "viden bærer" da jeg har lært de vestlige forskningsmetoder samt har traditionel viden, dog kan jeg sige at jeg mest har viden omkring vestlige metoder end

at have traditionel viden. Jeg er gået i uddannelse hele mit liv med vestlige metoder og som sagt er min viden begrænset over de traditionelle. Skillet mellem de to verdener indgår i denne tekst, og jeg har fra start følt mig mindre ubehag for at skulle forske i den stille grønlandske væremåde. Jeg har stor respekt for stilheden, det føles næsten ulovligt at sætte ord på den stilhed der er omkring kulturelle praksisser som inuit tatoveringer. Teksten er en produkt med metoder og følelser.

1.1.2 Informanter

De informanter jeg har mødt og talt med har haft mulighed for at skrive under på en samtykkeerklæring, hvor der er mulighed for at bestemme selv om man vil være anonym eller om man vil have sin identitet vist på teksten. Anonymitet og visning af identitet er 100% valgt af informanterne.

Ved deltagerobservation og foredrag har jeg spurgt ordførere om jeg kunne bruge det notater jeg har skrevet under observation og deltagelse ved foredrag for at vise moralsk hensigt. Der er givet verbal samtykkeerklæring af ordførerne.

1.2 Begrebsafklaring

Ordet ”kakiorneq” står til tatovering i Oqaasileriffiks dansk grønlandsk ordbog¹. I Den Danske Ordbog står ordet ”tatovere” som: ”ridse og farvelægge en figur, et mønster eller en tekst i et menneskes hud med en (elektrisk) nål”². På samme beskrivelse står der at ordet stammer fra ”over tysk *tätowieren* fra ældre engelsk *tattoo*, af tahitisk *tatau* ’tegn, udsmykning’” (ibid.). Dog en anden lokal beskrivelse af ordet *tatau* lyder således:

”For the Tahitian, *tatau*, *ta* means to mark and *tau* is the time, so for me, *tatau* is the mark of our link with the past with our ancestors” (Raela 2023).³

¹ www.daka.gl

² www.ordnet.dk

³ ”The art of traditional *Tatau* in Tahiti” (ABC News 2023)
<https://www.youtube.com/watch?v=M1x0gK1t6rM>

I YouTube videoen nævner man at missionærerne i 1800-tallet forbød traditionel tatoveringerne i Polynisien. Og fra 1986 til 2001 blev den traditionelle tatovering forbudt på grund af sundhed og hygiejne, lige efter traditionel tatovering vendte tilbage. Revitalisering af traditionel tatovering i dele af Polynisien menes der at traditionel tatovering bæres som identifikatorer og ejerskab af deres identitet (Macale 2022). Som titlen af radioudsendelsen viser: "Pacific tattoo culture of the revival after decades of colonial suppression" (ibid.) handler det om revitalisering af traditionel tatovering efter kolonial undertrykkelse. En anden kilde skriver magen til det:

"In ancient times, Polynesian cultural practice was passed down verbally, but tattoos also played a part in the transfer of knowledge with the body as a canvas. "Traditionally, tatau served as a form of ID or social rank, keeping track of the genealogy of the family, and presenting important milestones, ..." (Robinson 2022).

Artiklen refererer til revitalisering af traditionel tatovering "tatau" for forståelse og ære omkring ens eget historie og kultur. Der nævnes også at efter kolonimagternes forbud af kulturelle praksisser og trods at man begynder at revitalisere kulturelle praksisser er det forståeligt for de oprindelige folk at tale om emnet, som jeg også tidligere nævner om stilheden omkring inuit tatoveringer:

"While in recent decades Pacific Islanders have revived many of their traditional arts and take pride in their cultural heritage, it's understandable why tattoo can be a sensitive topic for Indigenous people" (ibid.)

I den danske ordbog beskrives ordet tatovere og tatovering som at tegne og udsmykke menneskes hud med nål. Men når det kommer til det oprindelige folk og de beskriver ordet er betydningen af at tatovere og tatovering dybere end bare en beskrivelse af hvad der bliver gjort, det handler også om meningen bag selve orddelene, bag historien, bag kultur og identitet.

For selve den grønlandske ord for tatovering "kakiorneq" som også kaldes for "tunniit" ved traditionel inuit tatovering beskrives i de næste sætninger:

Kakiorneq stammer formodentligt fra ordet "kakivoq, vaa, -sivoq, -orpoq, paa, -ornerit, -oraat" (Ordbogêrak 1951) (red.: kakivoq, kakivaa, kakisivoq, kakiørpoq, kakkippaa(?), kakiørnerit (flertal for kakiørneq), kakiøraat). Kakivaa betyder: "kakisivoq, stikker en nål i det således at spidsen atter kommer ud på den samme side (således at man hæfter i en nåleklud); dog egentlig kun: stikker i det med en nål / lignende (jvf. De følgende <kakiørpaa, kakiørarpaa, kakkippaa, kakkørsorpaa>)" (Den Grønlandske Ordbog 1871). Den følgende ord i ordbogen "kakiørpaa

og kakiorarpaa (...) <kakivaa> gentagne gange og i samme linje ...” (ibid.). Kakiuineq, at tatovere, kan dertil beskrives som at stikke med en nål gentagne gange i samme linje. Følgende er ordet ”kakiornert” beskrevet: ”tatoivering (som hos grønlændere fandt sted således at en nål med en sværtet tråd blev stukket ind og ud under overhuden, hvor tråden da efterlod sin sværte” (ibid.).

Som Ikimaliq Pikilak⁴ fortæller om to tatoiveringsmetoder i Grønland: ”amermut mersorneq, skin stiching, taavalu toortaaneq, handpoking” (Ataatsimut podcast 2025). Ikimaliq fortæller at der er to tatoiveringsmetoder, den ene metode skin stiching, at sy på huden og den anden metode handpoking, at stikke med en nål. Beskrivelserne af ordene ”kakivaa” kan være den ene metode som er handpoking, stikke med en nål på linje og ”kakiornert” skin stiching, sværtet tråd stukket ind og ud under hudoverfladen, så farven efterladen i huden som en tatoivering. Ikimaliq forklarer i en anden kilde at traditionel tatoivering linker til kvindernes rolle i at sy. At kvindernes ansvar og værktøj er forbundet til hinanden; kvinden har ansvaret for lampen, og man bruger sod fra lampen til at tatovere, tatoivering dertil linker også til syning. Så uden lamp, ingen tatoivering, uden fangst, ingen lamp (Visit Greenland 2022).

I samme kilde fortæller Ikimaliq det andet ord for kakiorneq: tunniit. Tunniit – tunnerit, betyder at hvor noget er landet, på for eksempel jorden. Når man tatoverer med enkelte stik, ligner det at der var noget der var landet (ibid.). I et internetside for ”National Gallery of Canada” beskrives at tunniit er betegnelsen for traditionel inuit tatoiveringer i ansigtet, og kakiniit (kakiornert) for tatoiveringer i kroppen⁵ (Piirani 2025).

Ved en offentlig foredrag jeg gik med til, fortalte Ikimaliq om sin egen mening omkring begreberne ”tattoo” og ”markings” (markeringer). Der fortalte hun at hun ikke bruger begrebet for inuit tatoiveringer for tattoos, og i stedet kaldte dem for ”markings”. For hende er ordet tattoo et vestligt begreb der indeholder kapitalistisk tankegang, at tid er lig med penge og der er konkurrence mellem aktørerne. Min vurdering af hendes mening omkring at kalde traditionel inuit tatoiveringer for ”markings” er at hun vil skille den vestlige tankegang for et praksis der stammer fra de oprindelige folk, med egen oprindelig tankegang og verdenssyn. I foredraget fortæller hun at hun vægter mere på samarbejde og at inuit tatoiveringer er et kultur arv som alle har ret til hvis det er deres vilje⁶. I denne tekst vil man bruge betegnelsen traditionel

⁴ Lokal traditional tatovør og researcher.

⁵ www.gallery.ca: ”These beautiful markings: Tattoos in inuit art”

⁶ Notater fra foredrag i sammenkomsten i foreningen ”Uaguusa”, juni 2025.

tatoveringer. Man vil for eksempel bruge oprindelige begreber som ”talloqut” (traditionel inuit hagetatovering).

Kakiornerit, tunniit, traditionel inuit tatoveringer er et kulturarv i det arktiske lande. Et kulturarv der ellers var blevet forbudt ved kolonisering og missionærer, som nu er vendt tilbage hos inuit.

1.3 Rammesætning og problemstilling

Formålet med denne speciale afhandling er at dykke ned i genoplivning eller genopfindelse af inuit tatoveringer. Målet er at undersøge hvad der ligger bag i at folk i Grønland og andre dele af Arktis får deres inuit tatoveringer efter at flere af traditioner blev udvist ved indtrædelse af kristendommen og missionen.

Tekstens første del er at se på den historiske kontekst, hvor man kommer ind på missionen i Grønland. Teksten vil starte med at pointere eksempler på hvilke kulturelle værdier er blevet bevaret som trives mere eller mindre hos mangfoldigheden, og hvilke traditioner der er blevet udelukket eller stoppet praksis i Grønland. Derefter vil man dykke ned i diskussion og analyse om bevægelsen inuit tatoveringer, om det er genoplivning eller genopfindelse ved at se på litteratur, film/video, observationer ved begivenheder og interviews. Den sidste del skal handle om afkolonisering, hvordan folk begynder at afkolonisere sig selv i nutiden og hvorfor man forbinder kolonial historie til revitaliserings af traditioner. Designet er at se på en større del af perspektivet, dykke ned i et afgrænset emne – inuit tatoveringer, og gå ud igen på den større aspekt.

Problemstilling lyder således:

Inuit tatoveringer er bragt tilbage i live efter man i flere generationer ikke dyrkede praksissen på grund af missionen og koloniseringen i Grønland og andre dele af Arktiske inuit lande. En praksis der traditionel var livsvigtigt og markerede overgange i livet samt levemåde og tro. Teksten skal analysere om nutidens praksis hviler på genopfindelse eller genoplivning af inuit tatoveringer blandt inuit selv. Dertil vil teksten undersøge og prøve at svare de følgende forskningsspørgsmål:

- 1) Hvilke faktorer bidrager til genoplivningen af traditionelle inuit-tatoveringer, og hvilken betydning har dette for den inuitiske identitet og kultur?
- 2) Hvordan har missionens indtrædelse i Grønland påvirket bevaringen og udelukkelsen af kulturelle værdier, og hvilke specifikke praksisser er blevet ændret som følge heraf?
- 3) Hvordan finder afkolonisering sted blandt inuit i dag, og hvordan er denne proces forbundet med revitaliseringen af traditionelle praksisser i relation til kolonihistorien?

Under research har jeg kunnet finde et bredt materiale af små fortolkninger af hvorfor for eksempel kvinder i Alaska og Canada får inuit tatoveringer, hvor i mod jeg føler at der er lille afklaring på hvorfor inuit tatoveringer i Grønland bringes tilbage efter mange år traditionen ikke er blevet dyrket. Jeg synes at der mangler ordentligt og sammensat viden omkring hvorfor inuit tatoveringer i Grønland og generelt i Arktis dyrkes igen. Dette tekst skal prøve at analysere meningen bag til hvorfor inuit tatoveringer praktiseres igen og andre kulturelle værdier ført til leve igen og undersøge hvordan det hænger sammen med identitet, kultur og historisk baggrund man har. Det er en interessant felt at forske i, i tiden med der bliver flere folk der genetablerer med sine rødder og prøver at leve i flow i deres moderne tilværelse med fortidens praksisser og traditioner som oldeforældrene mistede til et nyt levemåde og religion.

1.4 Metode

”En forutsetning for at slike studier skal bli vellykkede, er likevel at de har en komparativ dimensjon innebygget – at de klarer å se sitt eget samfunn fra utsiden. (...) Antropologer er jo profesjonelle fremmede, og er de helt inne i feltet, uten distanse, risikerer de å bli som fisken som ikke aner hva vann er ettersom den svømmer i det” (Hylland Eriksen 2021:42).

Da min vejleder sagde at jeg ved mere end ham, fordi jeg selv sidder i fænomenet, fordi jeg er hovedpersonen eller et person i samme fællesskab fænomenet sker i, havde jeg svært ved at se hans pointe fordi jeg selv syntes jeg ikke vidste så meget om hvorfor inuit tatoveringer kom tilbage i praksis og selvom jeg selv har en inuit tatovering. I starten af specialets proces var jeg alt for inde i feltet, jeg var fisken der ikke anede hvilken viden og værdi min felt indebar. Derfor

brugte jeg tågen til at sammenligne i de indledende sætninger, da inuit tatoveringerne kom tilbage, de er der, men hvorfor er de egentligt her?

Jeg er en der undersøger fænomener bag min egen samfund, derfor bruger teksten selvetnografi. Jeg skal indrømme at det var svært at sætte mig selv udenfor og distancere mig selv for min egen samfund for at kunne danne et billede af dele af helheden i starten. Det er den svage side af valg selvetnografi, at jeg kan have svært ved at se perspektivet udefra. Men undervejs indså jeg mere klarhed i samme tempo med indsamling af metoder, viden og materialer jeg indsamlede omkring mit emne i løbet af et halvt år.

Det er smukt at kunne danne et billede ved at forske i egen kultur, tab, genoplivning og/eller genopfindelse og healing. Når vi ikke italesætter det der gjorde os stille kan man nemt tabe konteksten og bare glemme, dette produkt er en erindringsgave for dem der ikke vil glemme.

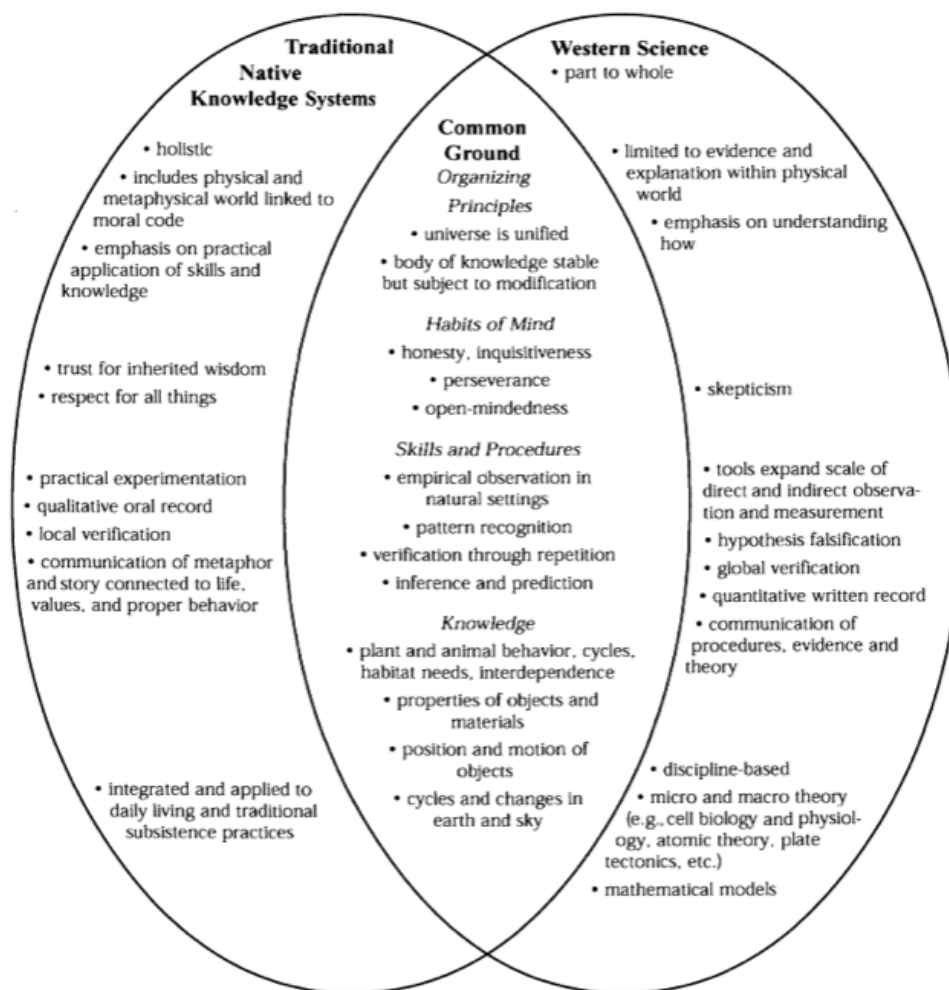

Figure 2.
Qualities associated with traditional (Indigenous) knowledge systems and Western science.

Figur 1: Traditionel og vestlig viden (Barnhardt & Kawagley 2005: 16).

Afhandlingen tager flere perspektiver med sig, både fra den oprindelig viden og den vestlige viden. Den stærke side af denne afhandling synes jeg at jeg selv er en perfekt kombination af lært vestlig tankegang, på grund af uddannelsens vestlige design fra starten af folkeskole helt til universitet og min egen oprindelig herkomst og værdier.

I figuren overfor kan man se en illustration af forskelle og ligheder i traditionel oprindelig viden system og vestligt viden. Det der fanger mig og det jeg kan reflektere i er at jeg har privilegie i begge viden systemer.

I indledende sætninger skriver jeg lidt om stilheden, hvorfor den er der, men at jeg respekterer den. I figuren kan man se i den traditionelle viden system at man har respekt for alle ting, men i den vestlige del er man bevilliget til at være skeptisk, man har brug for bevis, forståelse og måling af indhold. Og her står jeg, respekterer stilheden, men for at give et produkt til en afhandling, har jeg brug for at stille spørgsmål for at undersøge hvad der ligger bag stilheden.

I den vestlige del benyttes antropologiske metoder der lægges mest vægt på materiale analyse af såsom: artikler, nyheder, bøger, podcast, film og videoer fra Arktis og lidt fra andre oprindelig fællesskaber rundt i verden.

Webnografi (Bundgaard et. al. 2018:261ff.) bruges også i mindre grad, da der i nutiden skabes repræsentationer af formidling af kultur og identitet som trender i disse tider. Ulempe er dog når man interagerer med informanter der skaber historier og for eksempel spørger om lov for at citerer som de har skrevet i deres private Facebook eller Tiktok profil, at informanterne kun kan nøje med at reagere med et "hjerter" eller et "like" og ikke en direkte svar med "ja". Derfor vil jeg skrive indirekte og skrive hvad jeg har observeret i de sociale medier for at beskytte individernes identitet som ikke har givet direkte og klar erklæring. Dog med begrænset troværdighed for læseren da der ikke vises referencer der beviser at teksten eller materialet findes i virkeligheden. Og dog behandles informationerne med respekt af de originale posts.

Som skrevet i de første sider var der få informanterne der lykkedes at blive interviewet, disse få men værdige interviews vil supplere de andre materialer som belæg for kontekst. Jeg fik fat på flere frivillige informanter som ikke lykkedes at aftale en tid med, flere henvendte ikke igen. Jeg ledte ikke informanter direkte og spurgte folk i sociale medier om det er interesserede i at blive interviewet, igen kommer følelserne, jeg følte det var grænseoverskridende og trængende

på et privat historie. Interviews metoder er delt i tre: det uformelle interview, det ustrukturerede interview og det semistrukturerede interview⁷. Det uformelle interview brugte jeg ved samtalen med min lillesøster, hvor hun begyndte at snakke om tatoveringer, sin interesse og ønske at få traditionelle tatoveringer. Jeg begyndte spontant at spørge til ting jeg ville få hende uddybe, mens jeg skrev notater af hendes svar. Det ustrukturerede brugte jeg ved interviewet af en bærer af traditionel tatovering, her introducerede jeg emnet og samtalen startede derfra. Metoden bruges ofte til at få deltageren åbne op, jeg syntes dette metode passede bedst fordi der skal være tryghed til at fortælle om noget der kan være et ømt punkt, traditionelle tatoveringer beskrives ofte som personlige. Den sidste metode, semistruktureret interview brugte jeg til at interviewe en traditionel tatovør. Jeg havde nogle spørgsmål, men jeg havde mulighederne åbne for fordybelse, hvor deltagerens historie og svar kunne styre interviewet.

”Hvis du ikke lader andre udtrykke deres følelser – eller hvis du ikke lader sig selv gøre det – så risikerer du, at de hverken føler sig set eller hørt”
(Hvied Lavesen 2021).

Det skriver certificeret ledelsescoach, karrierecoach, stresscoach og sorgrådgiver om selvindsigt og berøringsangst på sin blog⁸. Jeg skal indrømme og adressere igen at dette tekst er en produkt dels med følelser, sårbarhed og måske lidt berøringsangst, men også professionalitet der skal vise neutralitet i analyse. Jeg vil helst se det som en interessant kombination af begge viden systemer og en stærk side der kan vise begge syn på tingene som det er.

Observation på nettet og sociale medier benyttes, samt deltagerobservation. Jeg har været med til et par foredrag og sammenkomster der omhandler revitalisering og finde kraften tilbage ved oprindelig identitet og kultur og taget notater.

Hvorpå i det vestlige metoder vægtes der neutralitet mens man analyserer i forskellige valgte retninger, skal teksten suppleres med de-koloniserende metoder, som kan indeholde en masse følelser for eksempel af traume, angst, vrede og modstand, men med sund fornuft.

Fra bogen ”Decolonizing methodologies” (Smith 2021), har jeg valgt 3 metoder; healing, claiming og representing (helbredelse, hævde og at repræsentere). Bogen i min forståelse er en

⁷ Interviewtyper, hentet fra Aarhus Universitet

⁸ www.mettehl.dk

instruks af hvordan man kan bruge oprindelig viden, historie og identitet som en forskningsmetode ved at bruge erfaring som koloniserede sind:

”Indigenous methodologies are often a mix of existing methodological approaches and Indigenous practices. The mix reflects the training of Indigenous researchers, which continues to be within the academy, and the parameters and common sense understanding of research which governs how Indigenous communities and researchers define their activities” (164).

Personligt er denne afhandling en form for healing, det er at forske i noget mine forfædre har mistet og dannet bånd med traumatiske tendenser helt til min generation, og formodentligt er stilheden der, på grund af det. Det er at forske i noget kulturarv man først er begyndt på at grave i efter flere generationer forbydes i at praktisere deres egen måde at leve på var lidt grænseoverskridende i starten. Det skal være en forskning og analyse hvad de ligger bag stilheden, men siden jeg selv bærer denne stilhed er jeg selv forbundet i traumet.

”Healing then is a wholistic way of connecting and addressing intergenerational trauma, systemic trauma, collective grief and loss for land, place, people, language, knowledge and material things (...) Many contemporary Indigenous healing strategies encompass a return to cultural philosophies, values and concepts, to living in relation, to know one’s story” (191).

For det andet og tredje er at fortælle min egen historie, delvist med vestlige metoder jeg ikke kan undgå og har stor hjælp af, men også med at få min stemme og viden tilbage. Denne afhandling er en god chance for at vise min koloniseret sind der er blevet lært i de vestlige metoder, samt min oprindelige afkom der indeholder fortids traumer der spøger endnu i nutiden som denne afhandling skal afklare; fænomenet bag revitalisering af inuit tatoveringer og andre praksisser.

“In a sense colonialism has reduced Indigenous peoples to making claims and assertions about our rights and dues. considerable work and energy have gone into developing the methodologies which relate to claiming and reclaiming” (164).

“Indigenous communities have struggled since colonization to be able to exercise what is viewed as a fundamental right, that is to represent ourselves. The representing project spans both the notion of representation as a political concept and representations as a form of voice and expression” (172).

Som et eksempel vil jeg bruge Nuka Alice's podcast "Siarnaq podcast"⁹, som er delt i to emner; strikke og qilaat podcast. I Qilaat podcast, episode 2 taler Nuka Alice og Varna Marianne Nielsen om deres værker. De kommer blandt andet ind på ophavsret som de ikke har kontrol over selvom de er familiemedlemmer som er optaget eller taget billeder af og arkiveret i Danmark og ikke har fri adgang til materialerne. Og når for eksempel der kommer nogle udefra Grønland som forsker og beder om viden og materialer som de har samlet over tiden, og spørger om fri adgang. De har observeret at man ikke sætter grænser nok over når man bliver spurgt om performance eller materialer, at deres viden og samling af materialer er værdifulde og første prioritet ellers er deres egen samfund.

Men ironisk nok at der er interesse udefra, hvor der er mindre lokal interesse, og omvendt deres ønske om at oplyse kulturarv til deres folk, at man bliver undertrykt af samfundet og sættes udenfor samfunds normerne. At når man begynder at normalisere for eksempel af praksis af kulturarv, i deres tilfælde trommesang og dans, at man bliver mødt med lateral vold. At man i vores samfund, ifølge af Varna og Nuka Alice, er programmeret til at undertrykke os selv når vores egen folk begynder at være nysgerrig over sin egen kultur, forske, udvikle og udforske egen identitet, at det er forbudt og er bare som en joke (ibid.).

Så, når jeg siger dette tekst bruger delvist de vestlige metoder samt er de-koloniserende, fordi for mig er helbredende af generationel traume der stammer fra at være koloniseret, at jeg vil hævde min stemme, min sandhed og vil repræsentere min egen kultur. Det er ikke fordi jeg vil prale og skrigere for at vise min ret over de non-oprindelige læsere, men mere om at finde min egen identitet og kultur som ellers var forbudt og at bryde lateral vold i min egen samfund. Og finde min egen grænse hvad omhandler interaktioner med andre om min identitet og kultur.

”'Heritage' is everything that belongs to the distinct identity of a people and which is theirs to share, if they wish, with other peoples” (Simpson 1997).

Dog er det væsentligt at pointere at der skilles neutralitet i analyse og virke af denne afhandling som er personligt anført.

⁹ Podcast af Nuka Alice Lund. Samtaler med Varna Maria Nielsen. Podcasten er på grønlandsk.

1.5 Teori

”The fact that indigenous peoples, along with their cultural practices and knowledge, have managed to survive despite the belittling and ignorance of their ideas and practices is remarkable” (Samson & Gigoux 2017:177).

Jeg har fra barnsben af observeret hvordan man imellem folk i samme fællesskab undertrykker hinanden, hvordan man latterliggøre hinanden eller selv føle skam, især ved brugen af qilaat (tromme). Ikke når østgrønlændere eller dem fra Qaanaaq bruger trommen, men når nogen i Vestgrønland bruger qilaat, interesserer sig for den, bliver nysgerrig eller bruger den i praksis, det er som om trommen ikke hører hjemme i Vestgrønlændere, at man bare kan grine af personen som tager qilaat eller selv føle afsky. Min tidligere folkeskolelærer kommer fra Østgrønland, og der var en tid vor vi havde en projekt om vores egne ressourcer. Jeg kan ikke huske så meget af om man fremlagte om selve qilaat, men jeg kan huske at vi kunne prøve og tage qilaat og trommedanse. Da jeg fik muligheden for at tage qilaat følte jeg skam, som om det var forbudt bare ved tage den. Jeg følte skam uden at vide hvor dette følelse stammer fra, jeg vidste kun at der ikke spilles qilaat der hvor jeg bor.

At undertrykke sig mod hinanden ved fællesskaber relateres til begrebet lateral vold. Lateral er beskrevet som sidevendt i Den Danske Ordbog, og lateral vold benyttes dermed hvor man skaber vold, både fysisk og psykisk til dem der sidder ved én.

”(...) det er relevant at tale om begrebet »lateral vold« for et post-kolonialt samfund som det grønlandske med en oprindelig befolkning, som de canadiske inuit, de nordiske samer eller de australske aboriginere. Lateral vold er defineret som vold, vrede og aggression, der bliver rettet mod medlemmer i et undertrykt fællesskab snarere end mod fællesskabets undertrykkere. Det kommer til udtryk i form af vold, mobning, seksuelle overgreb og bagtaleri (red. Sermitsiaq.AG 2023).

I bogen “Yuuyaraq: The Way of the Human Being” (Napoleon 2005), skriver selve forfatteren Harold Napoleon om mødet med de hvide hos Yupik i starten af 1900, masse død efter udefra kommende virus der traumatiserede samfundet og give sig selv til de hvide kolonisatorer og missionære hvor samfundet lægger kulturen og den oprindelige levemåde fra sig. Dette ledte til at ofrene levede i afsky, fordi det de troede på (Yuuyaraq) mislykkedes da der var masse død ved mødet med de fremmede (10ff).

“Yuuyaraq encompassed the spirit world in which the Yup’ik lived. It outlined the way of living in harmony within this spirit world and with the spirit beings that inhabited this world” (5).

De følte skyld, lod som om det aldrig skete og det var som om de ældre aftalte at man skulle tie stille, stilheden og smerten de prøvede at undlade overgav man til den næste generation (10ff). Denne traume ledte så til misbrug af alkohol for at lamme smerten (16), dette kaldes for generationel traume, som så kan udvikle sig til lateral vold skabes.

“They cry in the hearts of their children, their grandchildren, and great-grandchildren. They cry in the hearts of the children who have inherited the symptoms of their guilt. And tragically, because the children do not understand why they feel this way, they blame themselves for this legacy from their grandparents, (...) (18). Nevertheless, it is deadly and unless treated, it will give birth to another generation of infected souls” (23).

Jeg har en fornemmelse at når oprindelige folk bliver koloniseret, at de vælger overlevelse frem for at kæmpe imod og prøve at overbevise deres egen tro og levevis, fordi det er naturligt for dem at vælge de metoder der har mest mulighed for overlevelse. Se bare på masse døden hos Yupik i 1900, hvor de troede at deres åndemanere og medicinmænd mislykkede situationen, at deres kræfter ikke kunne redde dem, så de valgte at høre på kolonisatorerne og missionærerne.

“A vital part of the justification for the colonization of indigenous peoples and their lands was (and to some extent remains) the claim that indigenous peoples are individually, psychologically and collectively deficient in the various qualities that compromise what Europeans and other colonist saw as civilization. Comparisons made by European observers revealed faults in indigenous societies and economics and their psyches” (Samson & Gigoux 2017:5f)

Og når kolonisatorerne, “de civiliserede”, hævder at deres måde er sandheden, så bliver det også sandheden for de oprindelige folk som skal leve op til. Derfor ses de oprindelige som dem der skal udvikles hvis de skal nå at blive en civiliseret samfund. Der sker en undertrykkele af oprindelig forståelse af eksistens, følelse af tab af identitet, tab af kultur og derfor skabes traumet og lateral vold man overfører til de følgende x-antal generationer ifølge de referencer jeg går ud fra. Samt mener Harold Napoleon, forfatteren i “Yuuyaraq: The Way og the Human Being” (2005), hvis man ikke bryder denne kolonisation vil det resultere i en langsom kulturel folkedrab (32).

Der er i dag tendens i at flere oprindelige folk i hele verden og lokalt her i Nuuk, bliver opmærksomme på traumet og er blevet begyndt at afkolonisere sig selv. Nogle er aktivister, nogle tænker mere individualistisk og andre gøre det i fællesskaber. Der kommer flere workshops i forskellige praksisser såsom trommedans og qulleq (fedtstens lampe), syning og lignende. Dette kommer jeg mere ind på den næste kapitel.

Selvom der er oprettet og anerkendt rettigheder for de oprindelige folk siden efter 2. Verdenskrig, er der en lang vej tilbage for anerkendelse af egen ret til identitet, kultur og regering.

“The paradox, however, is that, in the current international system, rights are ultimately enforced only by the same states that may be guilty of failing to recognize these very rights” (Samson & Gigoux 2017: 153).

Kolonisering i flere oprindelige folk i verden er sket, det er fortid og historie, men det er også en programmering man har fået som et samfund i nutiden. Vi vælger at gøre ting vi er blevet lært i, i vores tilfælde er et både fra de kolonisatorerne og vores egen oprindelig viden.

”We should work a lot to extinguish the colonial culture in our heads, comrades. And whether we like it or not, in the city or in the forest, colonialism inserted a lot of things into our heads. And our task should be to remove what isn’t useful and to leave what is good” (Calbral 2016: 115f).

Calbral skriver at kolonisation ikke bare er katastrofal, men har også bragt gode ting som er brugbare. Derfor er vores arbejde at bestemme hvilke ting vi skal bære med os i fremtiden, men at vi skal være i stand til at bekæmpe kolonial kultur og prioritere vores egen oprindelse (ibid.). Hvis vi bærer vores historie fornuftigt ad, tænk hvad vi kunne nå som et samfund. I min mening, befinder vi i et mønster, hvor vi kommer frem og tilbage mellem de oprindelige og post-koloniale, hvor måske man ikke føler at den ene eller det andet føles som det endelige sted at bygge et mere stabilt tilstedeværelse. En splittelse i identitet og mangel af tilhørsforhold.

”Globalization undermines the simple dichotomy of internal versus external self-determination, as the internal can no longer be shielded from processes that occur externally. There is no longer a distinct “domestic” and “foreign” relation on which self-determination is exercised. Indigenous politics are, therefore, not only about social and cultural diversity, they are also about how to deal with complexity and interdependency in a globalized, dynamic world” (red. Minde 2008).

Efter kolonisering og en proces vej op til selvbestemmelse kæmper vi imellem hvilke værdier vi skal gå ud fra. Vi er en blandingsfolk, et blanding af de oprindelige og de fremmede. Det resulterer i at den ”rene” selvbestemmelse ikke længere går ud fra fuldendt oprindelighed, men en blanding af de dele af eksistentielle vi kommer fra.

Dette resulterer i mangel af tilhørsforhold, for eksempel spørgsmål om man er grønlander nok til at praktisere egne kulturelle arv. En politiker ved Inatsisartut tog diskussionen op i 2020 vedrørende selvstændigheds spørgsmålet, om hvordan man skulle definere en grønlander (Veirum 2020). Det er en debat der ikke vil gå under jorden i den kommende tid.

Alle nævnte i teori delen vil jeg bruge til at teoretisere af analyse og diskussion om revitalisering af inuit tatoveringer. Disse emner; kolonisering, konsekvenserne deraf, selvbestemmelse i verden af blandingsfolk, afkolonisering og tilhørsforhold vil jeg bruge som argumenter for det materiale jeg har samlet på.

1.6 Læsevejledning

Afhandlingen starter med et indblik i missionens og koloniserings indtrædelse hvor der redegøres for bevaring og udelukkelse af kulturelle værdier. Der næst kommer hovedkapitlet der dykker ned i revitaliseringen af traditionelle tatoveringer. Afhandlingen slutter af med emnet afkolonisering og konklusion.

Teksten er ikke korrekturlæst og findes kun i denne ene version.

2. Bevaring og udelukkelse af kulturelle værdier

Grønland er et stort land med mange forskellige kulturelle værdier og egen særpræg. Hvert landsdel har deres egen design i grønlandsdragten og slæden, har egen dialekt og egen oprindeligt kostvaner der er baseret på deres fangstmetoder og skikke. Jeg kan ikke redegøre for en generel vurdering af hele Grønland for hvilke kulturelle værdier er bevaret og andre udelukket på grund af missionens indtrædelse og koloniseringen. Det sagt, vil denne kapitel vise hvordan kulturelle værdier, som afviger fra hinanden ved forskellige lokaliteter, er bevaret, nogle udviklet og udelukket efter missionens indtrædelse og kolonisering.

2.1 Mangfoldighed

Sproget, naturen, kulturen, infraskstrukturen er ikke ens, dog defineres Grønland som et.

Polarcirklen rækker helt fra den nordligste Grønland til Kangerlussuaq, hvor der er midnatssol om sommeren, hvor vintermørken varer længst og hvor grønlandske slædehunde er, skrider af mangfoldighed.

Hvis vi starter på Nordgrønland, som i mine øjne rækker fra Qaanaaq og sydligst Diskobugten hvor jeg selv kommer fra, er der flere forskelligheder. Hvis vi kun ser min egen distrikt, Kangaatsiaq og de fire mindre bosteder, har vi en dialekt hver for sig, selvom dialekten synes at være ens er det det ikke for os, en anelse lighed i vores humor og infrastruktur.

I Qaanaaq fanges hvid- og narhvaler fra qajaq, med harpun som fangstredsskab: ”Som det eneste sted i Grønland fanges eksempelvis hvid- og narhvaler fortsat fra kajak og med harpun i og omkring Qaanaaq. – Vores gamle jagtmetoder, som ovenikøbet blev stadfæstet i 1929, er et andet område, vi gerne vil værne om, (...) (Hansen 2020). Teksten omhandler en seminar om diskussion over kvoter og beskyttelse af traditionelle fangstmetoder som kan spredes over Grønland, hvor fangsten foregår med motorbåde og gevær som redskaber. I teksten nævnes at fagerne mener at man fra Naalakkersuisut og deres samarbejde med udenlandske koventioner og kommissioner der beskytter for eksempel havpattedyr der ønsker storhvalbestande, har nedvurderet fangerne i mange år og at er ønskes forvaltning af kvoter ligesom i Island (ibid.).

I Fangsafdelingen for Departementet for Fiskeri, Fangst, Landbrug og Selvforsyning, kan man støde på en lang liste over de konventioner og kommissioner som Naalakkersuisut samarbejder

med, hvor de lokale ressourcer ikke er synlige¹⁰, som forklarer fangernes følelse af uretfærdighed. Qaanaaq har deres egen design i nationaldragten som kaldes “Arnatuut”, hvor den vestgrønlandske dragt kaldes for “Kalaallisuut”, og den østgrønlandske “Tunumiutuut”. Rosannguaq Rossen skriver i sin Ph.d. afhandling at det interessante er at den vestgrønlandske dragt har udviklet og ændret sig mest end den østgrønlandske og den fra Qaanaaq gør (Rossen 2020: 5), formodentligt er det det samme når man kommer fra Vestgrønland og ikke har en erindring om de mange tabte traditioner, hvorimod der er bevaring af samme i Thule området og Østgrønland. Det gælder også for slæden ved slædehunde, der er tre forskellige slæde design, en bestemt design for nordgrønland som er designet til at køre på isen, en vestgrønlandsk design der kører mest på landet og en østgrønlandsk design (Gjerløff 2020: 31).

Upernavik med den højeste befolkningstal der bor i mindre bosteder i distriktet¹¹, har sin egen unikke personlighed og helt egen dialekt som udskiller sig fra andre dialekter, ligesom Qaanaaq og Østgrønland gør. Som vestgrønlandsk talende kan det være svært at forstå deres sprog, især fra Qaanaaq og Østgrønland. I Uummannaq kan man køre biler på isen om vinteren, og i Ilulissat som er en af det største turist attraktioner ligger is fjorden, som er optaget på UNESCOs verdensarvsliste siden 2004¹². En anden fredet område i polarcirklen er Aasivissuit Nipisat, en tidligere fangstområde som ligger i Kangerlussuaq, indskrevet i UNESCO i 2018¹³, som har sin egen udstilling i Sisimiut museum.

I Sydgrønland er der fåreholdere, som udskiller sig fra en oprindelig grønlandsk fangst.

“I 1906 indførte man ni gimmerlam og 2 væddere som forsøgsdyr til Narsaq Kujalleq/Narsarmijit – Frederiksdal. Præsten Jens Chemnitz har holdt opsyn med disse får, som var en del af stamfårene til nutidens får i Grønland. I takt med udvidelsen af fårebestanden udlånte eller solgte han enkelte får til folk i andre bygder, som han havde tiltro til, og det førte til, at kendskabet til får begyndte at sprede sig. (...) Der var 81 grønlandske fåreholdere i 1923 og over 200 i 1936. I 1936 var der i

¹⁰ Naalakkersuisut:

https://naalakkersuisut.gl/Departementer/Fiskeri_Fangst_Landbrug_Selvforsyning/Fangstafdelingen?sc_lang=da

¹¹ Grønlands Statistik:

https://bank.stat.gl/pxweb/da/Greenland/Greenland_BE_BE01_BE0125/BEXST9.px/chart/chartViewColumn/

¹² <https://whc.unesco.org/en/list/1149/>

¹³ <https://whc.unesco.org/en/list/1557/>

Grønland	ca.	10.000	får.
----------	-----	--------	------

I 2022 var der 38 færeholdere i syd Grønland”.¹⁴

Som sidst og ikke mindst i introduktionen af landområderne er Østgrønland. Jeg har altid tænkt på Østgrønland og Qaanaaq området for deres særpræg og rigt bevaret oprindelig kultur, og hvorfor vi i Vestgrønland ikke praktiserer vores kulturarv, såsom trommedans og sang, som man gør i disse to steder.

Østgrønland er mest yderst isoleret landsdel i Grønland. Der er hele 1050 km fra øst til vest¹⁵, og ca. Dobbelt så meget fra øst til syd. I året 2025, er Østgrønland så i isoleret at man ønsker løsrivelse fra Vestgrønland (Lindegaard 2025). Det er på grund af konsekvensen af at ikke være en del af Grønland, at man er udstødt, forringet infrastruktur og følelse af afmagt (ibid.). Kilden påpeger at Vestgrønland råber af Danmark fordi de ikke gør noget, så siger Østgrønland at dem i Vestgrønland gør det præcist samme til dem. Man mener at manglende opmærksomhed og handling fra den grønlandske regering er en af årsagerne til de sociale problemer, og ønsker bedre infrastruktur og værdigt socialt liv i fremtiden (ibid.). Dette bekræfter Ulunnguaq Markussen i sin ph.d. projekt, at følelsen af afmagt og udelukkelse bringer ulighed i visse dele af landet og at man betragter Grønland består med ét folk, ét sprog og én kulturel og historisk baggrund (G. Rasmussen 2023).

2.2 Mission og kolonisering

Sommeren 1721 ankom Hans Egede som den dansk-norske konges udsending, til Nuuk fjorden for at missionere. Allerede omkring i 1810 var næsten alle vestgrønlændere døbt og kunne leve deres kristne liv i deres egen modersmål. Man etablerede missionstation i Østgrønland i 1894, hvor man døbte de sidste østgrønlændere i 1921. Man døbte de første inughuit (indfødte fra Thule området (red.)) i 1912, hvor den sidste i distriktet døbes i 1934 (Nielsen 2022).

Dette kan forklare bevaringen af kulturarv og traditioner i Thule området og i Østgrønland, og hvorfor os, efterkommere af Vestgrønlændere ikke har en erindring om for eksempel trommen,

¹⁴ <https://www.kujalleq.gl/da/faareholdere/>

¹⁵ <https://www.topas.dk/groenland/#områder-og-byer>

sangen og dansen. Man var fuldt påklædt som kristen i Vestgrønland, mens Thule og Østgrønland stadig var uberørt.

“En anden uvurderlig del af missionsarbejdet var de grønlandere, der blev udset til at hjælpe missionærerne med omvendelsen af grønlanderne, de såkaldte nationalkateketer. (...) Brugen af nationalkateketer (fortrinsvis grønlandske mænd med danske fædre) blev almen praksis fra 1796 og institutionaliseret i 1847-48, hvor der blev opført to kateketseminarier i Grønland, et i Godthåb (Nuuk) og et i Jakobshavn (Ilulissat). Nationalkateketernes rolle i den grønlandske mission er et af de vigtigste særtræk ved den grønlandske mission, og det er uden tvivl nationalkateketernes indsats, der bidrog til missionens succes” (Pettersen 2025).

Det havde allerede lykkedes at indoktrinere Vestgrønlandere, som så yderligere forklarer at selv de indfødte koloniserede sin egen folk i meget tidligt skud, som stadig rækker til i dag, som debatten om Østgrønland viser.

Debatten om den gode kolonisator, fortrinvis på grund af bevaringen af den grønlandske sprog, er undrende.

“Missionens blik på grønlanderne var ikke mildt; man anså dem for at være hedenske, og der blev brugt vold og trusler i arbejdet med at omvende dem til den kristne tro. (...) De udenlandske handelsskibe bragte nye varer, men de bragte også epidemier, bl.a. kopper, som tog mange liv. Koloniseringen betød, at grønlanderne reelt stod uden indflydelse på udviklingen” (Jensen 2022).

TV-serien “Historien om Grønland og Danmark” (Fægteborg-Førstø et. al. 2022) viser historien om Grønland og Danmark fra 1721 helt frem til Hjemmestyre i 1979, i fire episoder. Grønlands oprindelige livsstil og levevilkår var baseret på natur, årstider og fangst. Grønlandere var allerede handlere imellem bostederne ved at udveksle varer og produkter, som møder hinanden især om sommeren i sommerbopladsene Aasiviit¹⁶. Men ved missionens og koloniseringens indtrædelse, samt ved handel med hvalfangerne ændrede grønlandernes oprindelige handel (2022: 2:4).

Grønlandernes fangst var bæredygtigt og formålet var overlevelse. Koloniseringen bragte redskaber som synåle og gevær, som gjorde de nemmere for praksissen, men ændringen af fangstmetoder og handel gjorde ikke bare nemmere for grønlanderen. Styringen begyndte med

¹⁶ <https://da.nka.gl/immateriel-kulturarvsfortegnelse/aasiviit/>

den såkaldte allerførste grundlov: instruksen fra 1782, som skulle sikre sælfangsten med højest mulig indtægt, i samtid med at man prøver at beskytte den oprindelige livsstil. Ændringen af handlen medfører at man bliver afhængig af den vestlige handel (ibid.). Man skiftede fra naturalie økonomi til senere der blev til penge økonomi.

“Den første post af Instruksen indeholder blandt andet at man ikke bør støde eller harme grønlændere og det at grønlændere omgås med europæere har vist sig at det har dårlig indflydelse på grønlændere: ”Da Grønlændernes og Grønlænderindernes alt for store og frie Omgang med overvintrende Søfolk, Kolonister og andre Europæer i Landet (...) har angivet Anledning til Dovenskab (...)” (Steenholdt 2023).

Hurtigt frem til i dag er situationen ikke ret ændret siden den første instruks i 1782. Ligesom aktivisten Aka Hansen skriver, som mener at Danmark mangler selvindsigt i anerkendelse og bearbejdning med sin kolonialetid:

“Det er almindelig praksis, at tidligere kolonimagter yder økonomisk støtte til de kolonier, de har underlagt sig. Ikke som en gave, men som en form for erstatning for de skader, de har påført ved at indføre fremmede systemer og strukturer, der ikke eksisterede før. Når tidligere kolonimagter har indført systemer, der har brudt med oprindelige økonomiske og sociale strukturer og skabt afhængighed af kolonimagten, følger en forpligtelse til at sikre en bæredygtig og retfærdig overgang til uafhængighed” (Hansen 2025).

Aviaq Fleischer i sin tekst viser forestillinger om Hans Egede igennem tiderne ved at analysere de grønlandske medier (Fleischer 2021). Hun viser at man i 1970'erne viste en anerkendende diskurs med tekster om 250 års jubilæum for Hans Egedes ankomst til Grønland (2021: 401f). Her skrev man om den gode og milde kolonisator der skabte positiv indflydelse på samfundet, i sammenligning med andre kolonisatorer som var blodige (ibid.). Et paradigme skifte sker i 1970'erne og 1980'erne med grønlandsk musik der kritiserer Hans Egedes ankomst som udelukker og ændrer mening af traditionel tro og praksisser som onde. Det er en antikolonial debat med en anti-imperialistiske diskurs som rækker til nutidens skiftende diskurs om den gode og den onde kolonisator (2021: 405f).

Selvom der i starten af 1950'erne endte kolonistatus i Grønland, med modernisering og bygge, der skulle gøre velfærden højere, siges at det er det tidspunkt at grønlændere gik ned mentalt:

“Der pointeredes også, at i takt med den hurtige udvikling var grønlænderne i åndeligt forfald: “Det grønlandske folk har aldrig åndeligt været så langt nede. Sjælen er bare ikke tom, men også rådden. Apati kendetegner den ældre generation, ungdommen er besjælet af ødelæggelsestrang.” Sidst i lederen opfordres der til, at grønlænderne skaber balance i det ydre og indre udvikling, og at de må have det afgørende ord og initiativ i fremtiden” (2021: 403).

2.3 Traditioner og praksisser af indfødte i Arktis i nutiden

Inspirationen til denne underkapitel er fra bogen “Keeping our traditions alive” (Arctic Council 2015). Bogen viser de bedste praksisser fra Arktis, der er med til at holde samfundets velvære og viser de indfødtes modstandsdygtighed og tilpasningsevne på trods af globalisering og klimaforandringer. Bogen er inddelt i kapitlerne: uddannelse, arv, samfundsopbygning og bæredygtig ressourceforvaltning.

Mine forældre havde en optagelse af de ældre med hjælp af de voksne der laver en umiaq (konebåd) i min bygd i starten af 1990'erne. Mine bedsteforældre og andre ældre virkede som vejledere, mens de voksne hjalp til med at sy og trække skindet. Ud over fangsten i tempo med sæsonskift og samling til det der minder om vinterforråd er det den eneste minde af kulturarv i praksis jeg har til rådighed, føler jeg. Dog ligger der kngolerne af en kajak udenfor mine bedsteforældres hus, som formentligt tilhører min farfar, brugt som transport uden tvivl indtil motorbådene kom. Jeg ved at jeg er blevet fortalt engang at min farfar og hans brødre gik på rendsyryagt uden gevær. Det fortalte at de holdt en kniv mellem tænderne og løb efter rendsyret.

Nogle af revitalisering af traditionelle praksisser kan man se ved offentlige foredrag og lignende aktiviteter. I dag er det normalt at tænde en qulleq (fedtstens lampe) i starten af ceremonier eller offentlige foredrag, man benytter også trommedans og sangere og maskedansere som optrædere i korte pauser. Qooqqut festivalen, som holdes i Nuuk fjorden har 10 års jubilæum i år, der indeholder kultur og fællesskab. Programmet for i år indeholder blandt andet musik, trommedans, maskedans, kajak, syning, grønlandsk polkadans, sælskind¹⁷. Ud over Qooqqut festivalen afholdes der en konference og sammenkomst af de arktiske regioner der omhandler trommesang og dans “Katuarpalaaq” som holdes også i Nuuk, som bliver arrangeret af kulturhuset Katuaq. Der holdes også oplysende foredrag “Ileqquvut” om vores traditionelle

¹⁷ <https://katuaq.gl/dk/oplevelser/qooqqut-festival-2025-10-aars-jubilaum#pisussat>

praksisser og kulturarv i Katuaq i samarbejde med National museet. Der holdes lignende foredrag i kommunens Illorput med titlen “Unnuk qaammaavik” (den oplysende aften). Der er mere fokus på oprindelige helbredelses redsaber som arktisk te som også laves som salver og vinterbadning som forholdsvis ikke stammer fra selve de arktiske traditioner. Men handlingerne tyder på at folk er mere opmærksomme på de gode ting fra historien, historien som ellers havde tendens i at lyde som hedensk, vild og barsk.

Hvert sommer holdes der en kajak konkurrence som er tilrettelagt af Qaannat Kattuffiat (Grønlands kajakforbund). I hjemmesiden af Grønlands Idrætsforbund kan man læse om hvordan en kajakklub til dannet, da unge grønlændere så en kajak udstilling i Grønlands Museum og blev imponerede over deres forfædres transportudstyr. Disse kajak var blevet udlånt til museet fra Holland i 1983. Erfarne kajakroere hjalp klubben med læring af at bygge og bruge kajakken og der blev lavet T-shirt med sloganet “Qajaq atoqqilerparput” (Vi begynder at bruge kajakken igen). Der er ca. 10 grønlandske kajak klubber der er tilknyttet Grønlands kajakforbund¹⁸. Der holdes også konkurrencer i inuit lege i Grønland.

Syning er essentiel ved overlevelse dengang og der er i nutiden brug af nationaldragter som benyttes ved højtidere, såsom barkedåb, konformation og bryllup. Der blev etableret en Nationaldragt skolen i 2010, som i starten er to årig uddannelse¹⁹, som er forlænget til tre år, ifølge deres Facebookside.

3.3 Angakkut – åndemanere

Jeg blev opdraget af godtroende kristne bedsteforældre og forældre. Jeg har skulle gå til gudstjeneste, hørt børnebiblen som godnathistorie, sunget salmer hver morgen i folkeskolen da jeg var barn. Det mest trælse var at skulle stå tidligt op den 25. December for at gå til kirken klokken 8 i den hyggelige og mørke juleferie, for mig var jo julen om julegaver, julekalendere og magi. Trods at være kristen og loyalitet til kirken, tror jeg inderst inde at der stadig var trang til før-kristne historier. Når det ikke var biblen som godnathistorie så hørte vi til “Qooqa” (Brandt 1971), som handler om den før-kristne fangersamfund og andre af forfatterens serier om emnet. Jeg tror at bøgerne gav en tilfredsstillende selvfølelse, fordi forfatteren gav en diskurs

¹⁸ <https://gif.gl/da/om-gif/organisation/specialforbund/qajaq/>

¹⁹ <https://katuaq.gl/dk/oplevelser/qooqqut-festival-2025-10-aars-jubilaum#pisussat>

om den store stærke fanger eller fangerkone, og det faktum at Qooqa kommer fra vores distrikt hvor man bruger de oprindelige stednavne.

Traditionelle praksisser har igennem tiderne vurderet som subjekter der er i kanten af ophør. Men forfatterne som Otto Sandgreen, Hivshu Peary, Kristen Poulsen har bragt Grønland historiske perler. Disse mænd skriver om åndemanere, som 1. hånds og 2. hånds kilder.

Jeg hørte først om Aviaja Rakel da KNR udsendte sin aftenshow “Illeq” i 2023²⁰. Hun fortæller i udsendelsen at hun allerede vidste som fire årig at hun skulle være eller er en angakkoq, og som 27 årig startede rejsen som angakkoq. Hun fortæller at hun kommer fra en linje af åndemanere i sin slægt og ved mundtlig overlevering fik hun historierne der skulle til at hun blev en angakkoq (ibid.). Den aften scrollede jeg i min Facebook, og der var rigtig mange der grinte ad hende og var skeptiske. Nogle havde sat spørgsmål om hvem hun er, om hun er grønlænder, om hun virkelig er OK. Ren lateral vold delt på det sociale medier. To måneder efter udsendelsen blev hun interviewet igen af KNR, denne gang i en artikel. Her fortæller hun at det er vigtigt at vi finder styrken i vores egen kultur og at hun håber flere vil finde tilbage til den oprindelige tro i fremtiden (Greve Møller 2023). Aviaaja Rakel møder skepsis fra sin egen samfund, hvor godt 95% af samfundet er medlem af folkekirken. Hun skulle lære i blinde, dette tyder på at færdighederne hos en angakkoq næsten var udryddet. Hun mener at nok kultur er gået tabt med koloniseringen, at koloniseringen stadig eksisterer og understreger at vi kan så meget mere end vi tror (ibid.).

I sin Facebookprofil har hun lavet en opslag om traditionelle tatoveringer. Her fortæller hun hendes mors historie. Hendes mor sad i sin bedstemors skød og hendes ansigt var bemalet helt sort. Hun spurgte hvorfor hendes ansigt var så sort, hvorefter bedstemoderen vaskede sit ansigt og viste sin sande ansigt. Hun havde traditionelle tatoveringer, hun gemte dem væk ved at male sit ansigt sort. Hun gemte tatoveringerne for præsterne, for kirken, for kolonisterne, fordi tatoveringerne var forbudt og de blev straffet, ikke kun dem der bærer tatoveringerne, men også hele familien. Ved opslaget er der billeder af Aviaaja Rakel og sin mor med deres traditionel ansigt tatoveringer, hvor hun afslutter teksten med:

²⁰ KNR: “Illeq”, den 16. Februar 2023.

“Angakker (Shaman) Piitaaqqinnaaq’s granddaughter and great granddaughter wear these kakiornerit and we will not hide them, we will wear for her, we wear it for those who were not allowed”²¹

Ved udsendelsen Illeq sad Aviaaja Rakel med Juaaka Lyberth, cand. mag. i Arktiske og tværkulturelle studier der præsenterer sin speciale afhandling ”Grønlandske før-kristne trosforestillinger i nutiden” (Lyberth 2015). Han fortæller i udsendelsen at mennesker lever i to verdner, den ene på kristen tro og i den anden troen på den oprindelige inuitisk tro i højere eller i mindre grad. Aviaaja Rakel mener dog at der bliver flere mennesker der forlader den kristne tro og kun lever på den oprindelige inuit tro, for hende er det tredelt; de kristne, dem som blander den kristne tro med den oprindelige tro (som faktisk er ulovligt efter de kristne regler om at der kun findes en gud og man skal tilbede derfor kun et), og dem der kun bruger den oprindelige.

På udsendelsen refererer man til Tungutaq Larsens udsendelse der handler om angakkoq Aallaaritaq (Larsen 2007), døbt Kristian Poulsen i 1901, født 1884 i Østgrønland, flyttet til Sydgrønland. Der er udgivet en bog om åndemaneren Papik ”Angakkoq Papik” (Poulsen 1952), hvor forfatteren hentede inspiration fra professoren Thalbitzer, forfatteren Kirsten Bang og Aallaaritaq. I udsendelsen om Aallaaritaq beretter en mand ved navnet Adam Simonsen, som kendte Aallaaritaq, Kristian Poulsen. Han fortæller at han så op til manden og ønskede ellers selv at blive oplært til en åndemaner hvis han ikke er blevet døbt. Aallaaritaq kom fra en verden med den oprindelige levemåde, men den ældre som beretter kan ikke huske den oprindelige traditioner og kun ved den kristne liv (Larsen 2007).

I lignende udsendelse præsenteres præsten og forfatteren Otto Sandgreen (Markussen Mølgaard 1992). Han mødte to åndemanere, som allerede var blevet døbt. Den ene som ikke har rejst som en åndemaner gennem luften (ilimmarpoq), hans fortællinger blev til en bog der hedder ”Isi isimik kigullu kigummik” (Sandgreen 1967). Den ene som kendes som den sidste åndemaner, Georg Quppersmaan, født 1889, som han præsenterer som ikke har rejst som en angakkoq gennem luften. Quppersimaans fortællinger blev til en bog med titlen ”Taamani guutimik nalusuungama” (1999), oprindeligt tidligere i den første grønlandske håndskrift (allattaasitoq), som er oversat til dansk i 1991. Otto Sandgreens metode til at ”få dem til” at fortælle deres historie i deres før-kristne liv, var at fortælle dem at han ikke har at gøre med

²¹ Facebook profil: Rakel – Angakker, opslag fra den 23. September 2022.

deres tidligere liv, som om han lovede ikke at nedvurdere eller dømme dem, og viste dem hans fulde interesse og taknemmelighed hvis de bare kunne fortælle deres historie til den dybeste ende (Markussen Mølgaard 1992). De to tidligere fortalte da de blev udlært for at kunne blive døbt ønskede der at de fortæller om deres tidligere liv, de gjorde det så med små undtagelser. De to viste deres taknemmelighed til Otto Sandgreen fordi han gav chancen til at fortælle alt uden undtagelser. Otto Sandgreens perspektiv er, at det er som om at åbne hele bogen og ligge den før-kristne liv bag sig i retning af tilintetgørelse af den så den bliver ubrugbart. Som om han endeligt frelste dem. Otto fortæller at der er en diskurs i at vores forfædre ses op som rollemodeller som er samarbejdsstærke, men at i bogen om Georg Quppersimaan viste en barsk side af den grønlandske samfund dengang (ibid.).

Betegnelsen for grønlændere har været diskuteret i forskellige perioder. Den ene som fanger min interesse er betegnelsen ”katlâk” og ”katlâlek” som er blevet skrevet om i den gamle Atuagagdliutit, som jeg desværre ikke kan finde hvilken årgang artiklen er fra. Her skriver forfatteren ”A. L.” at inuit fra Alaska kalder toornaq (hjælpeånd) for ”katlâk” og en åndemaner for ”katlâlik”. Her synes forfatteren at betegnelsen for grønlænder ”kalaaleq” minder mere om ”katlâlik” mere end betegnelsen ”skrælling” som ellers bliver forbundet til betegnelsen ”kalaaleq”. Det ville ikke være overraskende hvis vores forfædre som havde åndemanere blandt sig kaldte dem selv for ”katlâling”; dem med åndemanere blandt sig.

Netop dette skriver Juaaka Lyberth om i ”Kalâler – et oprindeligt inuit ord?” (Lyberth 2021). Juaaka’s hypotese lyder at betegnelsen for grønlænder ”kalaaleq” er blandt andre ord, beslægtet fra området i Beringstrædet: ”Kala’alek: en åndemaner” (2021: 29), der ville oversættes til stammefolket med åndemanere. Denne resultat af analysen af betegnelsen for grønlændere, kunne give rigtig meget mening i grønlændernes identitets søgning, spørgsmål om hvem vi er, hvor vi oprindeligt stammer fra.

Delkonklusion

Der er ingen tvivl om at de traditionelle livsstil og praksisser har udviklet sig gennem kulturelle møder; hvalfangere, missionærer og kolonister både godt og ondt og i forskellige grad på grund af den strækning Grønland har. Grønland er et land med flere kultur og særpræg i sig. I koloniserings tiden gik grønlændere fra at skulle overleve naturen, til at skulle overleve systematisering af samfundet med udefrakommendes politikker og struktur, som stadigvæk kan

ses i dag. Ved hjælp af instrukser, love og monopolhandel har kolonisterne vist dominans over et folk, som bliver afhængige af systemet. Det gøre aktivisterne til at hæve stemmen op ved at pointere at Danmark skal tage ansvar om sit koloniale tid, og demonstrere for alle de uretfærdigheder der sker endnu i nutiden. Der over har man skiftende diskurser til for og imod den danske styre. Hvad angår traditionelle praksisser er der en tendens i at man revitaliserer traditioner mest i Vestgrønland, hvis ikke især Nuuk, som er den første der glemte og gik over til de kristne. Dette viser beretninger om åndemanere, som også bliver gen praktiseret i dag i Nuuk.

3. Traditionelle Tatoveringer: Antropologi og Oprindelig Visdom

Hovedkapitlet vil redegøre for hvad der ligger bag ved at traditionelle tatoveringer dyrkes igen blandt inuit i Arktis. Kapitlet vil starte med selvetnografi, og derefter beskrivelse af traditionel tatovørernes indblik på betydninger bag traditionel tatoveringerne, inuit verdenssyn og spiritualitet. Kapitlet slutter med de tatoveredes stemmer og en antropologisk tilgang af traditionel tatoveringer.

3.1 Bygden hvor inuit tatoveringer aldrig blev usynlig

”Tatoveringerne i mine hænder fik jeg uden at ane hvordan det betyder, for at efterligne mine storesøstre fordi de også har dem. Vi klemmer hudoverfladen med tøjklammer, bruger tråd med nål, sværter tråden med sod, stikker huden med nålen så tråden går igennem huden og hiver nålen ud ligesom når man syr”²² (Agnethe Inusugtok 2025).

Forestil dig en lille gør-det-selv hus, i en lille bygd Ikerasaarsuk i Diskobugten med 4-5 familiegrupper, hvor en pige fik sine prikker lavet derhjemme i ca. slutningen af 60’erne eller starten af 70’erne. En tid med centraliserings historik i hele Grønland, hvor bygden selv kæmpede imod (Steenholdt 2023). Hun klemmer huden for at ”lokalbedøve” den, hun stikker en nål i sig selv som om hun syr i sig selv. Hun ved ikke hvorfor hun gør det og hvad det

²² Samtale på Facebook Messenger. Samtalen er på grønlandsk, forfatteren har selv oversat til dansk, oversættelsen er ikke korrekturlæst.

betyder, men hun er med til at bevare en kultur som ellers er blevet udryddet et antal generationer før hende.

Agnethe var min folkeskolelærer i Ikerasaarsuk fra året 1997 indtil 2006 hvor jeg derefter færdiggjorde folkeskolen i Qasigiannnguit fordi man kun kan nå til 9. klasse i bygderne. Jeg husker bagsiden af hendes hænder med sorte prikker. Jeg vidste godt prikkerne var lavet med vilje, fordi de var ensartede og lidt blålige i farven, men jeg spurgte aldrig om dem. Jeg husker jeg gættede at hun fik dem lavet selv fordi hun syr, eller at jeg gættede til at prikkerne og syning hang sammen. Hun fortæller at hun fik dem da hun var meget ung i alderen og havde allerede begyndt med at kunne sy. Tiden gik, jeg forlod Ikerasaarsuk for at studere uden at se til nogen med prikker på hænderne igen i lang tid.

Da jeg bestemte mig for at lave en kandidat speciale afhandling ved Kultur- og samfundshistorie og det skulle handle om at miste kulturelle arv og genoplivning af nogle af arv, såsom inuit tatoveringer som specialet skulle dykke sig ned i, kom jeg først igen (efter mindst 19 år) i tanke om Agnethes hænder med prikkerne på bagsiden af hendes hænder. Den ide jeg kom med at skrive om tabet af kulturelle arv og genoplivningen af disse, fik en anden omdrejning; inuit tatoveringer havde vi aldrig mistet i min bygd Ikerasaarsuk. Det kom som en overraskelse, men prikkerne på Agnethes hænder havde været der hele tiden. Prikkerne var der, uden at blive til noget man taler om.

Agnethe er ikke bare min folkeskolelærer. Agnethe er navngivet efter mine bedsteforældres afdøde datter af min fars side. Jeg selv er navngivet af mine bedsteforældres afdøde fire døtre af min fars side, samt kan jeg huske min mormor sige at jeg er deres ”hjemkomne”, så navngivet af begge bedsteforældres afdøde kære. Mit navn, Angerlartunnguaq, i sig selv betyder ”den kære hjemkomne”, efter inuit navngivnings skik:

”Inuit kunne tage navnet fra et dødt barn og give det til deres nyfødte barn. På den måde kunne man få et tilbagevendt barn (angerlartoqut/utertoq). Det nyfødte barn fik identiteten fra det døde barn, og fik det liv som det døde barn ikke nåede at få. Navnet sørgede for, at det døde barn kunne vende hjem eller komme tilbage till livet” (Jørgensen et. al. 2025)

Agnethe fortæller mig hvordan det var at være ”navnedatter” da hun var lille. Hun fortæller at hun var rigtig meget involveret i mine bedsteforældres dagligdag, at hun hverdag besøgte dem, spiste hos dem, at hun var en vigtig person for dem og elsket rigtig højt af min familie. Hun

fortæller at hun fik den bedste stykke kød fra de fleste af min farfars fangst, og det var sælens halestykke. Hun blev passet af min familie, når besøget varede så længe at det blev mørkt udenfor, fulgte én af mine onkler hjem til hende og de skulle nærmest kæmpe mod hinanden om hvem der skulle gå med hende. Hun var så elsket at de yngste i søskendeflokken (min far og min tante) spurgte hvorfor hun skulle hjem hver gang efter besøg, at de ellers vil beholde hende i deres familie (ibid.).

Pludselig hænger mig og Agnethe, emnet i denne speciale, helt tæt på hinanden. På vegne af vores navne og inuit tatoveringer som jeg ellers så med andres perspektiv, at inuit tatoveringer var udgået og mistet for længst, men hele tiden uden at lægge mærke til det, var inuit tatoveringer ikke mistet i min hjembygd. Man mistede ikke de fysiske, Agnethe og hendes søstre bar prikkerne på deres hænder. Prikkerne var ikke til at spotte hvis man ikke er nysgerrig, men de var der. Ifølge Agnethe vidste hun ikke meningen med at have prikkerne på hendes hænder hvor hun fortæller at hun fik dem lavet uden at ane hvad det betyder. Jeg selv bærer en talloqut (inuit hagetatovering) og er nogle generation yngre efter Agnethe, min viden omkring meningen bag inuit tatoveringer er også ganske små.

Jeg fik min talloqut i efteråret 2019 i Nuuk. Jeg så Maya Sialuks reklame på sin Facebook side ”Inuit tattoo traditions” at hun er i Nuuk og der er åbent for booking til inuit tatovering. Jeg blev solgt og bookede in tid til at få min talloqut. Jeg var impulsivt og jeg fortryder det ikke. Jeg kan huske at jeg var helt oppe og køre, jeg var spændt, jeg skulle have en ansigt tatovering.

Aftenen før jeg tog til Maya Sialuk drømte jeg om mønsteret, det var en streg i midten, til to mindre linjer. Næste dag kom jeg til lejligheden hvor jeg skal blive tatoveret. Trods Nuuk er den største beboede sted i Grønland, kom jeg ind til en genkendelig ansigt, det var min tidligere frisør. Jeg kom ind til en mindre rum. Der var tatoveringsudstyr, en briks som jeg skal ligge i, en smal og lang spejl på væggen. Mønsteret jeg skulle have skulle først tegnes med en blå kuglepen, der blev tegnet ifølge af hvad jeg ønsker det skulle se ud. Den var der, på min hage, nu skal min ansigt ikke længere være ”nøgen”. Lige før jeg blev tatoveret for alvor, hjalp jeg Maya med at starte YouTube musik, hvis jeg ikke husker forkert et nummer fra Frederik Elsner ”Pinerrarissuaq” feat. (medvirkende artist) Ole Kristiansen (Elsner 2017) og andre lignende grønlandsk musik.

Maya forberedte sin tatoveringsudstyr der er inspireret af den traditionelle. Det var et stykke tyk pind med tatoveringsnål fastet på. Samtalen foregik mellem frisøren og Maya, jeg bliver af

og til spurgt om hvem jeg er og hvor jeg kommer fra. Der var musik i baggrunden og så var der stille, jeg gik til min egen boble.

Nålen gik ind i mit hud, jeg kan huske lyden, som man kan høre i starten og slutningen af videoen i Visit Greenlands hjemmeside, hvor Ikimaliq tatoverer med handpoking metode²³, men jeg kan ikke huske om det gjorde ondt. Adrenalinene tog måske over hvor jeg ikke havde smerter. Jeg spurgte hvad hagetatoveringen betyde, men husker knap hvad der bliver sagt. En stykke tid senere blev de tre linjer færdig tatoveret, jeg kom og sat mig og smilte. Jeg kom til spejlet, der var stille, den var der, jeg blev rørt af glæde, hagetatoveringen klædte min ansigt. Når jeg ser billeder af mig selv uden min talloqut, var som om jeg ikke var hel, der manglede noget. Jeg smilte til Maya, der var tårer i øjnene.

Dette år jeg fik hagetatoveringen var jeg i min stærkeste jeg og havde en stor følelse af frihed. Jeg var 28 år gammel, havde brugt hele min barndom og tidlig ungdom til skole og uddannelse. Jeg havde sagt min job op som folkeskolelærer som jeg arbejdede i 4 skoleår, vandrede Arctic Circle Trail fra Kangerlussuaq til Sisimiut i en uge, passede en lejlighed i Nuuk som bragte mig til Maya Sialuk og hele min nuværende liv.

Jeg har nu haft min talloqut i 6 år. 6 år med minimalt viden omkring hvad min talloqut betyder. 6 år uden genetablering med traditioner og forfædre. Men for evigt nysgerrighed i det mindste, som jeg nu åbner døre for i hjælp med min akademiske afhandling om at genfinde de traditionelle.

Min omgangskreds er lille, jeg er den eneste i min indre cirkel som har inuit tatovering. Men når man går omkring Nuuk kan man ikke undgå at se kvinder med inuit ansigt og fingre tatoveringer.

3.2 "Din tatovering ligner fra Nuuk"

Engang sat jeg et selfie (billede af mig selv jeg selv har taget) op i min Facebook profil efter jeg fik min talloqut og der var én fra min egen bygd som er fraflyttet til en anden by, som

²³ Visit Greenland: <https://www.youtube.com/watch?v=Dfd5qHmqrWs>

kommenterede billedet at min hage tatovering ligner én fra Nuuk. Som jo er faktisk rigtigt, inuit tatoveringer bliver til i Nuuk efter rigtigt mange år efter forbud af missionærer.

”Efter tre år i inuittatoveringsprojektet Tupik Mi i Alaska, er Maya nu frontfigur i initiativet Inuit Tattoo Traditions i Grønland. Sammen med hendes lærling laver hun fortsat research and arbejder på at reintrodere inuit tatoveringer i Grønland gennem foredrag, workshops og tatovering – naturligvis” (Det Grønlandske Hus 2018).

Maya Sialuk Jacobsen kom tilbage fra Alaska i 2017 til Nuuk, efter at være med i Tupik-Mi projekt. Tupik-Mi projektet er til for at udbrede viden omkring inuit tatoveringer over hele Arktis (Krebs 2017). Artiklen viser at der i 2011 var omkring 5 kvinder med inuit tatoveringer, over 100 i 2017, og formentligt flere hundreder nu i 2025. Nu kan man ikke gå ud uden at møde nogen med inuit tatoveringer, specielt i Nuuk.

Før Maya kom tilbage til Nuuk i 2017, havde hun allerede forsket i traditionel inuit tatoveringerne i ca. 7 år. I en podcast²⁴ interview fortæller hun om hvordan det hele startede. I 2009 fik hun en operation og havde brug for en pause fra sit arbejde; at tatovere med en tatoveringsmaskine. Det var der hun begyndte at fordybe sig i sin egen kultur og traditionel tatoveringer og stiftede projektet ”Inuit Tattoo Traditions” i 2010 (Guerrero 2024).

Maya forklarer i en interview, i YouTube kanalen Nordic Animism²⁵, om fundamentet i de traditionelle inuit tatoveringer. At traditionel inuit tatovering er en spirituel samt kvindens praksis, at tatoveringsmønstrene har amuletiske betydninger der indgår i inuitisk tabu system som er baseret på fødsel, menstruation og død (Rasmussen 2025). Hun fortæller historien om Maliina og Aningaaq (historien om solen og månen, hvor broderen prøver at have samleje med søsteren under lampeslukningslege, broderen markeres med sod og søsteren løbe væk og bliver til solen, broderen følger med og bliver til måne), at det er første beskrivelse af soden bliver gnidret mod manden efter en tabu er brudt. Dette er måden at mændene får deres tatoveringer, de bryder et tabu og får tatoveringen for at gøre godt igen. Kvinderne får mere og større tatoveringer, fordi hun bryder tabu bare ved at være en kvinde (fødsel og menstruation). Tatoveringerne har så formål i at balancere det fysiske og spirituelle verdner (ibid.)

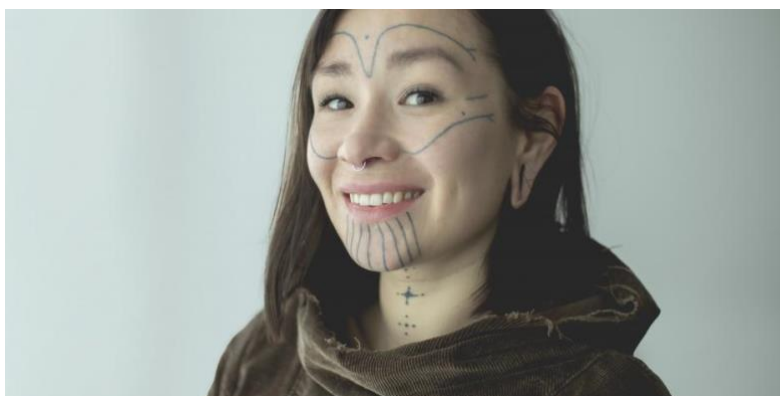
²⁴ Curious Neighbours, stiftet i 2018 af Gus Guerrero om kreativitet og livet i nord.

²⁵ En YouTube kanal af Rune Hjarnø Rasmussen om lærdom i nordisk kultur, dannet i 2006.

”(...) there are these complex hints of it that I keep encountering and I had to learn to understand them, because obviously I have been moved away from this way of thinking to a certain degree, being a modern person (...) I can never fully have the language and in the revival I also encounter that people don't have the time to fully try and absorb those details” (ibid.: 7:00).

Dette citering viser hvordan efterkommere af de oprindelige har glemt den oprindelige tankegang på grund af påvirkning udefra. Dette viser også Mayas observation af folk ikke bruger tid til at undersøge og forstå vores traditionelle måde at se tatoveringerne på. Dette resulterer i, også den udfordrende del, at prøve at forstå ting som er blevet forbudt i koloniseringens tid, ting man har glemt. Man skal være motiveret og har lysten til at udforske den kulturelle betydning og måden at se livet på man ellers skulle have glemt. Dette vil yderligere bringe til at man må gætte hvad tingene betyder.

I et KNR tv-udsendelse i 1992 om kvindernes traditionelle tatoveringer, vises Jens Rosings egne hypoteser om tatoveringernes betydninger. Jens Rosing (f. 1925- d. 2008) beskrives som en tegner og forfatter, med interesse indenfor grønlandsk kunst og kultur, og har medvirken til produktion af viden omkring dette (Harding & Lidegaard 2023). I KNR udsendelsen viser Rosing mønstrene på kvindernes traditionelle tatoveringer. Da interviewereren spørger Jens hvorfor mest kvinder har tatoveringer svarer han at det er svært at svare, hvor efter han påpeger at tatoveringerne er til for at beskytte kvinden: Han viser talloqut (hagetatovering) og påstår at det er til at vise en kønsskifte. Han beskriver at hagetatoveringen er der for at kvinden skal ligne en mand, for at beskytte sig mod uvelkomne mænd der vil have samleje med kvinden, som kvinden ikke ønsker (Løvstrøm 1992).

Figur 2: Foto af tatovør og kunster Ikimaliq Pikilak. Foto: Furos Image.

Han viser derefter pandetatoeringen, som er magen til på billedet. Han forklarer at mønstret stammer fra designet fra anorak eller amaat (se billedet nedenfor), mellem benene, der er bragt op til panden.

Dette mønster beskriver han, at det er et tegn på kønnet, at det viser at personen der har denne mønster på sig er en kvinde og en mand, det er til for at forvirre 'andre' eller/og andet der vil gøre én ondt, gætter han, ved at sige "atortuunnguatsiarunarpaq" (Løvstrøm 1992). Tilhængen i ordet, -runar, som er samme som, -gunar, betyder: sandsynligvis, eller/og vist nok (Oqaasileriffik & Ilinniusiorfik).

Figur 3: Amaat. Foto: Roberto Fortuna, Nationalmuseet (Danmark).

Som et belæg for beskrivelsen af tatoeringsmønstrene viser han et andet objekt der har formål med at forvirre eller snyde andre/andet der kan beskadige én; kvindens undertøj (se udsendelsen i min. 14:47, Løvstrøm 1992). Rosing havde observeret kvindernes undertøj fra mumierne fra Qilakitsoq, at deres kvindebukser af sælskind havde skinbroderi (sioqqat) på bagsiden (som ellers findes kun i forsiden i nutiden, derfor navngivet sioqqat; *sioraq* betyder noget der ligger foran), og kunne ikke forstå hvorfor der er skinbroderi på bagsiden af kvindebukserne. Kvinderne fra Qilakitsoq havde undertøj, under deres kvindebukser, der ser Rosing at der er et andet skinbroderi på bagsiden af undertøjet, der ligner kønsdele af kvinden. Så, når mænd prøver at befrugte kvinden kan de tage fejl ved at benytte det andet hul - enden, det betyder så at skinbroderierne på bagsiden af kvindebukserne er til for at snyde de uvelkomne (ibid.). Seks år senere i en artikel laver han en uddybende teori om pandetatoeringen. Her skriver han ifølge kvindedragten fra Qilakitsoq mumierne, bærer en dragt med "akko" og "kine":

"Kine er en omskrivning af kønnet, og betyder "at holde frem", som når man holder et barn frem, så det kommer af med vandet. Akko betyder haleparten/halestykket. Inde under akkoen på den ene af dragterne i graven var der fastsyet panden af en tejsk. Jeg er ikke i tvivl om forklaringen. Det er en fødselsamulet. Tejsken, der ruger inde i fjeldspækkerne, kommer ud med en gevaldigt fart. Smalt hoved, hurtig til

at smutte ud – den fødende kvinde skal have let ved at føde sit barn”
(Rosing 1998: 157).

Rosing prøver at forklare den lille prik på midten af pandetatoeringen er en forestilling om kvindekønnet, måske klitoris, som han skriver som han har mistænkt for (ibid.).

Troværdigheden for Rosing's hypoteser kan jeg ikke vurdere på grund af mangel af viden omkring hvordan inuit knytter forbindelsen mellem det fysiske verden og det spirituelle. Hypotesen viser dog at der må være flere betydninger og formål i brugen af mønstre i for eksempel tøj, tatoeringer og andre materialer der indgår i dagligdagen hos inuit. Uddybelsen af Rosings teori om fødselsamulettet gør det mere troværdigt, fordi inuit brugte amuletter, og tatoeringerne er dels beskrevet som amuletter fra andre kilder.

I en sammenkomst af den fornyeligt stiftet forening ”Uaguusa” (lad os være os selv, eller lad os være sammen, red.) fortæller kunster og forfatter Ikimaliq Pikilak, som er tidligere lærling af Maya Sialuk, om betydninger bag nogle af mønstrene i traditionel inuit tatoeringer. Jeg føler at det ikke er min berettigelse i at overføre (endnu) om alle de informationer og viden hun gav til publikummet der var med i sammenkomsten. Men jeg prøver nu at videregive en dyrebare viden som vores forfædre gjorde – verbal overføring af viden, som hun refererede til da jeg spurgte hende om jeg kunne bruge mine notater af hendes oplæg, bare i denne tilfælde skriftligt.

Det Ikimaliq beskriver om sod, er lig med Maya Sialuk's betegnelse for bruddet af tabu; det/den der gøre andet/andre ondt gnides med sod. Hun beskriver at mændenes og kvindernes traditionel tatoeringer har forskellige formål. Hun fortæller at de streger der er vandrette er maskuline og har formål i at beskytte, de lodrette streger er feminine og har formål i at tage imod (det givne, red.)²⁶.

Der laves to streger der ligger parallelt til hinanden, dette viser skille linje mellem vores fysiske opholdssted, landet, havet, og den spirituelle. Og stregerne er der for at vise forbindelsen mellem det fysiske og den spirituelle verden (ibid.). Dette beskrivelse stemmer overens med Mayas forsknings resultater (som ikke er overraskende da Ikimaliq er startet hos Maya som lærling); traditionel tatoering er en spirituel praksis, der brydes tabuer og for at balancere det fysiske med det spirituelle bruges tatoeringerne som beskyttelse og tage imod.

²⁶ Notater ved oplæg af Ikimaliq Pikilak i Uaguusa sammenkomst.

Da jeg skrev med Agnethe med prikker på hænderne vidste jeg minimalt om betydninger bag traditionel tatoveringer. Men på Ikimaliq's oplæg i Uaguusa fandt jeg ud af at prikkerne er til for at beskytte mod inua og kunne gen levere min viden til Agnethe, som ikke vidste hvad hendes traditionel tatoveringer betød.

”Den centrale begreb i inuits sjælelære og naturopfattelse var inua-begrebet. Ordet inua betyder ”dens menneske” eller ”dens herre”, og blev forstået som den livsgivende kraft, der gjorde tingene levende. (...) Da inua fandtes i alle ting i naturen, var hele den fysiske verden levende, og skulle derfor behandles med respekt og omtanke. Det er denne opfattelse, der kaldes animisme. (...) For inuit var hele verden og det fysiske univers på denne måde opbygget af sjæle, ånder, kræfter og magter, som der skulle respekteres, hvis mennesket ville leve et trygt liv uden ulykker, sult, kulde og sygdom” (Jørgensen & Engelbrechtsen 2025).

Ikimaliq fortæller at prikkerne på hænderne er der, fordi at energi, ånd, sjæl kan komme ind i mennesket, og prikkerne er der for at energien, åndet, sjælet – inua, kan komme ud igen af prikkerne. Hun fortæller at vi behandler ting med hænderne og kroppen har derfor brug for at rense af hvad (inua) der kommer ind i os samtidig med hvad vi tager med hænderne. Ikimaliq fortæller at traditionel tatoveringerne ligger ved indgangene; øjne, næse, mund og ved leddene (fingre, knæ, arm) og at tatoveringer også ligger ved nervesystemet, og at dette viser at vores forfædre vidste godt om kroppens anatomi. For eksempel nævner hun talloqut, hagetatoveringen, der ligger ved ind ånding af luft (også sila, en anden ideologi i inuit trosystem), at det er forbundet med den feminine energi fordi i hagen bliver hormonal ubalance tydeligt ved at der kommer brud i huden²⁷.

Ved indgangene forstår jeg på denne måde, at inua kommer ind ved indgangene, via øjnene, næsen og munden og andre åbninger, og prikkerne i traditionel tatovering er der for at hvad der kommer ind kan komme ud igen, og ved dette renser kroppen for hvad der ikke er personen selv. I anden video fortæller Ikimaliq, at man kan blive syg af hvad der ikke hører hjemme i kroppen (Visit Greenland 2022). Dette udelukker Rosings teori om den lille prik som klitoris som han mistænker for. Men han tænker i retning i at den lille prik kunne handle om kvindekønnet og at pandetatoveringen er en fødselsamulet ifølge ham, kunne det være skedeåbningen han mente, frem for klitorissen som ikke har en hul i, som skedeåbningen er,

²⁷ Notater ved oplæg af Ikimaliq Pikilak i Uaguusa sammenkomst.

der fører i fødselskanalen. En anden kilde siger at ansigt tatoveringerne er en hyldest til solen Maliina (Arnaquq-Baril 2011).

På denne måde kan man begynde at forstå traditionel tatoveringernes oprindelige betydninger. Det handler om de oprindelige menneskers syn på livet i denne verden; forholdet mellem den fysiske verden og den spirituelle. Det handler også om beskyttelse og tage imod hvad verden kan bringe; overlevelse. Ifølge Maya Sialuk (se citeringen i side 26) er der mangel på denne nysgerrighed og fordybelse på grund af at man ikke bruger tiden til at forstå den oprindelige viden under revitalisering af traditionel tatoveringer.

Harold Napoleon i sin bog "Yuuyaraq, The Way of Human Being" (Napoleon 2005) skriver om menneskelighed og sin forfædres tro. I en interview fortæller han om at være "yuuyaraq", at være menneske. Han fortæller at rigdom ikke er baseret på materielle ting, rigdom er at være et menneske og det kommer indefra. Ifølge yupik begrebet "yuuyaraq", er menneskets vej at se inden i, det er ånden, venlighed, respekt, ærlighed og troværdighed. Hvis du blev opdraget rigtigt, blev lært de rigtige ting og kunne live i fred og i harmoni med den spirituelle verden, bliver du en rigtigt menneske²⁸.

Harold fik fortalt af sine ældre, tre mænd der er relateret til hans mor, som fortalte om yuuyaraq, deres måde at se livet på som ikke fandtes mere. Forfædrene levede et liv du ikke kunne se, de levede spirituelt og de fulgte de spirituelle love der styrede alt. Da missionærer kom udryddede de kulturen, de fortalte at deres tro var ond og det var et løgn man fortalte fra kirkens og statens side som var uheldig. Yupik troede på løgnene. Løgnene dræber folk nu, det er ikke historie, historien lever endnu blandt os, fordi man er blevet lært i at lade som om vi ikke ved noget. Da man overgik til de kristne, tyssede man børn der var nysgerrige over traditionerne, fordi man blev fortalt at ens tro er ond. Yupik vidste ikke om virus, bakterier og epidemier før de mødte folk udefra. Der var epidemi efter mødet med de hvide og dem man så op til, som fulgte yuuyaraq; medicin mænd, åndemanere, de ældre, døde. Og de troede at de onde der gik ind i mennesket gør én syg i deres tro, denne gang troede yupik at deres tro havde mislykket. Harold fortæller om at det ikke kun gælder inuit, men det sker for hele verden. Det der gør det dødeligt blandt inuit er kombinationen mellem sygdom og udryddelse af kulturen. Oprindelige folk nu har svært ved med at være en rigtig menneske. Der sker selvmord, alkohol misbrug. Vores

²⁸ YouTube video i kanalen: Alaska Native Studies – University of Alaska Anchorage

<https://www.youtube.com/watch?v=FvTS4lpttYY>

lidelse er ikke baseret på velfærd; vi har aldrig haft det godt som før, vi klæder godt og bor godt, Harold spørger hvad problemet er så? Problemet ifølge Harold, at vi er fattige inden i, vi kæmper med vores menneskelighed, vi har det svært ved med at være en menneske. Harold fortæller at vores forfædres midler til helbredelse var blandt andet trommedans, røgelse, de var traditionelle praksisser der gjorde godt igen (ibid.).

Ikimaliq fortalte i en podcast at traditionel tatoveringer er i samme kategori med bøn, serratit (magisk vers, trylleformular - daka.gl) og amuletter (Ataatsimut podcast 2025). Hvis man inkluderer trommedans, røgelse, urter, kommer vi til midlerne til healing. Harold fortæller præcist at forfædre troede at sygdom var baseret på spiritualitet, når der kommer noget ond i ens krop, bliver man syg af det. Det finder vi også på Ikimaliqs forklaringer med putut, hulle tatoveringerne, der er til for at onde ting kan komme ud igen af ens krop, at hullerne er til for at rense kroppen for sygdom.

3.3 Genoplivning eller genopfindelse af traditionel tatoveringer?

”Den skridt og den bro der skal bygges mellem at acceptere at der er en genopfindelse og der er noget traditionelt uden at tale genopfindelsen ned, den er virkelig svær”. (Interview med Maya Sialuk 2025)²⁹.

Maya mener klart om at revitalisering af inuit traditionel tatoveringer er kompliceret og er en historie i sig selv (Rasmussen 2025). Hun er en kvinde der ikke tøver at sige sin mening uden filter, det er min førstehåndsindtryk efter kun at have mødt hende tre gange. Hun har beskæftiget sig med både den vestlige tatovering og traditionel tatovering. Hun er selvlært forsker/antropolog, og bekræfter at hun ikke er akademisk uddannet (ibid.). Hendes ekspertise er tatovering, og hendes projekt med traditionel inuit tatoveringer er forsknings baseret.

Ifølge Maya er der ikke revitalisering når der ikke er forsknings baseret tatovering, kun genopfindelse. Hun er skuffet over udviklingen af traditionel tatovering. Hun siger at genopfindelsen af traditionel tatovering giver identitet til personer som har mistet deres følelse af identitet. At dette er en del af nationsopbygning, at man går tilbage til fællesskabet, at der

²⁹ Alle interviews har jeg på optagelse, noterne af interviews highlights er på bilag.

sker ændring, at der er dannes bevidsthed. Men hun er generet af at traditioner ikke bliver bevaret som er ældgamle (ibid.).

I dag designer kvinder selv og vælger sine linjer, hvorimod hvis det var ”virkelige” tatoveringer der stammer fra Grønland, så ville det se anderledes ud, det ville være stærkere, ifølge Maya. Det ville skabe forbindelse med åndet, med forfædrene, snarere end med vestlige skønheds idealer (ibid.).

”Vi har en traditionel inuit tatoveringer også har vi neotraditionelt. Der er jo faktisk ikke en genoplivning af tatoveringerne, der er en genopfindelse af tatoveringerne. Vi har en oprindelig praksis omkring af 15 amuletter. (...) Når vi forsker i tatovering så siger man 15 til 20 mønster elementer, det er tribal, det 15 til 20 elementer bliver så kombineret på forskellige vis, alt efter geografisk område man tilhører. Når man har over 15 til 20, så er det ikke længere tribal tattooing, så er det individualiseret tatovering, og det er det inuit tatoveringerne er i dag, det er individualiseret, folk har brug for at fortælle om sig, i stedet for at beskytte gruppen. Det har fået et helt nyt formål, og jeg sidder og forsker i det og betaler for min forskning ved at tatovere, så derfor så fodrer jeg den der nye trend, men det vil jeg ikke, jeg kan være faktisk ret ulykkelig i mit arbejde fordi jeg vil meget hellere lære fra mig og formidle og fortælle folk” (Interview med Maya Sialuk 2025).

Ifølge Maya er nutidens brug af traditionel tatovering individualiseret og dette gør hende trist fordi fundamentet ikke handler om individet, oprindeligt betyder traditionel tatoveringerne om fællesskabet og forbindelsen mellem et fysisk og det spirituelle verdner vores forfædre ikke kunne undgå hvis man skulle overleve det natur de levede i. Ifølge Maya er nutidens brug af traditionel inuit tatoveringer et arbejde imod kulturbevaring og bevægelsen frustrerer hende (ibid.).

I en artikel i The Vessel, med titlen ”Inuit Tattoo Traditions and the Complexities of a Revival” skriver Maya om revitaliseringen af en tradition der bygger på fællesskab der nu er blevet til en bevægelse der er baseret på en individualistisk kultur (Jacobsen 2024).

“For over a thousand years, Inuit women tattooed young Inuit girls and taught them the spiritual responsibilities that would surround every aspect of their existence. From generation to generation, the patterns remained alive. Facial amuletic patterns showed tribal affiliation, arm and leg patterns ensured prosperity through successful hunting, and hand and finger patterns kept the Ocean Spirit pleased. Tattooed dots protected the clan against vengeful spirits, while representations of plants and totems of ravens cured

illness, secured easy births, or gave courage to meet one's Helping Spirits. These practices were essential parts of life among all Inuit tribes, up until European missionaries implemented variations of Christianity in our territories” (ibid.).

Hun skriver om konvertering af inuitisk trosretning til kristendom og deres forskelligheder; inuit trosretning er en holistisk syn på eksistensen, folket og alle ting i verden er forbundet til hinanden og derfor tror inuit på alle kreationer, hvor i mod kristendom tror på stifteren på alt (Gud) (ibid.) Alene kun skiften til en anden tro laver om på alt inuit troede og dette leder til at man skifter oprindelige praksis til det andet religions normer.

“As modern people, Inuit are going through the same rapid individualisation as the rest of contemporary Western society, thereby creating an ever-increasing gap between us and the collectivism that was once a tool for survival. Consequently, today there is a desire for Inuit tattoos to reflect individual rather than collective identity. What was once a tradition of identical, communal tattoos has now been transformed into a catalogue used to tell the stories of individual women: their faith, their motherhood, their being Inuk” (ibid.).

Hun slutter af med at sammenligne Maoriernes respekt af deres kulturarv hvor de ikke laver om på det oprindelige, og konkluderer med at vi i arktis mistede en form for viden på grund af vestligt påvirkning hvor den oprindelige spirituelle forbindelse blev afbrudt og nu bruger fejlagtigt på vores tatoveringskultur og ligger meget langt væk for forståelse af vores kulturarv, at vi er nye i det her og at der er så meget man skal aflære og genlære (ibid.).

I et andet kilde taler Maya om at vi bærer vores kultur udenpå, at det er overfladisk kulturbrug og når man ikke bruger objekterne med substans, så er der ikke mere værdi i det, at man snyder sig selv for sin egen kultur. Hun siger at der er så meget information omkring det oprindelige, om inuit tro, spiritualitet, kvinderollen, også bruger man bare tatoverings genofindelsen for at vise man er grønlander. Dog understreger hun at grønlandere er gode til at tilpasse os til det nye, samtidig med at bruge det gamle (metoder, red.) og det er op til én selv at bestemme om man er grønlander (Lund Altinbas 2023).

“Som inuit-tatovør er det vigtigt for Maya Sialuk Jacobsen, at de oprindelige tatoveringer ikke bliver brugt udelukkende som en identitetsmakør. Tatoveringerne kommer med en historie, en måde at opleve og forstå verden på, som det er vigtigt at kende” (ibid.).

Da jeg interviewede Maya fortalte hun om besøget i New Zealand, hvor hun så kvinderne med fulde tatoveringer, at de var så stolte, at de var som krigere. Hun sammenligner dem med os, at vi er så forsigtige, meget stille. Ligesom tatoveringerne larmer og det tør man ikke. Vores neotraditionelle tatoveringer er lille og forsigtige Nuummioq (fra Nuuk) tatoveringer. At dem som lever tættere på vores gamle liv ud over Nuuk, ikke vil have tatoveringerne. Hun fortæller at jo mere man ikke helt ved hvordan man er grønlander, jo mere vil man have tatoveringerne, og det skal være bitte små (Interview med Maya Sialuk Jacobsen 2025).

Hun fortæller om grønlandere i Danmark bliver tatoveret som aldrig har været i Grønland, har aldrig fået kulturen og har kæmpe spørgsmål. Hun spørger dem så hvad de tror når hun tatoverer i Grønland, hvor folk som bliver tatoveret er vokset op i landet, har sproget, har kulturen, at de siger det samme, de har de samme spørgsmål; er jeg grønlandsk nok? Har jeg lov til de her tatoveringer? Maya har fundet ud af at det kun er Maorierne der har ophavslov til deres tatoveringer. Også Hawaii, samt Samoa. I Grønland laver man turisttatoveringer og kalder dem traditionelt. Der er ingen der får de helt oprindelige ifølge Maya (ibid.).

”Alle tatoveringer har værdi, men der er også værdi i at vide hvad det traditionelle er og at vi bevarer de traditionelle for senere tider. (...) Der er kun én grønlandsk kvinde der har fået de helt rigtige tatoveringer i ansigtet, baseret på hvor hun kommer fra. Kinder, pande, hele fucking hagen. Hun vil også få resten på kroppen. Alle andre siger, jeg vil have en der, en her, det er min rejse, og det er fint, men bare vide hvad der er hvad” (ibid.).

Maya fik sin talloquut fordi hun skulle til Alaska for at arbejde i projektet Tupik-Mi, som skulle udbrede viden omkring traditionel inuit tatoveringer. Og ifølge mit interview, var hun bange for ikke at blive en af dem.

”Jeg er så lys. Jeg forstod ikke at jeg i virkeligheden så ser jeg jo bare grønlandsk ud. Så valgte jeg som jeg synes var pæneste, jeg valgte så den tatovering som klædte min ansigt bedst, bagefter så fandt jeg ligesom ud af at jeg synes det var okay at jeg tog tatoveringer fra Canada. Nu forstår jeg mere. Dem der ejer det her, de har ikke adgang til tatoveringer. Så skal jeg bare gå rundt med deres mønster” (ibid.).

Maya fandt ud af i sin forskning at traditionel inuit tatoveringer er stammefolks tatoveringer, da hun lagde illustrationer og tegninger af forskellige kilder på gulvet og kunne se et mønster der viste at stammernes tatoveringer var forskellige alt efter geografisk beliggenhed (Guerrero 2024). I dag har hun præcise tegninger der viser stammernes ”rigtige” mønstre, for eksempel

når man kommer fra Vestgrønland, som jeg gør, skulle jeg have en fuld talloquut med flere streger der dækker hele mit hage. Ifølge Mayas observationer tør folk ikke at have det helt rigtige på grund af individets valg af et mønster der er mindre og ser bedre ud på grund af skønhedsidealiser (Interview med Maya Sialuk Jacobsen 2025).

I en YouTube kanal "Nordic Animism" (Rasmussen 2025) fortæller hun at hun får sine traditionel ansigt tatoveringer fjernet, og jeg ville have hende uddybet dette og interviewede hende igen, dagen før hun flytter hjem til Danmark.

Maya fortæller at hendes traditionelle tatoveringer går ud over hendes arbejde som forsker og at der bliver sat spørgsmålstegn til hende:

"Jeg får ikke andet end problemer ud af det, jeg tror jeg vil have dem fjernet. (..) Nu forsvinder tatoveringerne af mit ansigt, men desværre så gør det faktisk mit liv lettere. (..) Nu flytter jeg, og så ser vi hvad der sker. Jeg føler at det er mig der har åbnet kassen og så går jeg bare. Takanna, bye." (Interview med Maya Sialuk Jacobsen 2025).

For Maya er traditionel tatoveringer ikke noget politisk, heller ikke de-koloniserende. For hende er traditionel inuit tatoveringer en kulturarv som vi har kollektivt ansvar i, og individuel brug af det gamle er et arbejde imod kulturbevaring selvom neotraditionel inuit tatoveringer har deres egen værdi (ibid.).

"Hvis man tager vores gamle kultur og bringer det tilbage og bruger det med dybde og forståelse, hvis man er nysgerrig på det og åbner hele hjertet for det, så vil det heale kollektivt. Men hvis vi bruger det overfladisk, og vil have det hurtigt, så ville det hjælpe hurtigt her og nu, men det ville ikke hjælpe deres børn og deres omgangskreds. Kollektivt ansvar for kulturarv, det kan heale rigtig meget. Lige nu har vi det ikke, vi har ikke regler, vi har ikke sociale justits, vi har ingenting der styrer hvordan vi bruger det gamle praksisser" (ibid.).

Et andet billede ser vi hos Mayas tidligere lærling, som nu kalder sig selv Ikimaliq Pikilak. For hende handler det om kollektiv postkolonial helbredelse. Ifølge Ikimaliq sker der udvikling, det handler ikke om overlevelse mere, mønstrene ændrer sig men står på rette pladser i ansigtet og kroppen. Hun mener hvis vi har for meget ensartede metoder udelukker dette for udvikling. For Ikimaliq er det vigtigt at den der bliver tatoveret vælger sine mønstre. Hvad angår spørgsmålet om genoplivning eller genopfindelse mener hun, hvis traditionel inuit tatoveringer vurderes som genoplivning, at hvis det for alvor kom tilbage er det fordi hver familie har fået

deres egen traditionel tatovør. For dette begrundet hun at der ikke er mulighed for dem der kommer fra andre byer og bygder i kysten³⁰.

Ikimaliq er selv startet med traditionel tatovering i 2015 og beskriver sig selv som tatovør, kunster, forfatter og researcher om forfædrene nu i 12 år. Hun havde sat spørgsmål på mumierne fra Qilakitsoq med ansigtstatoeringer, om hvad der skete med tiden. Hun føler at hun er røvet fra en minde fordi hun ikke vidste hvad tatoeringerne betød. For hende har tankegangen begyndt at ændre; fra danisering til nysgerrighed og mental helbredelse af danisering. Hun sætter spørgsmål på hvordan vi skal se vores forfædre (Ataatsimut podcast 2025).

I dag føler Ikimaliq at man ikke kan tage hendes viden fra hende, fordi hun ved rigeligt nu. Hun er nået til forståelse og uddybelse af inuit syn på livet; krop, sjæl og åndet. Ifølge Ikimaliq har man mistet viden og metoderne ved traditionel viden og der skal være plads til at lære dem at kende igen (ibid.).

Hun bekræfter at mønstrene i dag bruges uden den oprindelig betydning, at det ser som om der er ubegrænsede mønstre som man bare kan sammensætte individuelt, men den oprindelige traditionel tatovering ikke fungerer på den måde og har helt bestemte mønstre og formål. Hun har observeret i samme tid med hun vidste mere, at der er mønstre som er fejlplacerede. Men hun accepterer fejl, fordi vi har mistet viden og der skal være plads til at lære det rigtige. Hun føler ikke det er hendes plads i at sige hvem der skal og ikke skal, fordi traditionel tatoeringer er alle inuit kulturarv som alle inuit har ret til. Hun kan mene noget, men ifølge hende er det kun en mening og ikke hele sandheden (ibid.).

Ikimaliq beskriver den måde hun tatoerer; hun slipper kontrollen. Ligesom hun siger er hun i sin feminin energi, hun bruger forfædrenes viden som inspiration til personlig udvikling. Hun samarbejder med den der skal tatoeres, og finder den endelige mønster sammen, det er denne måde hun foretrækker det. Hun ved godt at hendes viden omkring traditionel tatoering lægges vægt på, men hun vil ikke distrahere den der skal tatoeres. Hun mener at vi selv er herre over vores krop, og andre der ikke skal tatoeres ikke skal bestemme hvad der skal på huden (ibid.).

I en artikel fortæller Ikimaliq om at udgive en børnebog om kakiørnerit. Hun mener at vi skal lære børnene om deres kultur så meget som muligt fordi det har ret til at lære om det og det er børnene som skal videreføre traditionen (Steenholdt 2020). Hun sammenligner sin barndom

³⁰ Notater ved oplæg af Ikimaliq Pikilak i Uaguusa sammenkomst.

med mangel af bogmaterialer der omhandler sin egen kultur som hun kunne afspejle sig i. I artiklen beskriver hun planen om at udgive små børnebog serie til hvert tatoveringsmønster, og den første skulle være om en hagetatovering som kvinder får for deres traditionel tatovering (ibid.). Det første bog udgav hun i 2021, med titlen ”Talloqut” (Lind Jensen 2021). Nu har hun 8 historier som hun har planer at udgive, og hun er i gang med det voksne udgave om traditionel tatoveringer, hvor hun fortæller at folk kan glæde sig til et indblik i det glemte traditioner (Møller Andersen 2022).

Komparativt står Maya og Ikimaliq som de to basiske streger i traditionel inuit tatoveringer; de er som de sidder overfor hinanden, den ene i den moderne nutid med udvikling, og den ene dybt gravet ben i det helt fundamentale principper, dog begge i samme eksistens mellem alle ideer. De har begge grønlandsk-dansk rødder, begge lært vestligt tatovering som senere interesserede for traditionel inuit tatovering samt forske i oprindelig inuit levemåde der linker til tatovering med blandt andet Qilakitsoq mumierne som fysiske beviser.

Maya Sialuk Jacobsen og Ikimaliq Pikilak står ikke alene med at finde traditionel tatovering som deres oprindelig kulturarv og bruger det i nutiden. I en artikel fra New York Times, hvor Maya var interviewet med til, skrives der om forskellige indfødte tatovører der finder ud af deres kulturelle arv, som ellers blev glemt under koloniseringen. Traditionel tatovørerne rundt omkring i verden hjælper deres samfund med at forbinde med deres forfædre og genvinde en del af deres kultur, og nogle af dem mener at brugen af traditionel tatovering har effekten i at hele sår af fortiden og gøre det oprindelige samfund stærkere for fremtiden. En ungarsk tatovør understreger at nutidens brug af traditionel tatovering for at helbrede samfundet er en anderledes arbejde end vores forfædre brugte tatoveringerne for (Langlois 2021). Artiklen viser at der findes en online database for tatoverede mumier fra hele verden (ibid.).

Rosannguaq Rossen i sin Ph.d. afhandling ”Branding igennem moden. Den vestgrønlandske kvindedragt som symbol” (Rossen 2020), skriver om den grønlandske mode og blandt andet diskuterer gendannelser af symboler, hvor der oprettes forbindelser til koloniale fortid. Om at bibeholde traditionerne for at videreføre oprindelige praksisser, men samtidig at man bruger kulturen kommercielt uden at kulturen ikke mister sin mening (2020: 54f)

Hun skriver samt om global bevægelsen i løbet af 1980-90’erne der satte oprindelige folks synlighed der bygger på en offentlig persona og global stemme der frigør oprindelige folk og

deres kulturel forskel fra det vestlige, som Rossen skriver er ifølge den amerikanske antropolog James Clifford (2020: 56).

“I moderne globaliserende verdener giver løsnede imperiale og nationale hegemonier muligheder for oprindelige samfund. Mennesker, der i generationer har kæmpet for at genvinde jord, for at få anerkendelse og bevare deres arv, deltager nu i bredere politiske kontekster, og de drager fordel af markeder inden for kunst, kultur og naturressourcer” (2020: 57).

Hun skriver også om at bruge kulturelle symbolik til at markere sig selv for at differentiere sig fra andre kulturer: ”Den amerikanske antropolog Jean L. Briggs antyder mulige følelsesmæssige oprindelser for emblemer, som de canadiske *inuit* ofte bruger til at differentiere sig fra de euro-canadiske og hævder, at disse kulturelle egenskaber eller kendetegn bruges som kulturmarkører i deres private liv som *Inuit*” (2020: 58).

Rossen viser et interessant og vigtig pointe i at oprindelige folk skaber plads i deres globale eksistens ved at bruge deres kulturmarkører for at differentiere sig fra kulturer ”udefra” og for retfærdig sameksistens, der anerkender de oprindelig folks identitet der er formet af egen kultur. Samt viser Rossen at man kan bruge sin egen kulturarv for at vise hvem man er, uden at det ændrer på vigtigheden af den oprindelige betydning, at det er den måde oprindelige folk skaber forbindelse med deres rødder, ved at bibeholde traditioner, måske selvom man ikke gør det 100% som vores forfædre bruger kulturel arv på, som den ungarske tatovør understreger i forskellen i brugen af traditionel tatovering.

Denne pointe synes at være Ikimaliqs synspunkt i at man i dag ikke fokuserer på overlevelse som vores forfædre gjorde dengang man brugte tatoveringerne til bestemt beskyttelse og for at holde balance mellem det fysiske verden og det spirituelle. Det er forståeligt at Maya Sialuk bekymrer sig om udviklingen ved brugen af traditionel tatovering, fordi man laver sine egne design, ifølge Maya som er en arbejde imod kulturbevaring. Rossen viser her at de oprindelige lader sig selv skabe en forbindelse til forfædrene ved at bruge symboler der stammer fra egen kultur.

3.4 *Fra tradition til fornyelse*

Anthony Giddens skriver i bogen ”Modernitet og selvidentitet” (dansk version), (Giddens 1996) om det psykologiske aspekt af sociologisk analyse af individet i det senmoderne tilværelse. Han mener at: ”Moderne institutioner adskiller sig fra alle tidligere former for social orden ved deres dynamik, graden hvormed de underminerer traditionelle vaner og skikke (...)” (1996: 9). Han mener også at: ”Modernitet er en risikokultur” (1996: 12), hvor han blandt andet forklarer: ”Jo mere traditionen mister sit tag, og jo mere dagliglivet rekonstrueres på baggrund af det dialektiske samspil mellem det lokale og det globale, desto mere tvinges individerne til at træffe valg om livsstil blandt mange forskellige muligheder” (1996: 14). Giddens diskuterer om den moderne tilværelse som en risikokultur, med uendelige handlingsmuligheder som kan nedbryde traditioner. Dette resulterer i ifølge Giddens at forandringsprocesser ikke kan kontrolleres af menneskers forventninger eller kontrol (41), og at der fandtes kun få tekniske systemer i de små præmoderne samfund, således man kunne leve livet udelukkende af lokalviden og slægtninge, men at dette metode ikke er muligt i moderne tider (43). Han nævner også at i traditionelle kulturer blev overgange i ens liv ritualiseret på grund af nøje overvågning af individet, men i det moderne tid er der tale om en refleksiv proces af personlig forandring (46).

Selvom Giddens bruger familier, børn, livsstil og skilsmisser som udgangspunkt, kan vi tage hans analyse af individet i det moderne tid fordi han bruger præmoderne/traditionelle metoder som man er udviklet sig fra i dag. Efter forbud af oprindelige traditioner fra kolonisatorerne dengang i 1700-tallet op til starten af 1900-tallet, frem til i dag er der sket en stor skillerum i tiden med forskellige historiske epoker. Hvad angår møder med det vestlige har grønlandske inuit gået fra frihandel med hvalfangere fra forskellige lande, til monopolhandel af KGH, (Kongelig Grønlandske Handel mellem 1776 til 1950³¹ - som Grønlands hjemmestyre overtog i 1986 (ibid.) og stadigvæk fungerer som Grønlands Handel (KNI a/s) i dag), til globalisering og mødet med alverdens folk i stor stand, politisk såvel som frivilligt. Der kommer hele tiden inspiration udefra, og det er op til personen selv om hvor meget tradition eller udvikling den individuelle vi indgå med.

Denne risikokultur og individet i moderne tider, Giddens skriver om, kan man forbinde med revitaliseringen af traditionel tatoveringer. Den politiske udvikling i Grønland har medvirket at

³¹ Danmarks Nationalleksikon

levemåden har udviklet sig fra oprindelige traditioner til mere, som kolonisatorerne kalder, civiliseret samfund. Grønlandske inuit har gået fra at skulle overleve den arktiske natur, der medfører en helt bestemt livsstil, tro og traditioner, til assimilering af nykommere. Yderligere er de gået fra en primitiv status – fra kolonisatorernes perspektiv med ”white savior” komplekset, hvor de hvide kommer og frelser de ikke-hvide, for at hjælpe dem til civilisation og vise dominans, der medfører afhængighed fremfor selvforsyning³², til frigørelse, kamp om retfærdighed og anerkendelse.

Historien kort, har de efterfølgende generationer af de grønlandske inuit der blev koloniseret, fulgt med i udviklingen af samfundet der er blandet med kolonisering og traditioner, hvo individerne har mere tendens til at vælge lige hvad de synes det er bedst for dem, med uendelige valgmuligheder af livsstil i moderniseringens navn. Tiderne ændrer sig og livsstils ændringer følger med samme hastighed. Ligesom generationer bliver til, skabes der længere rum mellem tradition og fornyelse, jo længere man går fra tradition, jo mere glemmer man principperne og baggrund for de oprindelige praksisser.

3.5 De tatoverede fra Grønland og søstrene fra Akilineq³³

”Vi er grønlændere, man blev tatoveret dengang, hvorfor ikke nu?” (Interview med Laila Kreutzmann 2025)³⁴.

Jeg mødte med Laila i april 2025 for at interviewe hende. Vi aftalte at mødes i et café i Qinnqorput, Nuuk. Laila arbejder som politi, beskriver sig selv som introvert (dengang), mit første indtryk af hende er rolig, open minded og imødekommende kvinde der nu bor i Nuuk.

Laila har putut (huller/dots) traditionel tatovering ved øjnene. Hun fik sin traditionel inuit tatovering 3-4 år siden og hun var impulsiv. Hendes ven havde fået traditionel tatovering og hun begyndte at tænke om hun vil have en, fordi hun er grønlænder. Hun vægtede ikke kulturen da hun fik traditionel inuit tatovering, men generelt kunne lide tatoveringer og synes de var

³² www.ebsco.com om ”white savior”.

³³ Red.: dem lige overfor (Canada og Alaska)

³⁴ Interview er på grønlandsk, forfatteren har selv oversat fra grønlandsk til dansk, oversættelsen er ikke korrekturlæst.

smukke. Da hun er politi er det ellers ikke tilladt at have synlige tatoveringer, men tiderne har skiftet sig og synlige tatoveringer er ikke længere forbudt, det er bare et spørgsmål om hvad er tatoveret når det skal være synligt, siger Laila.

Hun har der ligner traditionel tatoveringer i hendes hænder, som hun selv har designet. Hun taler ikke om meninger bag traditionel tatoveringer, og hun har engang snakket med sin ven om dem som ikke er uddybende. Første gang så hun traditionel tatoveringer som pynt, men som årene gik begyndte hun mere at være stolt over dem, især med Trump situationen, hvor hun følte den største trang til at forsvare og værne om sit land. Hun følte at det var lige først nu at vores kultur var kostbar og bevaringsværdigt. Hun har ikke undersøgt meninger bag traditionel tatoveringer men kan godt tænke sig at vide mere om dem. Hun bærer tatoveringer i sin krop uanset om det giver mening eller ej. Hvis det er traditionel tatoveringer hun får, skal hun vide at det er traditionel tatoveringer og at de har meninger bag sig, og ikke mere end det uden at dykke sig ned i det, forklarer Laila så simpelt.

Jeg afspejler meget i Laila, jeg fik selv min talloqu impulsivt, fordi muligheden var der. Jeg vidste heller ikke meget om betydninger bag traditionel tatoveringer. Men jeg følte at jeg kom tilbage til mig selv, tilbage til min rigtige identitet og var følelsesmæssig berørt, glad og stolt da jeg fik min traditionel tatovering. Men tiden gik, og jeg manglede svar og viden om meningen bag min tatovering, jeg følte endda lidt skam for manglende viden.

For traditionel tatovøren Marjorie Kunaq Tahbone, inupiaq fra Alaska er traditionel tatoveringer mere end udsmykning og man kan bare ikke få traditionel tatoveringer bare fordi det trender og det er sejt. Marjorie mener at der skal være en historie bag når man får sine traditionel tatoveringer og hun opfordrer dem der får traditionel tatoveringer i at se på deres værdier, healing eller opnåelser som hun synes det passer godt med at få traditionel tatoveringer. Hun ser revitaliseringen af traditionel tatoveringer som at forstå hvem vi er, forstå vores identitet og følelse af styrke og sammenhold. Hun nævner at hendes bedstemor som er blevet koloniseret og er den første generation som er gået i kostskole i prøve om assimilering til det amerikanske, ligesom børn fra Grønland blev sendt til Danmark i 1950'erne, at hun støtter hende ved ikke at sige noget, som Marjorie synes det er mærkeligt. Men hun er observant på at hendes tankegang er anderledes på grund af hendes opdragelse med kolonisation og assimilering, hvor hun blev lært at traditionel praksisser er noget onde mands ting (Hoffman 2022). Jeg kan genkende denne stille accept da jeg fik min talloqu. Jens Rosing i en artikel skriver at traditionen er meget vag, når det gælder tatoveringer (Rosing 1998: 158). Man har

holdt tatoveringerne hemmeligt overfor missionærerne og tatoveringerne var noget af det der blev udryddet først ifølge Rosing. Hans far var en præst der arbejdede i Østgrønland, for ham var det noget sværeste at få folk til at forklare og fortælle om tatoveringerne (ibid.).

Marjorie er i gang med sit kandidatgrader i tværkulturelle studier med fokus på traditionel inuit tatoveringer i University of Alaska Fairbanks, og har planer om at tage sin Ph.d. i oprindelige studier. Hun forbinder traditionel tatoveringer til havs bevaring da vores kultur er afhængig af naturen og vi er del af naturen³⁵. I sin tale "Awakening" fortæller hun om da hun først blev nysgerrig for stregerne i hendes mors håndled. Hendes mor syede selv traditionel tatoveringer da hun var teenager på grund af vrede, fordi kulturen var opryddet og den oprindelige samfund var i identitetskrise og hun ønskede at være tæt forbundet med hendes nære. Hun fortæller om de gamle familie billeder med kvinder med talloqut. Det var det, hendes mor efterlignede. Hun spurgte sin bedstemor om hun kunne huske hvad det betyder, hun kunne huske kvinder bar talloqut, men kunne ikke huske hvad det betød. Hun spurgte også om familien havde et arvestykke, de viste en parka som Marjories oldemor havde syet engang, men ikke kunne færdig gjorde det. Parkaen havde mønstre syet på, det var familiens eget design og kendetegn, specielt de tre linjer, som hendes mor havde på sin håndled. Marjorie ønskede sig at få sin talloqut med deres familie mønster og da hun fik den, kom små børn til hende nysgerrige og var som om de kunne huske de traditionelle tatoveringer. Marjorie fortæller at det var som om hendes forfædre kom til hende med anerkendelse, fordi børn bærer navnene af forfædrene, på grund af inuit navneskik (Tahbone 2019).

Rosannguaq Rossen fortæller om den vestgrønlandske nationaldragt til Vestatlantisk Hus i en video. Hun fortæller om at perlekraven i den vestgrønlandske kvindes nationaldragt tit har familiens design, for eksempel når en pige fik sin første nationaldragt, får de designet af perlekraven som familien er gået med i længere tid (Nordatlantisk Hus 2025). Det minder om Marjories oldemors hjemmesyede parka med familiens eget design broderet, som også er deres tatoverings design. I de seneste år har jeg observeret at grønlændere er begyndt at værne omkring den grønlandske nationaldragt, og ønsker at bevare den "oprindelige" design. Men Rossen viser i sin Ph.d. afhandling at dragten har udviklet gennem tiderne.

En anden traditionel tatovør Holly Mititquq, fortæller om traditionelle tatoveringer der viser at tatoveringerne ikke er blevet praktiseret over ikke så mange generationer. Den sidste

³⁵ Caleb Scholars Program 2025

overlevende med traditionel tatoveringer er hendes oldemor. Holly spekulerer om hvad det betyder at være en oprindelig i dag, om hvordan vi identificer os. Hun mener at vi vil gerne romantisere at vi er inuit, at vi er stolte over at være inuk, men hvad betyder det egentligt, spørger Holly. Hun fortæller at hun bærer en talloqu hverdag, men hun mener det er en anelse byrde, at det er en ære, men samtidig at det er tungt. Hun mener at traditionel tatoveringer er med til at repræsentere inuit kulturen, ikke bare i Alaska men over hele verden. Det handler om identitet, hvem hun er forbundet til. Traditionel tatoveringer viser engagement til éns kultur, at det er kultur markører, at man prøver at ære traditionerne (Anchorage Museum 2020).

En artikel interviewer to grønlandske kvinder. Den ene med en grønlandsk mor og amerikansk-dansk far, hvor hun opvoksede i Danmark med spørgsmål om tilhørsforhold og ikke havde fundet ståsted med sine grønlandske rødder før hun fik sine traditionelle inuit tatoveringer. For hende har danske fordomme mod grønlændere rummet meget og følte at sin grønlandske side er for at skamme over. Men efter hun fik sine traditionelle tatoveringer så hun en ændring hvordan folk reagerede mod hendes grønlandske side, fordomme blev til nysgerrighed og åbenhed (Krebs 2017).

En lignende historie fortæller Paige, med blandet ophav. Hun følte at hun ikke blev lært nok med hendes inuk-side, hun voksede op uden sin inuk-mor og derfor u-viden omkring sin inuit kultur. Hun følte ikke behageligt nok for at være en inuk, fordi hun var alt for hvid. Hun har nu engageret sig med sin inuit kultur ved at deltage i programmer kun for inuit og lærte af samfundet og har fået kendskab til sin inuk-side og har fået traditionel tatoveringer i sine hånder (Tungasuvvingat Inuit 2021).

En dokumentar ”Tunniit, Retracing the lines og inuit tattoos” (Arnaquq-Baril 2011) om afdækning af traditionel inuit tatoveringer ser vi samme billede. Filmen følger hovedpersonen, en ung kvinde med blandet ophav, som taler med de ældre for at indsamle viden omkring traditionel tatoveringer. Der var engang en tid hvor dem der ikke havde tatoveringer var mærkelige, og du kunne ikke blive til en kvinde hvis du ikke fik tatoveringer. Man skulle opretholde orden for at blive til en rigtig kvinde. Igen historien om missionærer, kultur udryddelse, konvertering til nyt levemåde. Ligesom de ældre siger:

”Inuit culture is useful, it is very powerful. Traditional knowledge is vast and it still has great strength today. Very much. Those who wanted us to forget it all should be ashamed” (2011, min.:44:40).

De ældre snakker om at vi ligger i transition lige nu, men ikke fundet balance endnu mellem dem der har viden og dem der ikke har det, formentligt om traditionel og oprindelig viden vs. vestlig tankegang. Ældre siger at der mangler forståelse mellem de to grupper, og der ikke endnu bygget bro mellem den vestlige og inuit levemåde, men er håbefuldt om samarbejde for en positiv virkning (ibid.).

Ved Q & A, spørgsmål og svar med Alethea Arnaquq-Baril om hendes film fem år efter filmens udkommelse, fortæller hun at hun er med til at bevare en tradition som hun synes er smukt, ikke bare om skønhed men om at give visdom videre gennem tradition. Hun havde oplevet lateral vold i hendes samfund da hun begyndte at undersøge og tale om traditionel tatoveringer. Men efter da hun fik traditionel tatoveringer på sin hud og efter filmen udkom blev der ikke kommenteret, formentligt på grund af de ældres udsagn i filmen om traditionerne og bestemt kommentaren omkring at dem der prøvede at få os til at glemme skulle skamme sig. Det viser at traditionen med at respektere de ældre stadig findes i høj grad. Da hun blev spurgt om hvordan hun kunne stå ved hvem hun er, trods dele af hendes identitet benægtet, svarede hun selvom at det er hendes inuk-mor som havde bragt det op, er det hende som gav en urokkelig selvtillid, at hendes generationer af forfædre ikke kan tages af hende og det er hendes fødsels ret. Alethea opfordrer folk i at være dem selv men at vi altid skal tænke i en moderne kontekst og ikke med at være fundamentalist i hvad som helst. Dog slutter hun sin tale om følelse af tab og smerte ved frakobling af arv og et system der er bygget til at opløse én er en oprindelig folks oplevelse, og bare ved at være i live nu er en modstand (Concordia University 2017).

Den anden grønlandske kvinde så kvinder fra Alaska med traditionel tatoveringer som modige, men hun undertrykte sin egen drøm om at få en ansigt tatovering. Da hun endelig fik modet og fik sin talloqut, væltede hun af følelser og tænkte på hendes afdøde bedstemor og følte at arret i hendes identitet helede. Hendes talloqut er en accept af hendes identitet, det handler om stolthed og styrke og er en hyldest til vores forfædre. Efter kristendom kom til Grønland undertrykte man grønlænderes identitet på grund af manglende forståelse af deres levemåde, hun føler at det er vores pligt til at fortælle om kulturen og at grønlændere burde dyrke deres identitet med stolthed (Steenholdt 2017).

En samtale med min lillesøster over videoopkald³⁶, fortalte hun mig om at hun ønsker at få en traditionel tatovering, men at hun ikke ved hvad det betyder. Hun siger at det der stopper hende er at hun bor i en bygd uden mulighed for at få tatovering og at hun ikke ønsker at blive set anderledes end de andre, at hun ønsker at være i en homogen gruppe hvor hun ikke bliver skillet af normerne. Hun føler at hun får sin rigtige identitet når hun får traditionel tatoveringer, at hun kan vise at hun er grønlander.

Hvis man ser på alderen af dem der får traditionel tatoveringer er der variation. Af det jeg har observeret handler det ikke om alder, fra unge mennesker til ældre får deres markeringer på huden. En af de mange optagelser af dem der får traditionel tatoveringer i Canada eller Alaska, er der en video af en 74 årig kvinde, Mary Kudlak. Revitaliseringen af traditionel tatoveringer varmede hende og hun følte fredfyldt. Da hun fik sin traditionel tatovering følte hun at hendes bedstemor var til stede hos hende (CBC Arts 2017).

I en bog af Angela Hovak Johnston "Reawakening our ancestors lines. Revitalizing inuit traditional tattooing" (Hovak Johnston 2017) om revitalisering af traditionel tatoveringer kan man se flere kvinders historier med at få deres traditionelle tatoveringer. Angela startede sit projekt med at tatovere oprindelige inuit kvinder, da den sidste med oprindelig traditionel tatoveringer døde i 2005 i Nunavut område. Projektet med at indsamle viden omkring traditionel tatoveringer kom fra de ældres erindringer, da man i de arktiske lande ikke havde skriftlige metoder men verbale genleveringer. Alethea brugte også gamle museums billeder og opdagelsesrejsendes dokumenter og udgivelser. Ifølge Alethea var det besværligt at indsamle viden om de oprindelige betydninger af traditionel tatoveringer, derfor man begyndte at danne personlige betydninger til deres egne traditionel tatoveringer. Alethea nævner at hun engang blev irriteret over at blive spurgt til sine traditionelle tatoveringer, fordi markeringerne var personlige og hun følte at hun ikke blev respekteret. Efter tiden kunne hun lære andre om deres kulturelle arv (2017: 3f).

³⁶ Privat samtale, under samtalen skrev jeg notater. Samtalen foregik på grønlandsk, forfatteren har selv oversat til dansk.

3.6 Antropologisk tilgang af traditionel tatoveringer

Man har igennem tiderne gået fra en synspunkt der lyder vilde uciviliserede mennesker, hvad angår undersøgelser af opdagelsesrejsende af ikke vestlige folk fra ikke vestlige samfund, til oplysning og menneskerettigheder og mere moderne medmenneskelig og neutral antropologi.

I en artikel af Hans Christian Gulløv "Noua Terra 1566" (Gulløv 1988), skrives der om to inuit der er blevet fanget af europæerne i et sted i Arktis i 1566. Gulløv går ud fra en kilde fra 1567, som er formentlig en af det første beviser på mødet med inuit fra Grønland eller omegn, som Gulløv i artiklen diskuterer det geografiske om mødet. Den originale kilde er fra en træsnit fra 1567 efter forsvundet nederlandsk original (1988: 131, fig. 1). Derefter er der blevet lavet oversættelser af træsnittet, og i Gulløvs artikel er dansk oversættelse skrevet efter total oversættelsen af den omgivende tekst i 1980 i tidsskriftet *Inuit Studies* (129). Der er tale om "en lille vild menneske ædende kvinde" med sit barn. Manden kæmpede imod og blev dræbt på stedet. På beskrivelsen af kvinden havde man traditionel tatoveringer med:

"De malede streger, som hun har i ansigtet, er helt blå, ligesom himmelblå, og dem laver kvindernes mænd, hvorved de kan genkende dem, da de ellers løber imellem hinanden som vildtet, og man kan ikke med nogen materiale overhovedet fjerne stregerne. Disse streger laver de med saften af en eller anden vækst, som vokser der i landet" (133).

Teksten i træsnittet nævner man at man ikke kunne forstå hende tale, men at man lærte hende at kende i hele 8 måneder hvor hun har fortalt at hun har spist mange mennesker (ibid.). Derfor er det lidt overraskende at europæerne kunne vide at tatoveringerne laves af mændene for at genkende kvinderne, og at "blækket" er fra noget vækst som vokser i landet, hvis de ikke kunne forstå kvinden tale. For mig synes det at være en gætteeri, fordi andre oprindelige kilder siger at traditionel tatoveringer er kvindens rolle, og at det indebar spirituel tilgang, og ikke for at genkende hinanden. Det kunne måske hænge med de geografisk baserede design Maya Sialuk snakker om eller familiemønstrene, men jeg tror ikke at samtalen kunne gå så dyb mellem den fangede kvinde med europæerne. Og fakta at man i 1500-tallet havde mandsdominerede samfund, kunne lede til at man gættede at disse streger er lavet af mænd. Desuden fortæller andre oprindelige kilder at man brugte sod som blæk. Stregerne som er beskrevet som blå, og ikke bare blå, men himmelblå er troværdig med en sjat overdrivende poetisk beskrivelse af ordvalget "himmelblå", fordi healede tatoveringer med sort blæk bliver med tiden blålige,

ligesom putut/hullerne i Agnethes hænder. Teksten i træsnittet slutter af med at takke guden for at de selv ikke er vilde og menneskeædende og at kvinden er fanget og kidnappet fordi hun ikke kender til den rigtige gud (ibid.). Dette kan være med til at vise en overdreven beskrivelse af den vilde kvinde, som en kommerciel brug af at man skal være godtroende og at man kan som civiliserede mænd kan redde de vilde, og for at danne opmærksomhed som opdagelsesrejsende der formodentligt skal danne status og ære. Dog er kilden overraskende god, at man gad beskrive tatoveringerne, som er muligvis den første beskrivelse af traditionel tatoveringer fra Arktis fra udenlandsk perspektiv.

Hvis vi springer til fundet af Qilakitsoq mumierne, er der gået allerede et par hundrede år, med oplysning og udvikling hvad angår menneskesyn på trods af mangfoldighed. I 1972 fandt en ung fanger fra Uummannaq ved rypejagt gravet til mumierne i Qilakitsoq (Greve Møller 2022). Mumiefundet ledte til en konserveringsarbejde samt videnskabeligt undersøgelse fra Nationalmuseet, med flere forskellige metoder; konservatorer, læger, kulturhistorie og naturvidenskab (Hart Hansen et. al. 1985: 97). Undersøgelsen viste at mumierne var fra året 1475 (-/+ 50 år) og at beklædningsgenstandene er ældst kendte dragter af inuit i verden (1985: 95), som vil muligvis betyde at deres tatoveringer også er. Dog findes der en maske med gravede markeringer fra Devon Island, Nunavut, der er estimeret 3.500 år gammelt, som er muligvis den ældste bevis på traditionel tatovering i Arktis (Krutak 2025: 52). Ved fotografering med infrarødt lys af Qilakitsoq mumierne kunne man se kvindernes tatoveringer som var relativt ensartede:

”Alle de voksne kvinder, bortset fra den yngste på 18-22 år, var tatoveret i ansigtet. Tatoveringerne var helt overvejende fremstillet med den såkaldte symetode, hvor en nål med en tilsodet tråd trækkes gennem huden. Der fandtes dog også eksempler på anvendelse af den såkaldte prikmetode, hvor man i et hul i huden nedfører sod eller andet farvestof. De fleste af tatoveringerne lignede principielt hinanden, idet de dog en enkelt afveg markant. Tatoveringerne mindede meget om dem, som man genfinder på det kendte maleri fra 1654 af de fire eskimoer, som samme år var bortført fra Godthåbsfjorden af Danell” (1985: 99f).

En kilde fra Visit Greenland om traditionel tatoveringer siger at det kunne lade sig gøre og vente med at blive en kvinde med ansvarsrolle i samfundet, hvis der var god fangst og hvis der var rigeligt antal kvinder der kunne påtage sig de ansvar kvinderne havde dengang:

“En kvindes første Tunniit er Talloqut, den hage-tatovering, hun får, når hendes færdigheder er gode nok til, at hun kan hjælpe med at udfylde en rolle og påtage sig ansvar i sit samfund. Det sker normalt omkring den alder, hvor hun får sin første menstruation. Men visse omstændigheder kan gøre det nødvendigt for piger at blive hurtigt voksne. Hvis det på den anden side var en tid med overflod og med mange kvinder til at påtage sig det kollektive åndelige ansvar, så kunne piger forblive piger i længere tid”³⁷.

Den yngste 8-22 årige kvinde fra Qilakitsoq mumierne som ikke havde tatoveringer, kunne yde på at den boplads hun kom fra havde flere kvinder som kunne tage hånd om fangst og syning, samt andre ansvarsområder, ifølge beskrivelsen af traditionel tatoveringer fra Visit Greenland. Beskrivelsen af Qilakitsoq mumierne fra Nationalmuseet viser også at de mumificerede fra gravene i Qilakitsoq blev vel forberedt til deres dødsrejse: ”De var svøbt i skind og fuldt påklædte. De var udstyret til en lang rejse til dødsriget, omhyggeligt forberedt efter gamle, overleverede regler. De havde ekstra skind og dragter med, sådan at de kunne få en god rejse og et godt liv i de dødes rige”³⁸.

Et spring i et par hundrede år har bragt mere professionalitet med specialiserede felter der analyserer i dybden af deres objekter. Det handler ikke mere om status som opdagelsesrejsende, det handler mere om gå i dybden af det man arbejder med for en god og troværdig resultat, som i samme tempo kan kritiseres fra andre interesserede.

En amerikansk antropolog ved navnet Lars Krutak rejser rundt i verdenen for at indsamle viden omkring oprindelige tatoveringer. I sin bog ”Indigenous tattoo traditions” (Krutak 2025), der omhandler oprindelige traditionelle tatoveringer fra Afrika, Mellemøsten, Nordamerika, Asien etc., er der skrevet en om traditionelle tatoveringer i Grønland med Ikimaliq Pikilak som kilde, der snakker om mønstre, vestlig skønhedsideal, at være kvinde i grønlandsk verdenssyn og kulturel appropriation (2025: 72f).

³⁷ Artikel fra Visit Greenland, ikke dateret og forfatter ikke nævnt, hentet fra:

[https://visitgreenland.com/da/articles/tunniit-a-guide-to-inuit-tattoos-in-greenland/#:~:text=Hvad%20betyder%20Tunniit%20\(inuit%2Dtatoveringer,hvorfra%20alle%20havets%20dyr%20kommer.](https://visitgreenland.com/da/articles/tunniit-a-guide-to-inuit-tattoos-in-greenland/#:~:text=Hvad%20betyder%20Tunniit%20(inuit%2Dtatoveringer,hvorfra%20alle%20havets%20dyr%20kommer.)

³⁸ Hentet fra Nationalmuseet webside: <https://da.nka.gl/museet/udstillinger/nye-mennesker-thulekulturen/qilakitsormiut/>

Krutak har flere bøger af sig, en af dem ”Tattoo traditions of Native North America, Ancient and Contemporary Expressions of Identity” (Krutak 2014), dykker mere ned i symbolik og betydninger bag tatoveringerne som er spirituelle, overnaturlige og medicinske der indebærer ære og slægtskab, samt revitalisering og bruger gamle som nye som kildematerialer. Krutak starter sin bog med kvinden og hendes barn der blev bortført af franske sømænd i 1566, samme kilde som Gulløv bruger citeret overfor. Krutak finder kilden vigtig for to årsager; kilden er den første levende bevis af folk med traditionelle tatoveringer i Arktis, og som den anden som viser den koloniale perspektiv som overdrivende, dehumaniserende, eksotiserende og stereotypiserende beskrivelse af de indfødte for at vise hvor hedensk de er, sammenlignet med kristen kultur som er mere sofistikeret (2014: 15). Krutak fortsætter med at forklare at man fanger indfødte som trofæer og refererer til bortførelser af de indfødte før i tiden (ibid.). Krutak viser i denne nøjagtige bog en samling af forskellige kilder og udnytter arbejde fra opdagelsesrejsende, missionærer, historikere, etnologer, oprindelige folk, antropologer og selve dem der bærer traditionel tatoveringer og bruger; publicerede og ikke publicerede kilder, præhistorisk og historiske artefakter, portrætter og verbal historier (2014: 17).

Krutak i nogle af sin fund i ikke publicerede foto samling af tysk-amerikansk antropolog Franz Boas, som også interesserede sig blandt andet om traditionel tatoveringer, viser at tatoverede mænd af Haida folket, de indfødte fra nordvestkysten af Nordamerika (Krutak 2014: 110-111). Til billederne blev der erindret om transitionen til kristendom, hvor Haida folket måtte give op på deres kulturelle værdier såsom dans, oprindelige navne, sange og tatoveringer. Dem der stadig havde tatoveringer skammede sig på grund af nye trossystemer, og der var kamp mellem åndemanere som havde magten og autoritet i samfundet og missionærerne. Senere begyndte man at lave armbånd med samme tatoveringsmønstre som slægterne havde, fordi man skammede sig over tatoveringerne blev armbåndene en erstatning (ibid.). Dette kilde giver belæg for Harold Napoleons historie om yuuyaraq, at være en rigtig menneske, og transitionen til kristendom på samme tid under epidemisk sygdom. Dengang medicin mænd og åndemanere døde med den oprindelig verdenssyn om at være en rigtig menneske og folk begyndte at skamme sig over deres oprindelig tro på grund af løgne fra missionærer.

Franz Boas blev kendt for at føre antropologien med relativisme og kultur centreret principper i Amerika i slutningen af 19. århundrede og starten af 20. århundrede (Tax 2025).

“Relativisme har ofte været motiveret af forekomsten af uforenelige livsformer eller moralopfattelser og udmøntes da ofte i kulturel relativisme, som indebærer, at (1) det er en

tilfældighed, hvis der findes universelt accepterede normer for rationalitet, godhed, sandhed, og at (2) personers handlemåder og synspunkter kan eller bør kun vurderes i forhold til de pågældende personers normer. I den form har mange knyttet relativisme sammen med en pluralistisk, tolerant indstilling” (Riis Flor 2024).

Relativistisk kulturcentret antropologi danner kontraster til kolonial white saviour komplekset, som kilderne overfor beviser. Den ældste fund af levende bevis for folk i Arktis som de franske sømænd leverede for Europa, viser en nedladende og overdriven beskrivelse af især kvinden med de traditionelle tatoveringer og sammenligning for dem selv som godtroende fremfor menneskeædende som hende, som forhåbentligt vil slutte sig til deres gud. Hvor Boas’ synspunkt viser lighed mellem dem man besøger, for at danne en neutral beskrivelser af den kontekst man vil undersøge i, i de lokales præmisser og værdier. Dette sammenligning af kulturcentreret relativisme mod kolonial white saviour komplekset viser forskelle i hvordan man behandler de fremmede, og hvor respektfuld man er eller mangel af det, af den kultur og samfund man forsker i. Man kan sige i stor klarhed at Boas sætter etnocentrismen ud af kræft, som er et andet ord for kolonimagt komplekset.

Som afslutning af underkapitlet vil jeg referere kort en speciale afhandling “Transformative Skin: The Ongoing Legacy of Inuit and Yupik Women's Tattoos” (Carillo 2014). Carillo i sin afhandling dykker sig ned i kvindelig traditionel tatoveringer i Alaska og Canada, med sin kunst og kunsthistorie som baggrund. Hendes konklusion er at traditionel tatoveringer viste kvindens styrke og skønhed og hyldest til kvindens rolle og individualitet. Carillo slutter af med at et ny bølge af indfødte kunstnere engagerer sig med spørgsmålet om skønhed, identitet, køn og kulturel modstandsdygtighed og at dette vil medføre at tatoveringerne kan vise visioner om handlekraft og at dette bevægelse er her for at blive (2014: 80).

Delkonklusion

Hovedkapitlet viser en beskrivelse af traditionelle tatoveringer i datiden og i nutiden med henblik på antropologi og de oprindeliges stemme. Kapitlet starter med selvetnografi til revitalisering af kakeronerit i Nuuk, der sætter spørgsmålstejn op såsom hvem man er, hvad man tilhører, kulturarv, ophav, ære, stolthed og skam.

Revitalisering viser blandt andet en genforening med rødderne efter en postkolonial genkolonisering/danisering/modernisering. Missionens påvirkning af tab af kulturelle arv, praksis og viden medfører en diskussion om hvorvidt revitalisering er en genoplivning af kulturelle praksisser der næsten eller allerede var tabt, eller om det er en genopfindelse på grund af nyt betydning i individualiseret grad. Det giver også aspekter på modernisering af samfunds strukturer og forandringsprocesser, der indebærer at folk har flere muligheder og fri vilje, som bliver en risiko for at de traditionelle oprindelige betydninger ikke bliver prioriteret. Dog er det klart at der er folkelige bevægelser der vækker deres interesse mod deres kulturelle rødder og ophav, hvor folk af oprindelige afkom genlærer traditionelle praksisser og skaber identitetssøgning.

Traditionelle tatoveringer som oprindeligt var en spirituel kvindelig praksis, skaber forbindelsen til nogle af de oprindelige folk som ellers følte kulturel og identitets opløsning på grund af deres slægts historie om kolonisering. Det skaber også opmærksomhed fra forskellige interesser som kan være provokerende, formentligt på grund af skam der er skabt i koloniseringstiden. Denne koloniseringshistorie danner ar og generationelle traumer som den sidste kapitel skal omhandle.

Kapitlet indeholder lidt af den oprindelige verdenssyn og spiritualitet i Arktis, samt en antropologisk tilgang i forskellige æra, der viser en forandring i menneskesyn blandt vestlige opdagelsesrejsende og revolutionerende antropologer der omdanner etnocentrisk tilgang til tolererende perspektiv og se ting som det er og i det lokales værdier. En stor omdrejningspunkt i forholdet mellem de vestlige og de oprindelige folk, som sørgeligt er stadig en mangel af forståelse i nutiden i min mening.

4. Afkolonisering

”Aapput aamminnik akoorpaat, piorsarsimassutsiminnik akorpaat. Atugartuussusermik taavaat, atugartuussuseq sunaana? Suminngaanniit takkuppatt sussappallu maani, inuit nunaanni? Nunaanni. Ilaajumajunnaarpugut, naamineerusuppugut nammineerusuppugut. Ilaajumajunnaarpugut, inuttut inuusariaqarput inuit nunaanni” (Inua 1987).

Et nummer af bandet Inua, ”Atugartuussuseq” (ibid.), er en af mange stemmer i grønlandsk musik der sætter spørgsmål om blandt andet grønlandsk identitet og politik. Overfor er citeringen af nummeret, havde avisen Atuagagdliutit skrevet om:

”Nuuk-gruppen Inua, (...) debuterer med en nyskabende musik, - det første af sin art i grønlandsk musik. (...) Læg især mærke til nummeret Aasivik, som fortæller om, at man skal stå sammen som man har gjort i hundrede år. Det handler om at have en identitet som Inuk: >>De blandede vort blod med deres blod. De blandede den med deres kultur. De kalder den for civilisation. Hvor kommer de fra, hvad ønsker de her i Inuits hjemland?<<” (Atuagagdliutit/Grønlandsposten, Nr. 33, 1987: 16).

4.1 Afkoloniserings bevægelsen

Emnet afkolonisering er ikke en ny bevægelse af *decolonizers*, jeg mener at det er opståen siden man startede med at møde hvalfangerne og opdagelsesrejsende i 1400-1500-tallet, og man havde modstandsdygtighed helt frem til epidemierne kom med missionærerne, ligesom Harold Napoleon beskriver i sin bog om yuuyaraq.

Ifølge bogen ”Verden ifølge humaniora” (Bille, et. al. 2019), skrives der om ”Tankens afkolonisering” (Red. Andersen 2019: 335), som starter med Mandela og hans kamp om at befri Sydafrika mod den racistiske styre. Mandela i si flytur så en sort pilot og blev overrasket over hvordan en sort mand kunne have den hvide mands job og beskyldte sig for denne tankegang som beskrives som kolonialismens mentale fælde (2019: 336), som minder om lateral vold, i denne tilfælde lateral mental vold, hvor Mandela selv er bevidst om. Begrebet tankens afkolonisering er blevet introduceret af den kenyanske Ngūgĩ wa Thiong’o i sin hovedværk ”Decolonizing the Mind” i 1986:

“Begrebet beskriver en proces og et ideal om at frigøre sig fra kolonialismens rodfæstede måder at tænke på. Grundtanken er, at den vestlige kolonialisme ikke kun installerede et ulige politisk og økonomisk system i kolonierne. Den skabte også en særlig mentalitet hos de koloniserede: Vestens historie, kulturelle udtryksformer og videnskab fremstod som et universelt højdepunkt, som de koloniserede i kraft af deres egen kultur, historie og race umuligt kunne komme på højde med. Tankens afkolonisering er et opgør med den undertrykkende forestilling” (2019: 336f).

Forfatteren beskriver afkoloniseringen som en proces end en begivenhed, og er en opgørelse mod store dele af verdenen med tankegangen om nogle kulture er underlegen end andre (337). Det beskrives også at man sjældent vil bortføre vestlige værdier, men at afkolonisering giver mulighed for de oprindelige folk for at være kreative med egne traditioner (338).

Den såkaldte politiske afkolonisering i Grønland skete efter anden verdenskrig, med Forenede Nationer som baggrund, som nogle af debatorerne mener at Danmark snydte sig frem med at kalde Grønland et dansk amt i 1953 ved grundlovsændringen, der lovede ligestilling mellem danskere og grønlændere. Andre mener Grønlands politiske afkolonisering er atter en genkolonisering, hvor grønlænderne for alvor skulle assimilere sig til den danske levemåde. Netop i grundlovsændringen skaffede man mere skillevej mellem grønlændere og danskere med fødestedskriteriet, som førte til diskrimination (Thorleifsen 1999).

Ifølge Ikimaliq og mange andre er revitalisering af traditionel tatoveringer en stemme på en afkoloniserings proces. Flere inuit vil genetablere deres forbindelse til deres rødder og oprindelig tankegang og/eller verdenssyn. Derimod mener Maya Sialuk at vi bærer vores kultur udenpå, og mangler indsigt i hvad vores kultur egentlig handler om. Som inspiration til denne kapitel vil jeg citere til en speciale afhandling om den grønlandske befolknings kostvaner i det 21. århundrede (Lennert 2023), der omtalte om afkolonisering og traditionel tatoveringer som sin bemærkning. Dette afsluttende kapitel vil gå ind på afkolonisering og mental afkolonisering blandt inuit og hvorfor man forbinder kolonial historie til revitalisering af traditionelle praksisser.

“Decolonization bølgen, altså de der ønsker afkolonisering- samt selvstændiggørelse af Grønland. Selvom Grønland ikke længere blev defineret som en dansk koloni i 1953, men derimod et dansk amt, så ser man i dag at der er en ny form for afkoloniseringsbølge i gang i Grønland, specielt den mentale afkolonisering, som for eksempel kommer til udtryk gennem Inuit tatoveringer (Søndergaard & Fallesen 2021)” (Lennert 2023: 71).

I 2020 blev Hans Egede statue bemalet med rød maling samt inuitisk symboler/mønstre man bruger i traditionelle tatoveringer, samt ordet “Decolonize” skrevet i hvidt. I en artikel begrundes der at det handler om at man skal stoppe med at hylde kolonister og om at være imod den historiske og eksisterende undertrykkelse og systemiske racisme mod inuitter (Boier 2020). Bemalingen skete hvor bevægelsen Black Lives Matter var på toppen med 67% voksne

støttere i America³⁹, en bevægelse mod blandt andet racisme og hvor der blev væltet flere statuer rundt omkring i verden der har koloniseringen at gøre med.

Debatten om den seneste afkoloniserings bevægelse indeholder flere meninger fra flere folk. I en artikel viser man flere perspektiver på bevægelsen. Nogle mener at bevægelsen er stemmen på den mentale afkolonisering som ikke er blevet fokuseret end den politiske afkoloniserings med hjemme- og senere selvstyre. Og at traditionelle tatoveringer er de mest synlige i bevægelsen for at modsige de uopnåelige vestlige skønhedsideal. Andre mener at bevægelsen er en efterligning af globale bevægelser uden at have brug for afkolonisering (Søndergaard & Fallesen 2021). En dansk historiker mener at grønlænderne bør være taknemmelige for at vi har beholdt vores sprog på grund af Hans Egede, hvor de indfødte i Amerika og Canada ser misundeligt på ifølge ham. Det sker virkeligt at folk debatterer om hvorvidt Grønland har været koloni eller ej, men kilderne siger at der var forårsaget med vold med formål om undertrykkelse og disciplinering af indfødte, for dem at følge den vestlige måde (From Lyng 2020).

“Danske statsministre og officiel historieskrivning har talt om Danmark som ’den gode kolonimagt.’ Man har understreget, hvordan det danske koloniprojekt i Grønland ikke direkte har slået grønlændere ihjel, og hvordan Danmark har udbredt velfærdsstaten på arktisk klippegrund. Den fortælling har allerede fået nogle skrammer med afdækning af tvangsforflytninger, spiralkampagnen, og eksperimentbørn, der blev sendt til Danmark og mistede deres grønlandske sprog og familie” (Pram Gad 2023).

4.2 Sørgeligt rekord

Allerede som barn fik jeg at vide at vi har en trist rekord over hele jorden, at mit land har de højeste selvmordsrate. Man føler skam, som om verden ser på os som dræber dem selv, man spørger også sig selv hvorfor? Center for Selvmordsforskning har lavet en komparativt analyse om selvmordsadfærd ”på” Grønland i 2021, sammenlignet med Danmark. Et mønster som er forældet i min mening, at skulle sammenligne sig selv eller samfundet med landets mor, som man også sagde om Danmark. Ifølge tallene viste at selvmord var det en af de fire årsag til dødsfald i Grønland, med 115,1 selvmord (mest unge) pr. 100.000 indbyggere, mod 12,5 pr. 100.000 i Danmark (flest ældre over 70 år), 10 gange mindre end i Grønland. Geografisk er der mest selvmord i Østgrønland, ifølge teksten. Metodebrug for selvmord med skud forbindes

³⁹ Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Black_Lives_Matter

med at det var ganske få generationer siden at landet var et fangersamfund. Jeg mener ikke at Grønland gået fra et fangersamfund til en anden form for samfund, traditionen er stadigvæk i brug. Andre risikofaktorer ved dårlig trivsel nævnes: alkohol og seksuel misbrug, tab af identitet/generationstraumer og geografiske ulemper (Jakobsen & Larsen 2021).

Ifølge en oversigt og forslag til forebyggelse af selvmord (Lyng & Bjerregaard)⁴⁰, var der blevet registeret 10 selvmord i perioden 1901 til 1930 i Vestgrønland. Efter 2. verdenskrig blev tallene forhøjet, med ca. 40 selvmord om året fra 90'erne og foreløbig stabilt (ibid.).

En grønlandsk ph.d. studerende har undersøgt den høje selvmordsrate med tilknytning af koloniseringen. Hun mener at konsekvenserne af koloniseringen har bragt den grønlandske samfund tab af identitet og kultur, som får folk til at have svært ved at navigere i deres identitet og forestillinger om fremtiden, på baggrund af forskning på emnet. Ifølge hende handler det om at skulle assimilere til den danske ideal, derud over ændringen i bosætningsmønstre, struktur og modernisering i samfundet som er uvant. Disse markante ændringer leder til stress og traumer der yderligere bygger blandt andet negative forældreadfærd og svære opvækstvilkår der øger risiko for selvmord. Det er ændringer i arvematerialet der gør folk sårbare over for stressfaktorer, og genopbygning af kulturelle arv er den bedste måde for forebyggelse af de høje selvmordsrater der steg da Grønland skulle moderniseres. Hun mener at tilknytning til naturen og lokalt fællesskab med de ældres viden som videreføres til de unge skal styrkes for at fremme den mentale sundhed (Katajavaara Seidler 2025).

Der etableres ellers politiske tiltag i for eksempel udredninger i historisk kontekst og reformer i den bedste mening mellem Grønland og Danmark, som synes ikke at blive til noget. Den seneste demonstration til regeringen handler om tvangsfjernelser af en grønlandske børn til adoption i Danmark (Sander Berthelsen 2025). I KNR's liveudsendelse på sin Facebookside⁴¹ nævner arrangøren og aktivisten Aka Hansen en liste over krænkelse begået fra den danske regering på Grønland som: eksperiment børnene, spiral-skandalen juridisk faderløse, fødestedskriteriet, tvangsflytninger af familier i Thule, adoptioner af grønlandske børn uden forældrenes samtykke i 50'erne og 60'erne. Aka Hansen påpeger mønsteret om mistillid på trods af den koloniale arv, som ofte skaber dybe traumer. Demonstrationen kræver politikerne tager ansvar og stopper diskrimination der behandler forældrene som potentiale problemer før de får lov til at bevise det modsatte (ibid.).

⁴⁰ <https://www.uni.gl/media/2328851/selvmod-og-s-forsoeg.pdf>

⁴¹ Live, den 12. august 2025: https://www.facebook.com/nutaarsiasat/?locale=da_DK

”Det går ofte hårdere ud over dem, der ikke gennem generationer er indlevet i den danske hverdag og derfor har sværere ved at omstille sig. Så kommer vi med vores danske humor og dumsmarte bemærkninger. Så møder vi dem med kølighed og så er der ikke langt til chikane og grovere metoder. Det kan vi ikke være bekendt” (Hendes Majestæt Dronning Margrethe II, 1984).

Hendes Majestæt Dronning Margrethe II, i sin nytårstale den 31. december 1984, kritiserer danskernes forhold til indvandrere som ”måske er kvæstet i sind og krop” der kommer til deres ”lille paradis”. I sin tale gør hun klar med at når tilflytterne griber usikkert med den danske livsmønster og sprog kniber det med gæstfriheden og dermed skuffelser på begge parter (ibid.).

4.3 Hvad kæmper vi for?

Februar 2025 havde min speciale afhandlings proces allerede startet, og i min research fase så jeg en video delt på Facebook som 26,2 tusinde andre så, hvor en kvinde fra Alaska talte om situationen om Trump og Grønland, hvor han talte i medierne om at købe vores land. Ayyu fangede min opmærksomhed med sin beroligende dyb stemme og den visdom hun bringer når hun taler. Ayyu i sin video satte spørgsmål om hvilken forskel Danmark og USA havde, og svarede selv: ”De elsker ikke os. Vi er det indfødte problem, som de er nødt til at håndtere for at tage fra os”⁴². I sin opslag for sin video skrev hun: ”Who is a better colonizer? Denmark or the US? Neither. There are no good colonizers” (ibid.).

Hun fortæller om at hun finder de hun savner i sin land når hun kommer til Grønland, hvor vores måder at leve på stadig kan ses hvor vi kan følge med sæsonens skift og den fangst der følger med og måden vi har beholdt vores sprog. Fordi deres sprog er fjernet ved politisk styre under USA, og kun en kvart taler den oprindelig sprog og mange af dem er over 60 år gamle. Hvor efter hun fortæller at hun har oplevet at når nogen fra Grønland kommer til Alaska finder det de savner; sange, danse og åndelig opvågning der forbinder nutidens folk med forfædrene, som vi i store dele af Grønland har mistet. At vi sammen fuldender hinanden. Hun opfordrer i sin video at inuit skal gencentrere samtalen af hvad vi kæmper for og ikke hvad vi kæmper imod, som nu der er fokus på (ibid.).

⁴² Video af Ayyu Qassataq i sin Facebook profil, 24. Februar 2025. Forfatteren har selv oversat til dansk.

“When natives fights natives, someone else is winning”⁴³.

Jeg skrev til hende straks da jeg fandt ud af at hun kommer til Grønland og spørger om hun har planer om at holde foredrag, der gjorde der så. Den 22. Marts 2025 holdt Ayyu en foredrag med titlen “Nukittuumik kinaassuseqalerneq”, på engelsk “Growing Strong Inuit Identity”, i Katuaq lillesal.

Her sidder jeg i et fyldt op lillesal, med en notesbog og kuglepen, prøver at være professionel researcher, jeg ved ikke hvad mine forventninger var, men aftenen var fyldt med følelser, afspejling og så trygt at jeg kunne fælle tårer mens jeg hørte Ayyus personlige historie om at finde sin identitet med forfædrene som baggrund. Hun blev syg som voksen, og hun vidste på det tidspunkt at vores kultur kunne helbrede hende. Hun ønskede sig få at sin talloqut når hun blev rask for at minde selv om hvor stærk hun er. Da hun fik sin traditionel tatoveringer have der ikke været som bærer traditionel tatoveringer i 5 generationer og hun fortæller at de nye generationer aldrig vil opleve at traditionelle tatoveringer mangler. Hun fortæller at man før sagde at vi bare skulle glemme hvem vi var, men fosætter med at fortælle hvis vores forfædre gjorde det, ville der være en god grund for det. At føle sig ikke nok kommer ikke fra os, det kommer fra dem der ikke elsker os, vores forfædre er kærlighed (ibid.).

Der kommer flere stemmer som Ayyu, en af dem er blevet præsenteret af KNR, det er Tukummeq Arnaq Egede Lynge. I en udsendelse der er navngivet “Ilisaritilaarpara Tukummeq Arnaq” (red. Jeg præsenterer lige Tukummeq Arnaq”) (Reimer-Johansen 2025), fortæller hun om sammenhængen mellem kroppen og åndet. Tukummeq Arnaq havde haft det hårdt i sit liv, men begyndte at indse og føle roen inde hende selv, og startede med at forstå hvordan man mennesker oplever livet. Hun indså at mennesker oplever levet gennem deres tanker, følelser, traumer, nervestystemet, uden at opleve livet direkte. Hun indså at hun havde et ånd som ændrede alt for hende.

Med andre kvinder som hun fik åndelig opvågning foreslåede bøger fra Hivshu Peary der omhandler vores forfædres måde at se livet på. Hun finder ud af at alt havde inua, alt havde en ånd og alt var forbundet til hinanden, at vi er et med naturen. At vi er forbundet med generationer af slægt og vores efterkommere i fremtiden. Tukummeq Arnaq fortæller at der

⁴³ Ayyu Qassataq i sin foredrag ”Nukittuumik kinaassuseqalerneq”, 22. marts 2025. Katuaq, Nuuk. Citeret i forfatterens notater under foredrag.

foregik i vores historie som prøvede at fjerne vores rødder. Der var kaos og konsekvenser af fjernelse eller forsøg i at tage rødderne bort. De rødder som man prøvede at afklippe er der stadig, og det er op til en selv om man vil pleje dem. Tukummeq Arnaq lærte at tænde en qulleq (fedtstens lampe). Hun finder ro og finder hjem til hende selv når hun tænder qulleq, og føler forbindelse til ens eget krop og ånd, samt den anden verden. Det er en form for healing for hende og andre, mest kvinder, hun er sammen med i hendes åndelige opvågning (ibid.).

Verden over er der længsel over oprindeligt visdom i nutiden med mordenisme og individualisme. En film af parret Benazzo “The eternal song” (Benazzo & Benazzo 2025), viser flere af indfødtes historier om kolonialisering og deres forfædres oprindelige verdenssyn. Fortællerne kommer fra blandt andet Grønland, Australia, Brasilien, Hawaii med mere. Alle fortællernes ligheder ligger i deres måde at se naturen på, at vi er forbundet til og lavet af naturen. Filmen viser at de vestlige kolonisatorer gjorde naturen til penge og destruerede de indfødtes måder, forbindelse til naturen og slægter. At kolonisatorerne kom med et bibel og blyant, men gav ikke folk en viskelædder. De troede ikke at de indfødte allerede var forbundet til “guden” og straffede dem. Man blev lært i hvad de hvide troede på og tankegang og at man vil fortsætte med at være blind hvis folk ikke finder sandheden. Man gik på overlevesesstilstand og overgav sig til de hvide, det resulterede i generationelle traumer som blev beskrevet som: 1. Generation blev tilintetgjort. 2. Generation arbejdede for de hvide. 3. Generation startede vold i hjemmet. 4. Generation er børn der ser på vold i hjemmet. 5. Og 6. Generation er dem der holder traumet i leve. En af budskaberne i filmen siger at afkolonisering ikke er nok, at man skal dekonstruere for at afkolonisere, det vil sige at opløse mindre ting ad gangen. Ligeftrem mener nogle at *decolonizers* har mere brug for healing end *non-decolonizers*, at folk med smerte reagerer mod verdenen med smerte. Der ønskes at gå over den anden side igen, til vores rødder som har født os, at der er alt for meget vi allerede har mistet og at dominans og perfektionisme gør os blinde og uvidende af hvor vi kommer fra (ibid.).

I en oplæg i Illorput den 26. April 2025, fremlægger psykolog Nina Isaksen sammen med Ivalu Arnfjord med titlen “Nunasiaataasimaneq” (at have været koloniseret, red.). Her fortæller Nina blandt andet om at da man i 1950’erne overgik til danisering og industrialisering i Grønland, fik forældrene arbejde hos institutioner og der startede et mangel af regulering af børnene.

“Nervesystemet er et centralt system i kroppen, der regulerer både *din fysiologi (kroppen)* og *psykologi (sindet)*. Det vil sige, at hvis du gerne vil hjælpe kroppen

og sindet tilbage i balance, så er nervesystemet en nøgle til begge dele” (Sølvstein 2024).

En anden psykolog forklarer at nervestystemet for brug for at blive reguleret når man oplever såsom stress, panik, frygt, vrede, chok og nervøsitet. For at regulere nervestystemet kan man praktisere forbindelse på forskellige måder, ifølge psykologen, som for eksempel forbindelse til krop, sind og åndedræt, til jorden og naturen, følelser, sanser og omgivelser. Nogle af strategier hun beskriver er nynnen eller sang og dans eller anden bevægelse. (ibid.). Dette strategi minder meget om trommedans og sang. Det viser at vores forfædre kendte til at regulere nervesystemet, ved at synge og danse. Det regulerer bare ikke nervesystemet men fungerede også som en konfliktløsning.

“Trommedans og trommesang har traditionelt haft en social, religiøs og kulturel betydning; den er blevet brugt som underholdning, historiefortælling, flirteri, som en del af spirituelle ceremonier og til at afgøre stridigheder. Sangene har været overleveret fra generation til generation, og opførelse af trommesang og -dans kan være en blanding af musik, dans og skuespil” (Andreasen et. al. 2022).

Ifølge kilden havde trommedansen revaliseret gennem 1970’ernes Aasiviit: “Som led i kulturkampen i 1970’erne genopstod *aasiviit* i en moderne udgave. Fra 1976 og indtil 1996 arrangerede Aasivik-bevægelsen hvert år en to uger lang sommerstævne med kulturelt, åndeligt og politisk indhold. Stævnerne afholdtes på skiftende lokaliteter i hele Grønland” (Nunatta Katersugaasivia allagaateqarfialu)⁴⁴, sommerstævner man afholder hvert år ved forskellige lokaliteter der indeholder kultur og politik, som er en af det første premoderne og kollektive bevægelser mod afkolonisering.

I en grønlandsk podcast af grønlændere psykologer taler man om hvordan traumer kan videreføres gennem generationer, som de beskriver som “trans generationelle traumer”. En af psykologerne fortæller at hun altid har interesseret sig for emnet, hvorpå hun forklarer at man i dna’et har en erindring om forfædrenes traumer, at kroppen kan huske disse selvom man som nyfødt ikke har oplevet i første hånd, at man har 100 års oplevelser og erfaringer allerede med i bagagen. At man oplever traumer der er opstået hos forfædrene som ikke er helbredt. En af psykologerne fortæller om at hun indså at traumer er opstået af den koloniale historier og at det ikke kun handler om indivedet, men også at det hænger sammen i større enhed, såsom systemet

⁴⁴ <https://da.nka.gl/immateriel-kulturarvsfortegnelse/aasiviit/>

der holder traumer levende eller opretter nye eller forværre traumerne. Hun mener at healing skal ske kollektivt og at vi skal tage hånd om hvad vi ønsker for vores efterkommere. Psykologerne mener at man overser med vilje hvad der føles med smerte og psykologerne ærgrer sig over at man ikke laver plads om hvor der er smerte, fordi det er der, der skal helbredes (Issittumi Psykologit Podcast 2025).

Ivalu i sin oplæg⁴⁵ fortæller om sin oplevelse med at komme hjem til hende selv. Hun fortæller at på grund af daniseringen havde hun gået væk fra at være en inuk, og at det er chokerende at komme tilbage til sig selv. Hun føler at hun har travlt med at nå alt de hun har mistet ved kulturarv og føler at hun er forsinket. Hun tager værdierne tilbage som tidligere generationer ikke interessere sig mere for og lover hende selv at hun ikke vil miste sig selv igen. Hun siger at kolonial traume healing er nyt i Grønland, det er ikke normalt endnu og at der mangler stemmer. Før hun fandt tilbage til sin oprindelige identitet kunne hun se at hun ubevidst var i overlevelsestilstand og søgte alle muligheder til succes.

Delkonklusion

Afkolonisering blandt Grønlændere sker blandt andet ved traditionelle praksisser som traditionelle tatoveringer i de sidste 10-15 år. Men afkoloniserings bevægelser er ikke nye fænomener. Inuit har vist modstandsdygtighed gennem tiderne. Afkolonisering blandt individuelle sker ved musik, genoplivning eller genopfindelse af traditionelle praksisser, at vise mod den koloniale historie. Dog er der skiftende holdninger, såsom at vi bør være taknemmelige fordi vi har beholdt vores sprog på grund af den milde koloniasator der i sin bedste mening gør reformer for folket. Danskernes forholdet til tilflyttere kritiseres fra Hendes Majestæt Dronning Margrethe II at det ikke kan være rigtigt at man bliver fornærmet over at de fremmede ikke kan finde sig i deres kultur og sprog, dermed starter diskrimination og nedgørelse. Tendensen er ikke gået over og der gøres demonstrationer over den danske regering fra de trætte grønlandere om lovmæssigt ulighed og vilkår. Den grønlandske samfund lever med konsekvenserne af kolonisering der er leveret gennem generationer ved ringe opvækstvilkår som får folk til at have svært ved at navigere i deres liv; identitet og kulturtab. Der er høje selvmordsrater som forbindes til den danske kolonisering og ændring i samfundets

⁴⁵ Oplægget i Illorput, den 26. april 2025 med titlen "Nunasiaataasimaneq".

struktur til de danske idealer. Der menes at løsningen for at opnå mental helbred findes i vores kultur, natur og fællesskab suppleret med de ældres viden. Flere folk finder deres spiritualitet, forbindelse til den oprindelige visdom som man ellers prøvede at udrydde. Vi har allerede redskaberne til at styrke vores mentalitet i vores kulturelle arv.

Konklusion

Speciale afhandlingen gik en på mangfoldigheden i den grønlandske kultur, en kig på missionens koloniserings indtrædelse i Grønland og hvordan dette påvirkede den grønlandske oprindelige samfund med egen tro, struktur og måder. Tekstens hovedkapitel handlede om selvetnografi og revitaliseringen af de traditionelle tatoveringer, hvor meningerne skildrer mellem forståelsen af genoplivningen eller genopfindelsen af praksissen for traditionelle tatoveringer. Man så med den oprindelige øjne samt med antropologisk tilgang gennem tiderne. Afhandlingen sluttede med at se på afkoloniseringen i Grønland, både politisk og mentalt, med fokus på forskellige diskurser og meninger.

I introduktionen skrev jeg om undren over hvorfor man holder stilheden omkring egen og andres traditionelle tatoveringer. Jeg vidste ikke med sikkerhed hvorfor vi egentligt ikke råber op omkring revitaliseringen af traditionelle tatoveringer, selvom vi viser stolthed, selvom vi føler de dybe følelser når vi får prikkerne og stregerne på ansigtet. Jeg ”fandt” ud af gennem afhandlingen på konsekvenserne af udryddelse af vores forfædres traditioner, som skabte traumer, skam, ignorering af behov for den åndelige side som er blevet opfyldt i tusinde af år, på grund af at vi skulle opnå et liv med vestlige idealer hvis vi skulle have succes. Jeg havde svært ved med at acceptere med at jeg manglede informationer da jeg skrev med Agnethe om prikkerne på hendes hænder. Jeg håbede inderst inde at jeg kunne få et mindste information af erindring af hvad prikkerne betyder, af mening, men også for Agnethe. Men der var kun erindring om praksissen, som havde overlevet missionærers forbud, Vestgrønland blev jo et kristen samfund allerede i 1810, der er langt mellem 1970’erne og starten af 1800. Min ønske om svar, og følelse af skuffelse i mindre grad fordi jeg ikke kunne få svar på hvordan prikkerne kunne være i Agnethes hænder uden at hun ved hvad det betyder, blev til taknemmelighed fordi prikkerne overlevede. Min taknemmelighed blev fordoblet da jeg kunne fortælle Agnethe om hvad prikkerne betød dengang og hvilken formål de havde.

Teksten skulle analysere nutidens revitalisering af traditionelle tatoveringer er en genopfindelse eller en genoplivning. Med en komparativt analyse af to traditionelle tatovører finder jeg frem til to vidt forskellige synspunkter omkring revitalisering af traditionelle tatoveringer. For Maya Sialuk er det klart at individualisering af tatoveringerne ved at designe selv og give mening har værdi i sig selv, men det er en trend der er imod kulturbevaring. Maya er ligefrem skuffet og generet over at de ældgamle mønstre ikke bliver bevaret som de er. Den nye trend med traditionelle tatoveringer er neotraditionelt og handler ikke om kollektivet, det er en overfladisk

brug af kultur, ifølge Maya. For Ikimaliq er revitalisering af traditionelle tatoveringer en kollektiv postkolonial healing, for dem der vil. Der er fokus på udvikling frem for overlevelse som vores forfædre ellers havde behov for. Ikimaliq mener hvis der er for ensartede metoder er der ikke plads til udvikling. For hende ville genoplivning være at man har en traditionel tatovør i hvert familie. Ikimaliq slipper kontrollen, hun samarbejder med den der skal tatoveres og mener ikke hun har ret til at sige hvad nogen skal og ikke må. For hende skal der være plads til at lære de rigtige, fordi det er nyt og meget er tabt.

Svar på underspørgsmålene lyder således:

- 1) Hvilke faktorer bidrager til genoplivningen af traditionelle inuit-tatoveringer, og hvilken betydning har dette for den inuitiske identitet og kultur?

Der er en bevægelse af genetablering af forfædrene, deres traditioner, spiritualitet og forståelse af livet. Tabet af traditioner ved missionens inddragelse følger konsekvenser i form af traumer og sociale problemer. Ved at genfinde traditionerne styrker folkets følelse af tilhørsforhold og identitet som skaber stolthed og ro. Folk er mere bevidste om deres kulturarv og de begynder at bære dem på kroppen og forske i hvor de stammer fra.

- 2) Hvordan har missionens indtrædelse i Grønland påvirket bevaringen og udelukkelsen af kulturelle værdier, og hvilke specifikke praksisser er blevet ændret som følge heraf?

Der sker både udvikling og påvirkning på godt og ondt gennem kulturelle møder. Ved omvendelsen til den kristne tro har grønlændere skulle tage traditionerne bag sig og dette er en paradigmeskifte, hvilken samfundet ikke kunne styre på grund af udvikling og ændringer i historiske begivenheder. Der ændres på fangstkulturen, der er baseret på overlevelse og bæredygtighed til kapitalisme og penge. Bosætningsmønstre og samfundsstrukturen påvirkes i udviklingen af mission og kolonisering. Traditioner såsom trommedans og sang, tatoveringer, amuletter, taburegler og åndemanere udryddes.

- 3) Hvordan finder afkolonisering sted blandt inuit i dag, og hvordan er denne proces forbundet med revitaliseringen af traditionelle praksisser i relation til kolonihistorien?

Afkolonisering sker ved revitalisering af traditionelle praksisser og genlæring af forfædrenes visdom. Det sker ved modstandsdygtighed, ved at beskytte og hævde oprindelig identitet og kultur. På denne måde styrker det éns mentalitet, ved at lære oprindelig viden der er designet

til at overleve i Arktis. Grønlandere lever i nutiden med konsekvenserne af koloniseringen i mindre eller i højere grad, det sagt er alle påvirket af de sociale problemer der er skabt ved generationelle traumer.

Ved metodevalg gik jeg ud fra at bruge både den traditionelle viden og den vestlige viden, i min mening en god kombination som jeg selv lever i hverdagen. Det er en blanding af måden at se verden på, måden at se forskning på, at kunne se i begge veje, det er tekstens stærke side, med risiko for at skulle balancere de to viden systemer i sund fornuft. Teksten er et produkt med forskning i eget samfund og kultur, som kan kritiseres som en blind felt, hvor ting kan være alt for tæt på at det bliver svært at danne afstand for at analysere så det giver mening.

Ved brugen af mine egne folks udsagn hjalp redegørelsen af fænomenet bag revitalisering af traditioner. De-koloniserende metoder som at hævde, repræsentere og heale gør det retfærdigt at vise følelserne frem, som ville være en svag side hvis jeg kun brugte de vestlige metoder som har tendens i at rive følelserne fra analysen. En trang til at vise en neutral resultat, men netop mit emne der indeholder ømme sider af historien ser jeg inddragelsen af de-koloniserende metoder som et styrke, fordi man også balancerede mellem at hævde og redegøre.

Jeg skal indrømme at det har været grænseoverskridende i begyndelsen at skulle grave i noget man som et samfund er lige begyndt at genfinde. Jeg skal også indrømme at jeg bevidst gik ud fra de kvindelige stemmer, det er meget sandsynligt at der ville komme en tvist i analysen og en anden opbygning hvis jeg tog de mandlige perspektiver med, nutidige og historiske. Denne vil jeg som afslutning gøre som forslag for fremtidig forskning i emnet.

Bilag

Samtykke erklæringerne og highlights på interviews er sendt separat på Wiseflow. Bemærk at nogle samtykke er givet verbalt.

Alle optagelser på interviews, alle notater ved oplæg, samtalen på Messenger er gemt indtil bedømmelsen er overstået.

Figure

Figur 1: Traditionel og vestlig viden (Barnhardt & Kawagley 2005: 16).

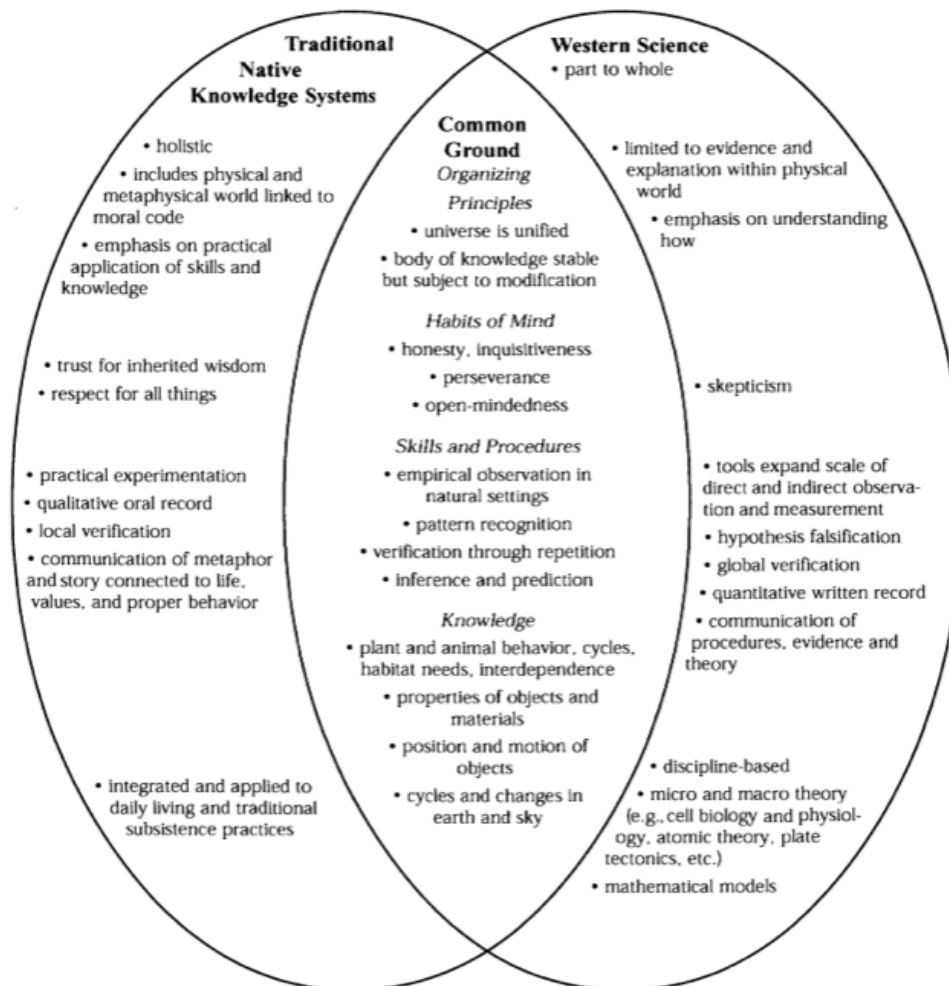
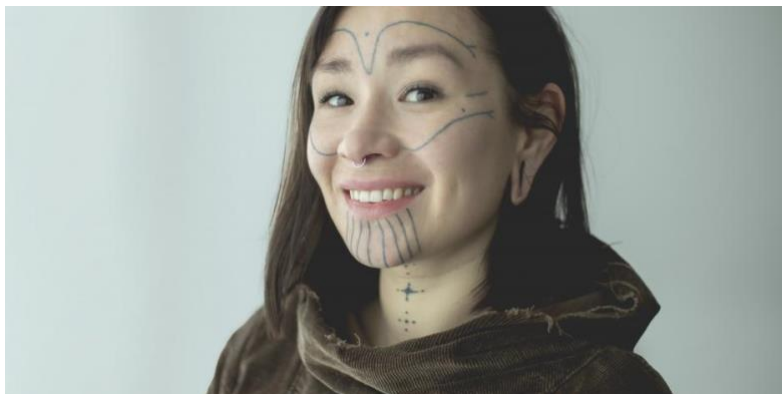

Figure 2.
Qualities associated with traditional (Indigenous) knowledge systems and Western science.

Figur 2: Foto af tatovør og kunster Ikimaliq Pikilak. Foto: Furos Image.

Figur 3: Amaat. Foto: Roberto Fortuna, Nationalmuseet (Danmark).

Referencer

A. L.

? "katlâk", "katlâlek".
Atuagagdliutit, nr. 2.

Alaska Native Studies

2017 Harold Napolen
University of Alaska Anchorage

Andersen, Casper (red.)

2019 Tankens afkolonisering. I: Bille, Mikkel et. al. (red.). *Verden ifølge humaniora: 40 banebrydende begreber der former vores virkelighed*. 336-341.
Aarhus Universitetsforlag.

Andreassen, Susanne et. al.

2022 Trommedans og trommesang (Grønland)
Trap Grønland i lex.dk

Arctic Council Secretariat

2015 *Keeping our traditions alive: Compendium of Best Practices in Promoting the Traditional Ways of Life of Arctic Indigenous Peoples*.
Founded by the Government of Canada.

Arnaquq-Baril, Alethea

2011 Tunniit: Retracing the Lines of Inuit Tattoos.
Unikkaat Studios

2017 Q & A with Alethea Arnaquq-Baril - TUNNIIT: RETRACING THE LINES OF INUIT TATTOOS
Montreal: Cinema Politica

Ataatsimut podcast

2025 Ikimaliq Pikilak peqatigalugu.

Atuagagdliutit/Grønlandsposten, red.

1987 Endelig grønlandsk funk-rock

Barnhardt, R., & Kawagley, A. O.

2005 Indigenous knowledge systems and Alaska native ways of knowing. I: McCarty, Teresa L. et. al. (red.). *Anthropology & Education Quarterly*, 36(1), 8–23.

Benazzo, Maurizio & Benazzo, Zaya

2025 The Eternal Song
Science and Nonduality

Brandt, Ole

1971 *Qooqa*
Nuuk: Atuakkiorfik

Bundgaard, Helle et. al.

2018 *Antropologiske projekter. En grundbog.*
Samfundslitteratur

Cabral, Amílcar

2016 *Resistance and decolonization.*
London & New York: Rowman & Littlefield International

Carillo, Mariah

2014 Transformative Skin: The Ongoing Legacy of Inuit and Yupik Women's Tattoos
University of New Mexico.

CBC Arts

2017 Why Getting Her First Tattoo at 74 is so Meaningful to This Woman

Det Grønlandske Hus København

2018 Foredrag om Inuittattoo

Elsner, Frederik

2017 Pinerrarissuaq.
Atlantic Music.

Fleischer, Aviaq

2021 Forestillinger om Hans Egede: fra radiospil til en hovedløs statue
– Hans Egede set igennem de sidste 50 år i de grønlandske medier (1971-2021)
I: Rydstrøm-Poulsen, Aage et. al. (red.). *Tro og samfund i Grønland i 300-året
for Hans Egedes ankomst*. 397-418.
Danmark: Aarhus Universitetsforlag

From Lyng, Jens

2020 Hans Egede tugtede grønlænderne, men frelste deres sprog
Kristeligt Dagblad

Fægteborg-Førstø, Jonas et. al.

2022 Historien om Grønland og Danmark
DR

Giddens, Anthony

1996 *Modernitet og selvidentitet: selvet og samfundet under sen-moderniteten*.
København: Hans Reitzels Forlag

Gjerølf, Anne Katrine

2020 *Qimmeq – Den grønlandske slædehund*.
Ilisimatusarfik & Statens Naturhistoriske Museum

Greve Møller, Ann-Sophie

2022 Hans Grønvold fandt Qilakitsoq-mumierne: Vi holdt øje med graven
KNR.gl

2023 Aviaja Rakel arbejder som angakkoq: Har aldrig oplevet så stor opmærksomhed.
KNR.gl

Grønlands Nationalmuseum & Arkiv

Aasiviit

Qilakitsoq mumierne

Guerrero, Gus

2024 Maya Sialuk Jacobsen on stitching together the past and rediscovering Inuit tattooing traditions.

Gulløv, Hans Christian

1988 *Noua Terra 1566.*

I: Tidsskriftet Grønland, Nr. 5. Det Grønlandske Selskab.

Hansen, Aka

2025 Grønlandsk filminstruktør: Det er på tide, at Danmark tager ansvar for sin koloniale fortid.

Altinget

Hansen, Anda

2013 *Ortorujuup tumai atuarlugit.*

Aasiaat: Tusaat-TV Aasiaat

Hansen, Hart et. al.

1985 Mumiefundet fra Qilakitsoq.

I: Tidsskriftet Grønland, Nr. 3. Det Grønlandske Selskab.

Hansen, Káte

2020 Seminar til beskyttelse af fangststyr og jagtmetoder i Qaanaaq området

Avannaata Kommunua

Harding, Merete & Lidegaard, Mads

2023 Jens Rosing

Dansk Biografisk Leksikon i lex.dk

Hende Majestæt Dronning Margrethe II

1984 Nytårstale

DR

Hoffman, Patrick

2022 KAKIÑIIT.

The Evergreen State College & The University of Alaska Fairbanks

Hvied Lavesen, Mette

2021 Berøringsangst: de der (farlige) følelser

MHL

Hylland Eriksen, Thomas

2021 *Små steder – store spørgsmål. Innføring i socialantropologi.*

Oslo: Universitetsforlaget

INUA

1987 Atugartuussuseq

ULO

Isaksen, Nina & Arnfjord, Ivalu

2025 Nunasiaataasimaneq

Illorput

Jacobsen, Maya Sialuk

2024 Inuit Tattoo Traditions and the Complexities of a Revival.

The Vessel

Jakobsen, Sarah Grube

2021 Selvmordsadfærd på Grønland.

Center for Selvmordsforskning

Jensen, Marianne

- 2022 Kolonitiden frem til krigsårene i Grønland
Trap Grønland i lex.dk

Johnson, Angela Hovak

- 2017 *Reawakening our ancestors' lines: Revitalizing Inuit Traditional Tattooing.*
Canada: Inhabit Media

Jørgensen, M.R. & Engelbrechtsen, K.N.

- 2025 Inuitkulturer: Religion og verdensopfattelse. I *Silamiut – Grønlands forhistorie*.
IKIIN. <https://silamiut.iatuagaaq.iserasuaat.gl/?id=190>

- 2025 Inuitkulturer: Social organisation. I *Silamiut – Grønlands forhistorie*.
IKIIN. <https://silamiut.iatuagaaq.iserasuaat.gl/?id=179>

Katajavaara Seidler, Ivalu

- 2025 Forskning: Grønlands høje selvmordsrate er knyttet til den danske kolonisering
Sermitsaq AG

Krebs, Martine Lind

- 2017 Inuit-tatoveringer på vej tilbage.
Sermitsaq AG

Med Grønland malet i ansigtet

Arnanut, nr. 57

Krutak, Lars

- 2014 *Tattoo traditions of native North America: Ancient and Contemporary Expressions of Identity.*
Arnhem: Sticking LM Publishers

- 2025 *Indigenous tattoo traditions: Humanity through Skin and Ink.*
Princeton, New Jersey: Princeton University Press

Langlois, Krista

- 2021 Inked Mummies, Linking Tattoo Artists With Their Ancestors.
The New York Times.

Larsen, Tungutaq

- 2007 Aallaaritaq.
 KNR

Lennert, Camilla Anitaa

- 2023 *Kalaalimerngit og sociale klasser i Grønland*
 - *En socialetnografisk analyse af den grønlandske befolknings kostvaner i det 21. århundrede.*
 Ilisimatusarfik

Lindegaard, Lasse

- 2025 Intern splittelse: Parti vil have selvstændigt Østgrønland
 DR.dk

Lind Jensen, Paninnguaq

- 2021 *Talloqut*
 Nunavut: Arvaaq Press

Lund Altinbas, Laila

- 2023 5: Om at bære sin kultur – Indefra eller udenpå. I: Studio visit: Maya Sialuk Jacobsen. Nukiga, Hentet fra: <https://www.nukigacommunity.com/studio-visit-maya-sialuk-jacobsen/>

Lyberth, Juaaka

- 2015 *Grønlandske før-kristne trosforestillinger i nutiden. Synkretistiske trostræk og tendenser i det nyreligiøse felt i Grønland.*
 Københavns Universitet

2021 ”Kalâler – et oprindeligt inuit ord?”. I: Rydstrom-Poulsen, Aage et. al. (red.). *Tro og samfund i Grønland i 300-året for Hans Egedes ankomst*. 31-39.
Danmark: Aarhus Universitetsforlag

Lynge, Inge & Bjerregaard

? SELVMORD, SELVMORDSFORSØG OG SELVMORDSTANKER I
GRØNLAND. En oversigt og forslag til forebyggelse.
Ilisimatusarfik

Løvstrøm, Else

1992 Jens-ip tooqortai.
KNR.

Macale, Falth

2022 Pacific tattoo culture of the revival after decades of colonial suppression. In: *The Pacific*.
Australia: ABC News

Markussen Mølgaard, Maliinannguaq

1992 Otto Rosing ilisaritillugu.
KNR

Mikkel, G. Rasmussen

2023 Forsker: Østgrønlandere føler sig udenfor samfundet
KNR.gl

Minde, Henry

2008 *Indigenous peoples: Self-determination, Knowledge, Indigeneity*.
The Netherlands: Eburon Delft

Mititquq Nordlum, Holly & Conti, Michael

2020 Identifying marks: Tattoo and Expression
Anchorage Museum

Møller Andersen, Nina Vivi

2022 En ny børnebog om Inuit-tatoveringer.
Sermitsiaq AG

Napoleon, Harold

1996 *Yuuyaraq: The Way of the Human Being : with Commentary.*
Fairbanks Alaska: Alaska Native Knowledge Network

Nielsen, Flemming A. J.

2022 Religion og trossamfund i Grønland
Trap Grønland i lex.dk

Ordbøger:

1871 Den Grønlandske Ordbog
Oqaasileriffik & Ilinniuisiorfik: daka.gl

1951 Ordbogêrak
Ordnet.dk

Pedersen, Nûno et. al.

2023 Illeq, KNR 16.02.2023
KNR

Petterson, Christina

2025 Den danske mission i Grønland, 1721-1905
Trap Grønland i lex.dk

Piirainen, Joselyn

2025 Those beautiful markings: Tattoos in inuit art. In: Magazine.
National Gallery of Canada

Poulsen, Kristen

1952 *Angakkoq Papik.*
Atuakkiorfik.

Pram Gad, Ulrik

2023 Vores selvbillede som »den gode kolonimagt« krakelerer, hvis vi ikke lytter til grønlanderne.

DIIS

Qassataq, Ayyu

2025 Nukittuumik kinaassuseqalerneq

Katuaq

Raela, Johnson

2023 The art of traditional Tatau in Tahiti. In: The Pacific.

Australia: ABC News

Rasmussen, Rune Hjarnø

2025 Inuit Tattooing Traditions: Interview with Maya Sialuk

Reimer-Johansen, Aannguaq

2025 Ilisaritilaarpara Tukummeq Arnaq

KNR

Riis Flor, Jan

2024 Relativisme

Lex, lex.dk

Robinson, Jill. K.

2022 In Polynesia, tattoos are more than skin deep.

National Geographic

Rosing, Jens

1998 Fortællinger om INUA

I: Tidsskriftet Grønland, Nr. 5. Det Grønlandske Selskab.

Rosing, Otto

1971 *Umialik.*
Danmark: Statens Filmcentral

Rossen, Rosannguaq

2020 *Branding igennem moden. Den vestgrønlandske kvindedragt som symbol.*
Ilisimatusarfik.

2025 Kalaallisuut – Den vestgrønlandske kvindes nationaldragt
Nordatlantisk Hus

Samson, Colin, & Gigoux, Carlos

2017 *Indigenous peoples and colonialism: Global Perspectives.*
UK: Polity Press

Sander Berthelsen, Nicole

2025 Endnu et grønlandsk barn er blevet tvangsfjernet: Nu demonstrerer borgere foran
Inatsisartut igen.
KNR.gl

Sandgreen, Otto

1967 *Isi isimik kigullu kigummik.*
Atuakkiorfik.

1999 *Taamani guutimik nalusuugama*
Atuakkiorfik.

Sermitsiaq AG, red.

2023 Volden, vi retter mod hinanden.

Siarnaq podcast

2024 #Qilaatpodcast Imm. 2 Suliagut.

Simpson, Tony

- 1997 *Indigenous heritage and self-determination: The Cultural and Intellectual Property Rights of Indigenous Peoples.*
Copenhagen: DOCUMENT IWGIA No 86

Smith, T. Linda

- 2021 *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples.*
Great Britain: Bloomsbury Publishing

Steenholdt, Angerlartunnguaq

- 2023 *Bygdens fremtid. Casestudie fra Ikerasaarsuk med fokus på historisk kontekst og diskurs om velfærd.*
Ilisimatusarfik

Steenholdt, Paninnguaq

- 2017 Et ar heles.
Arnanut, NR 57.

Sølvstein, Birgette

- 2024 20 strategier du kan bruge til at regulere dit nervesystem og få ro i krop og sind
Soelvstein.dk

Søndergaard, Britta & Fallesen, Lærke Schmidt

- 2021 Den nye generation vil styrke Grønlands selvværd og globale udsyn
Danmark: Kristeligt Dagblad

Tahbone, Marjorie

- 2019 Awakening
The Moth

Tax, Sol

- 2025 Franz Boas
Encyclopedia Britannica

UNESCO

Ilulissat Icefjord

Aasivissuit-Nipisat. Inuit Hunting Ground between Ice and Sea

Urban Inuit Stories

2021 Paige's Story – Reclaiming Her Culture

Tungasuvvingat Inuit

Veirum, Thomas Munk

2020 Debat: Hvem er grønlander?

Sermitsiaq AG

Visit Greenland

2022 The Inuit lamp & Tattoos. - Tunniit & Qulleq.

2023 Tunniit – Inuit Tattoos in Greenland

? Tunniit: En guide til inuit-tatoveringer i Grønland